

Aantá-waasi

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku kae'-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáiyé. Maníkómpá'ó iyíyan-amba Yúndaa-waasiti áamáan-aai isaná Ísuma marapá'ó kunkáinka'a wenááisafesa timankúnkúmba ésa wenká'á kááisamai méraan-amban-iyé. Maníkóní ámútanko Ísuni kísau-waasiye wení aampa'ó kun-kwáásiyé fasi'aémbá timúwasa Ísun-aai aifa'á Yúndaa-waasi Yérúsaremufa'o mérowi simátímúwasa minááisáfésa timankúnkúmba ésa wenká'á kááisamai mérowi Yúndaa-waasiti marafá'á fí'on-daopimpa'a kosimátímakaawe. Minkákémbá tuwímbai fí'om-barafaka'a Yúndaa-waasiye fí'o-fí'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Rúku miyán-áái agaimakáiyé.

Aantá-waasiti kísau mo maiyáan-aai.

¹ *Tíófíráasiyo maankwándááífímbá moórá-aai sénaumpo isaaó. Aifa'-wándááífímbá Maníkó Ísumba ai'marówana marapá'ó kunkáin-aaiwara kísau kumbaiyáin-aaiwara aaimó siyáin-aaiwara afufumpimbá seyaafá-kísáúmó maiyáinkwara'a komaé tamae úmai wení kísau marapá'á tai'ówana*

² *Maníkó kunaiyówana wíyómpa'o iyáin-aaiwara'a aifa'-wándááífímbó agaimakáunda isa'á maankwándááífínkwará'a agaimarúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-waasiye séna wemparí'a úmakaiye. Ísu ímba wíyómpa'o iyónka'a Maníkóní*

Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkwará'á ména aantá-waasi wení áamáamba simátímakaiye.

³ Ísu pukómpinkemba iyáfasinena kae'-wáái-kánáá 40 kanaa moóra-mora-kanaa paápé uréna wenáuma kawé'-úmai aráátimuwasa awánésa sésa érai'a Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwaná paápé urónka'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí simátíma'maena iyáíye.

⁴ Moóra-kanaa túwaandu uréna tómbá wénowana Ísu paápé éna séna maanká'á Yérúsaremufa'a ímbo túwémba aáno mé'a kesifo kesí ámútamba timénaumnemo óraaka siyáimba wéamu'mare'lo méraanana úwoi timíno. Mináái é'a simátíme'a sune.

⁵ Yóni nombá maitínkaraimbanifo kárika'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumbéna óraa'a uwátinkainifo amu'maré'a méraaro Ísu siyáíye.

Maníkó Ísumba kunaiyówana iyáin-aaí.

⁶ Órífi-omapa'a Ísuwe aantá-waasiye túwaandu ésa Ísumba áísai esa sésa Fasi'aénkóo káféra Rómu-kamani-waasi tí'mátuwewa Ísareri-waasisa kawááninono suwaná

⁷ Ísu séna moóra-kanaamo tinda káféra'i aánora'iyo Maníkó wení imáyáfinkemba miyá íníye. Kawe-kánááwé sáwí-kanaawemo paápé índa Maníkó wení imáyáfinkemba miyá íníye. Miyán-kánáámó tinda kári'-aain-ifo

⁸ kemó sendá óraa'-aain-ifo ísáaro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó kempá'ó kumínda wení fasi'aénkó tirumpimbá óraa'a uwátinkaina'a kesááiwara kentáfé'wara'a

simátíme'la Yérúsaremu-naopa'e Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e seyaafá'-áémpá'á kosimátíma'mae'la nóro

⁹ Ísu simásuwowasa awánomba Maníkó Ísumba kunaiyówana ainánkó Ísumba káátaguwasa ímba awánowana

¹⁰ Ísumo iyúmba wiyómpa'a karátuwesa mérowasa minúwóiyáán-úmai kae'-wáásí waén-únánkwátói úmaesarai ewaa'á mésarai

¹¹ sésa Káriri-aempaken-kwaasisono. Ímba wiyómpa'a karátuwe'la méraaro. Awánaawanamo Maníkó kunáiyáísanamo wiyómpa'o iyínten-úmai aneka'á miyáumai kumíníye siyááye.

Yúndasini kísaura'o iyámaiain-aaí.

¹² Mindárai simásúwóyasa aantá-waasi Órífi-omapa Yérúsaremu-nao'-ewaa'-omapa'la tuwésa Yérúsaremu-naopa'la kouwerésa

¹³ méron-daumpa'la afófumayaatanaan-daumpa'la imésa miwí Ísuni aantá-waasi moórá-mora-waasi-tuwí'la Pítaawe Yóniye Yémisiye Énduruwe Fírípiye Tómaasiye Pátóromiyuwe Mátíyuwe Árafíásin-ááninkon-awí'la Yémisiye moóráwigo wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwain-awí'la Sáimoniye moóráwigo fí'on-Yemisin-aaninkon-awí'la Yúndasiye miyáumai-aanta-waasi

¹⁴ tatúwaandu untembá inai sé'ómbani. Minkwáásísóné tuwímbai-inintone Ísun-anówawe Ísun-áfá'awaawiye tatúwaandu urésa inai sé'ómbani.

15 Inaí símasima'a wéesa moórá-kanaa sáwífa'-waasi 120 waasi Ísuni waási tatúwaandu urówana Pítaa íyáfasinena simátimena séna

16-17 kesí waásisono. Naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'nágon-awi'a Téfitimba simámena Yúndasi-aai súwana agaimakáimba póna mináái paápé íníye. Ááema kentáásáfénawe Yúndasintafenawe Ísu kesí kísau máero séna sáántowata aantá-kisausa maiyáumne. Ánaaemba Yúndasi tí'maena túwasa Ísumba ta'óto'maesa ándáfa'a ánkaraawe.

18 Yúndasi misáwí-kísáúgóní méyámbá óntamba maiyéna maramá méyánuwasuwena mimbáráfá'á ándáma maiyéna weyáárika'a waanda'á faréna ámú'a tufáncuwana ayánaruntomba marapátá kunturáíye.

19 Yérúsaremufaken-kwaasi isésa miwí tááifinkemba mimbárágón-áwí'a Akendamafa'an-íye sésa waé'mai-awi'a naae-maráfá'án-íye siyáawe.

20 Énifo imó agaimakón-aufaifimba Téfiti agaimaréna séna

wení naambá tu'nambá ínasa
mimpímbá ímba waási wéwaewe

agaimaréna séna moóráfa'a agaimaréna séna

wení kísaura'a moóráwigo íyámáníye

agaimaréna siyónka'a póta

21-22 moóráwigo Yúndasini kísaura'o íyámaindawimba saafá úmaisa aiyánaumne. Ísu Káraísiti pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai weséta táásái úmai simátíma'maeta kondasá póta Yóni nombá wémaitinkowana Ísu kísau mo ómbarena maiyówata kuré-tiyeta úmae wénowanansa

Maníkó Ísumba kunaiyówana wíyómpa'a iyúwasa awánaraawifinkemba moóráwigomba aiyáananasa wemá Yúndasimo tukáin-kisau íyámairiye Pítaa simásuwowasa

²³ isésa kae'-wáásí túwí'a tésa moóráwigo kaumbo-áwí'ó simánkaraawi moórá-awí'a Yósepini moórá-awí'a Pásapasini moórá-awí'a Yásítasi úwana moóráwigo-awí'a Mátáyási mindárai-tuwi'a tásuwesa

²⁴ inai sésa Fasi'aénkóo seyaafá'-wáásítí imáyáa awáné tirumbá tuwáné minkáé'-wáásífinkémbá nááwa Yúndasini kísau aantá-kísau íyámairiyo aráásíminata awánaano.

²⁵ Yúndasi wení kísau ifátuwena puwéna wení kísaugoni méyámbá sáwí-marupa'a kunkáiyé sésa

²⁶ inai simásuwesa kae'-wáásí túwí'a kae'-wándááífímbá agaimái anaféúmpímbá ufé'márówana moóráwigo moórá-wandaai mósá maiyéna awánómba Mátáyásiye sésa agaimárówana aantá-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasifimba kogísau maiyáiyé.

2

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kunkáin-aaí.

¹ Ánaaemba tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu un-kánaá túwasa Ísun-aaísafesa timankúnkumbo uwái seyaafá'á mimbórá-náúmpá'á túwaandu urówana

² minúwóiyáán-úwana wíyómpakemba óraa-fiyundaraamba torówasa wéisowana méron-daumpa'a kuména ówitowana

³ iyaronkáán-tántáá'á paápé uréna tafántafanena moórá-mora-waasi tñepimpá'á wété úwana

4 Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'a uwátinkowasa mérowana Maníkóní ámútanko fasi'aémbá timúwasa fí'o-fi'on-kwaasi-taafinkemba siyáawe.

5 Tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túntafesa Yúndaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówi fí'o-fi'om-barafakemba Yérúsaremu-naopa'a tatúwaandu urówana

6 fiyúndáraambo torónka'a isésa mindámbó wérop'a tatúwaandu uwasá miwí tááfinkemba wésuwasa isésa táátafesa ésa

7 áfááraumai imáyáa ésa sésa wésewi seyaafá'á Kárírafakewi mináái wésewin-owe sésa

8 moórá-mora-waasi sésa kesááfinken-aaiye simásaraawe.

9 Kesáámá tuwímbai Páátiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Míndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Írámu-marafakewisa únasa tuwímbai Másépótemiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Kápándósiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Póntási-marafakewisa únasa tuwímbai Ésiyaa-marafakewisa únasa

10 tuwímbai Fírísiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Pámpíriyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Ísípi-marafakewisa únasa tuwímbai Rípiyaa-marafakewisa Sáíríni-maragoni ewaakéwísá únasa tuwímbai Rómu-naopakewisa miyáumai-naopakemba tatúwaandu éta

11 Rómu-naopakewisa tuwímbai Yúndaa-waasisa únasa tuwímbai fí'on-ampa'a tuwéta Yúndaa-amaan-ampata wéaraaiwaeta éni fo

tuwímbai Kírítí-marafakewisa únasa tuwímbai Árépiyaa-marafakewisa tatúwaandu uráunasasa Maníkó kawé-kísáú maiyáin-aaí wésesa moórámora-waasi kesááifinkenta sewatá wéisaumne sésa

¹² táátafesa ésa áfááran-imayaa ésa isaisa ésa sésa mintántáákóní áwáuma nóra íníyo suwasá

¹³ tuwímbai wíyáái ésa sésa miwí uwóí'lo on-dómbá nésa uwóí'a ésa fí'lo-fi'on-kwaasi-taafinkemba

wésewe siyáawe.

Pítaamo simátímakain-aaí.

¹⁴ Simásúwówana aantá-waasi 11 waasi íyáfasinompimba Pítáa íyáfasinena túwaandu urón-kwaasisafena óraaka'a simátimena séna kesí Yúndaa-waasisono. Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye fí'om-barafaken-Yúndaa-waasiye isáaro. Kárírifakewi fí'lo-fi'on-kwaasi-taafinkembo wésewini áwáuma simátimumpo isáaro.

¹⁵ Uwóí'lo on-dómbá nésa uwóí'a owémó sembá minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Waási nó'waamba uwóí'lo on-dómbá nésa uwóí'a wéofó káfé'a aafáyáara'-aantembanifo minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Mintántáákóní áwáu maarán-íye.

¹⁶ Naaófá'á Maníkón-aaí simátímakowin-awí'a Yóweri agaimaréna siyáin-aaí wépaape-íye. Maarán-áái agaimaréna séna

¹⁷ Maníkó séna ánaaen-kanaa maará ónaumne. Kesí ámútambo seyaafá'-wáásimó tíménda kentáánintone kentiyáámúntone kesáái afora'á simátimenaawe. Kentí ifó'-wáásíyé waurán-kwáásíyé kaaimbá awánánááwe.

18 Érai'a minkánáará'á kesí ámútamba kesí kísau-ininakwa'o tíménda kesáái afora'á simátimenaawe.

19 Wíyómpa'e marapá'é fí'o-fi'on-kisau-waame'o ondá naawará iyawará óraa'-umunkwara'a paápé íníye.

20 Aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko naaerírí'a ína'a miyámó ondá kesí fí'o-fi'on-kanaa sámó kain-kánáámó paápé índa

21 kentáfésamo Fasi'aénkówémó síyawi sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawe'-ámpá'á métinkanaumne Maníkó siyáíye

Yóweri agaimaréna siyáíye Pítaa mináái simátimena

22 séna Ísareri-waasiono. Senda-áái ísáaro. Maníkó Ísumba Násaretifakewimba fasi'aémbá amúwana simámakain-kisau maéna kawe-kísáú fí'o-fi'on-kisau-waame'o uráimba kempímbó úmba awánaraawe.

23 Naaófá'á Maníkó imáyáamo éna miyám-biya ónaumnemo siyáinka'a pósa tuwímbai Ísumba áí'mai kembiwí tímúwa'a tufuwónae sé'a sáwí-waasi tímúwasa áí'maesa aaraa-táiyá'á tufúwana puwúmbanifo

24 Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankaraiye. Pukéna puwí-áwáúgómá ímba kanaa'á ta'ótorowana Maníkó Ísumba faú'ankowana pukómpinkemba iyáfasinkaiye.

25 Mindásafena naaófá'á kentáa síwá'nágon-awi'a Téfiti Ísun-ai agaimaréna séna aasiyaasí Fasi'aénkó kesé'a méraisa'a awánaraumne. Wemá áfomba faiyáísa'a pó'a ímba sáwí-imayaa wéune.

26-27 Mindásafe'a kesirumbá kawé'á uré'a Maníkón-áwí'a mósá wémaraumne. Púwón-aempa'a kesimambá ímba mósiyuwainone. Kesirumbá ámakaundawi ení kísau-waasi únda po pukémpa'a ímba másiyuwenana súma kawáá'a íniye. Mindásafe'a méraunda pó'a imáyáa é'a púwóndafinkemba íyáfasisinkainiye.

28 Púwíndafinkemba íyáfasine maé'mae'a ínone séma kesé'a méraanda póna kesirunkó kawé'-úmai óraa'a ína'a ménaumne

Téfíti agaimaréna siyáiyé Pítaa mináái simátimena séna

29 kesí waásisono. Kentáa síwá'nágon-awí'a Téfítin-aai afora'ó simátimunda wemó agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé. Wemá puwúwasa utámakowa'a wení mararaambá é'a awánaraamba póna agaimakáimba ímba wesáféna siyáiyé.

30 Naaófá'á Maníkó séna Téfítimo kawáá ménamo uráintemba moóráwigo minákúmpákéwí anondáara'a kawáámá méiniye Maníkó siyáimba Téfíti Maníkón-aai simátímakaiwai póna wemá séna Maníkómó siyáin-aai érai'a paápé íniye Téfíti siyáiyé.

31 Téfíti Maníkómó ánaaembo índa-imayaa éna séna Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráisiti puwíndafinkemba íyáfasinainiye súntafena séna pukén-aempa'a ímba móauwainana áuma kawáá'a íniyemo

Téfíti súmba

32 mindá Ísuntafena siyáiyé. Énifo Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankowata éta awánaraumne.

33 Maníkó kunáí'maena óraa'-waasi póna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena wení Ufaen-ámútámbá ámakaiye. Afowámó séna érai'a kesí ámútamba aménaumnemo siyáintemba ámakaisana wení ámútamba kembá símakaimba wéise'a suwáné'a wéowe Pítaa mináái simátimena séna

34 Téfiti ímba wíyómpa'o iyáiwai séna

kesí Fasi'aénkóntáféna séna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména'a

35 ení namuro-wáásí iyáakaanasa miwí tai'ánááwe

Téfiti siyáiyé. Wemá ímba wíyómpa'o iyáiwai póna wesáféna ímba siyáiyé.

36 Énifo kembiwí aaraa-táiyá'á tufúkáawintafena Maníkó séna kemá iyáfasinankaundawi Káráísiti éna Fasi'aénkón-iyemo Maníkó siyáimba pósa Ísareri-waasi kawel'-úmai ísáaro Pítaa simátimuwasa

37 Ísómbe tirunkó umbaí tówasa Pítaane aantá-waasisafesawe sésa sáwita uráumpo nóra on-dasáfénawa síyó suwaná

38 Pítaa séna kembiwí misáwí-ímáyáá tínaemba uwáme'a Maníkómpá'á té'a Ísu Káráísitintafe'a ísámai nombá máéro. Mindásafena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Maníkóni Ufaen-ámútámbá úwoi timíníye.

39 Maníkó kempá'á terómó sindawí kesí ámútamba timénaumne Maníkó siyáimba pósa kembiwíyé kentíráátone fí'o-fi'om-barafakewiye fasi'aén-áái

siyáiyé Pítaa siyáiyé.

⁴⁰ Pítaa simátimena fí'lo-fi'on-aai kawel-ááiwará'á simátimena óraaka'a séna káfé'ó sáwí-waasi méraawimo é'a sáwí-meyamba maenááwe. Kemá káfé'a sáwí-ampa'a tuwé'ó é'a ímba sáwí-meyamba maenááwe Pítaa súwasa

⁴¹ sáwífa'-waasi isésa wenááisafesa érai'e sésa nombá wémaesa minkánáá sáwífa'-waasi 3,000 waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Ísuni waási sáwífa'-waasi-i'a ésa

⁴² túwaandu uwáfa'a iyésa aantá-waasi Ísun-aai simátíma'maesa waafán-kwáási wéiyesa moórámora-waasi wétuwa'nai-esa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa inái símae iyáawe.

⁴³ Inái símaesa wéiyesa miyámó umbá aantá-waasi kawel-kísáú fí'lo-fi'on-kisau máúwasa pósa seyaafá'nánká táátafesa uwasá

⁴⁴ Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwái mimbórá-ímáyáá wéesa túwaandu wéesa imáyáá ésa kentáási moparáwímba waafání'an-iye sésa

⁴⁵ miwítí marawé miwítí moparáwíné fí'on-kwaasi timésa óntamba maiyésa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi timésa

⁴⁶ aasiyaasi-kánáá Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóntáfésa ísámai túwaandu wéesa fí'owiti naaúmpimpa'a komésa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa tirumbá kawel-úmai mésa tómbá tuwínkaa'-úmai tíma'mai wénesa

⁴⁷ Maníkón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'nánká tuwánésa miwísáfésa kawel'á wéowe suwaná sáwí'ó urómpinkemba aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkó tuwímbai kawel-ámpá'á métinkowasa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba

uwáiyé túwaandu uráawe.

3

Pítaa aísamai kawe'ó uwánkarain-ai.

¹⁻² Moórá-waasi anówa ma'ánkarompinkemba aísamai pukón-kwaasigo mérowasa aasiyaasi-kánáá ál'maesa óraa'-amaan-dankoni ontará'á áwí'a sásá'-óntará'á móankarowana ména óraa'-amaan-daumpa'o iyún-kwaasisafena óntantafena inaimó

sún-kwaasi méronka'a óraa'-amaan-daumpa'a Pítae Yóniye'a iyúyana aafáúmó andeiýónka'a Maníkómpá'á inaimó sen-kánáará'á iyúyana

³ tuwánéna séna óntamba símekaiyo súwasarai

⁴ túramba afuwésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná

⁵ siméyááye-imayaa éna tuwánówana

⁶ Pítaa séna óntamba ímba tokáumpo Ísuni fasi'aéntámbá kawe'á uwánkanaumne. Ísu Káraísiti Násaretifakewin-awika'a sune. Íyáfasine aítaao sune Pítaa simásuwena

⁷ ayáánúrapa'a ta'óto'mai iyáfasinankowana aísane aísarune kawe'á úwana

⁸ iyáfasinkwena ásáfaraa táúfaraa'a éna aamoí éna Maníkón-áwí'a mósá wémarena mindáraise'a óraa'-amaan-daumpa'a

⁹ weyáárika'a marapá'á iyéna Maníkón-áwí'a mósá marówasa seyaafá'-wáásí awánésa

¹⁰ sésa miwá aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-dankoni sásá'-óntará'á ména óntan-inai símasima'o iwáín-íye sésa táátafesa ésa weyáárika'a marapá'ó iyúntafesa tiyáámba píkinaesa táátafesa uráawe.

Pítaa simátímakain-ai.

11 Weyááríka'a iyéna aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á ta'ótorowasa seyaafá'-wáásí táátafesa ésa miwífá'á tóso ésa óraa'-amaan-daumpa'a Soromoní áúwimaimo úmakopa'a tóso uwaná

12 Pítaa tuwánéna séna Ísareri-waasisono. Mintántáátáféna ímba táá'a íno. Ímba kenkáí káá'a súfifáero. Ímba kenkáísí fasi'aénkó kawel'-úmai arupíse úmai mékai wéufo

13 Maníkóní fasi'aénkó miyá wéisana minkwáásígó weyááríka'a wéniye. Miyá uráintafena Maníkó Ísun-awi'a mósá maréna kentáa síwá'ná Embaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Fasi'aénkó wení kísau-waasigon-awi'a Ísumba póna mósá makáiyé. Énifo Ísumba áí'mae'a Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuwaná Páírati séna faú'ankanae súwa'a a'áo siyáawe.

14 Kawel'-wáásí arupíse úmai méron-kwaasigontafe'a a'áo sé'a moóra'-waasi tufúwana puwúwasa ándáfa'a áúkon-kwaasigontafe'a faú'ankaaosiyáawe.

15 Miyá uráantafe'a aúí'a úmai maé'mae'o íyawini áwáu-waasi kemá tufúwana pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankowakai awánarauye.

16 Awánarauyawi Ísun-awikoni fasi'aénkó aísamaimo pukáin-kwaasi fasi'ánkáísa'a wéwaraawe. Ísu kenkáísí simankúnkúmba wéuwasinkaisana minkwáásí kawel'-úmai wénisa'a wéawanaawe Pítaa siyáiyé.

17 Pítáa mináái simátimena séna kembiwíyé kentí kawáá-wáásísé ímba awánamai Ísumba kawé'á uré'a tufúkáawe.

18 Naaófá'á Maníkó wenáái simátimakowisafena séna simátime'a sune. Kemó iyáfasinankaandawimba sáwí'a uwánkanaawe Maníkó siyónka'a póna kembiwí Ísumbo uráamba mináái paapé uráiyé.

19 Mindásafe'a kentí sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a Maníkómpá'á tíyana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniye.

20 Moórá-mora-kanaa Fasi'aénkó wení fasi'aémbá timína'a wesé'o méraiyantafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a

Maníkómpá'á teró. Maníkó túwa'nai ínkwae séna iyáfasinankaraiwaimba Ísumba ai'maráinana kumíndasafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró.

21 Ísu wíyómpa'a iméraitimba póna ánaaen-kanaamo éna seyaafá-tántáá'á aúí'o índa-kanaa aneka'á marapá'á kumíniye. Naaófá'á Maníkó mináái simátimuwasa Maníkón-aaimo ísón-kwaasi kawé'-wáásí isésa simátímakaawe.

22 Maníkón-aai simátimakowin-awí'a Mósesé séna Maníkó kentí Fasi'aénkó kembá kesí kísau mauwó séna si'mákainten-úmai Maníkón-aaimo simátimindawimba keándáfakemba moóráwigomba ai'maráinana wenáái simátiminasa isánááwe.

23 Ímbo isáiyawimo éna Maníkó wení waásifinkemba ti'mátuwena tínkaminasa puwónááwe Mósesé siyáiyé.

24 Maníkón-aai simátimakowin-awí'a Sámúwéri simátímakonka'a ánaaen-kwaasi

simátimé'ontemba maami kífé-kanaa wépaape-
iye.

²⁵ Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'nán-
awí'a Émbaramuntafena séna enándáfákén-
kwáásísáféna seyaafá'-máráfákén-kwáásí kawé'a
uwátinkanaumne Maníkó óraaka siyáíye.
Émbaramun-andafaken-kwaasi owaná póna
kembiwísáféna Maníkó mináái óraaka siyáíye.

²⁶ Miyáumai Maníkó Ísuntafena kesí
kísau mauwó séna ai'marówana kempímbá
kunkáíye. Seyaafá'á kentí sáwí-ímayaa
tínaemba uwámiyana aifa'á kembiwí kawé'a
uwátinkaindasafena kempímbá kunkáíye Pítaa
Ísareri-waasisafena siyáíye.

4

Pítaante Yóninte aaiḡimbó maitínkaraan-ai.

¹ Óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniye
wésimatimuyasa ámáán-kisau-waasiye ámáán-
danka'o káráwiyowiye Sátúsi-amaan-aaimo sun-
kwáásíyé tóso ésa

² miwí táái taisésa aaisambá suwasarái
mindárai Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-
aai simátímúyasa úwoi-waasi isésa sésa Ísu
pukáimpinkembo íyáfasinkaintafesa seyaafá'-
wáásí pukémpinkemba íyáfasinanaawe suwasá
mináái isésa karo'é sésa aaisambá sésa

³ mindárai ta'ótoresá sésa fénáimba póta
aafáyáarata aaiḡintá maitínkánaumne sésa
kawáá-wáásí ándáfa'a tínkómbanifo

⁴ úwoi-waasi sáwífa'a 5,000 waasi mindárai-
taaisafesa timankúnkúmba uráawe.

⁵ Aafáyáara'a aaifimbá maitinkánaumne sésa waiyómba aafáyáara'a Yérúsaremu-naopa'a Yúndaa-kawaa-waasiye óraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé miyáumai-waasi miwí táái isánae sésa túwaandu ésa

⁶ aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánásiye wení akún-ándá-wáásiyé Káyafaasiye Yóniye Árékísandaawe túwaandu ésa

⁷ Pitaante Yóninte táántowasarai tuyasá tísai esa sésa aísamaimo pukáin-kwaasi nóra urááyo. Nááwani fasi'aéná kenkáífimbá wéraisakaiya kawe'á uwánkaraayo. Nááwan-awira sékaiya kawe'á uwánkaraayo suwaná

⁸ Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-waasiye óraa'-waasiye ísáaro.

⁹ Aísamaimo pukáin-kwaasi kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-owe. Nóra séra kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-o.

¹⁰ Afora'ó simátíménda kembiwíyé seyaafá'-Ísaréri-wáásiyé ísáaro. Ísu Káráísiti Násaretifakewimba

aaraa-táiyá'á tufúwówana Maníkó pukómpinkemba iyáfasinankaraiwimba wenáwíka'a súyana wení fasi'aénkó minkwáásí kawe'á uwánkáísana kempímbá kawe'-úmai méraisa'a wéawanaawe.

¹¹ Maníkón-aaí aúfáífimba Ísun-aaí agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáásí moóra-ontantafesa sáwí'an-iyé sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

mináái Ísuntafena agaimaréna siyáiyé.

12 We aantemba sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Maníkó séna wenáwíka'-aantemba wení fasi'aénkó aantemba waási sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye

Pítaa siyáiyé.

13 Pítaa mináái simátimena mindárai ímba táá'a úwasarai óraaka simátímúyasa minkáwáá-wáásí tuwánésa táátafesa ésa mindárai úwoi-waasiyai ímbo uwáítái'-urááyan-kwaasin-oye sésa táátafesa ésa sésa Ísuwe'ó náyantafesarai miyá wéoye sésa

14 awánomba Pítaante Yónintepa'a aísamai kawé'ó uwánkaroyan-kwaasi mérowasa awánésa mindáraimo simátimiyan-aaisafesa saafá uwááesa ifátuwesa

15 sésa máápa'a kúmókaiyo suwasarái kúmúyasa minkáwáá-wáásí keáímbá sésa

16 mindárai nórasaawa ónaumno.

Fí'on-kisau kawé-kísáú maiyááyamba pósa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á isáámba póta ímba karo'ésá sénaumpo

17 fí'o-fi'on-daopaken-kwaasi ímba isáíyantafeta mindáraisafeta simátimeta séta Ísun-awika'a ímba simátímékaiyosa sénaumne sésa

18 táántowasarai íyúyasa sésa Ísun-ai ímba simátímékaiyo. Ísun-awi'a ímba sekaiyó suwasarái

19 Pítaae Yóniye sésarai kemó miyá simásinkaiyakaimo Maníkón-aaimo tuwékai Maníkón-aúranka'a kawerá ínáyai ke mináái aneka'á isáaro.

20 Keráimó awánarauyan-tantaa'e ísarauyan-tantaa'e ímba tuwáyaufo úwoi simátimeyauye suyasá

21-22 kawáá-wáásí aneka'á óraaka simátimesa sésa éni fo úwoi kárúwaakaiyo siyáawe. Aísamai kawe'ó uwánkaron-kwaasi kae'-wáái-áátáiyá'á ímba weyáárika'a wénuwasarai kawe'á uwánkóyasa úwoi-waasi isésa Maníkón-áwí'a mósá maróntafesa mindárai ímbo tínkamuyamba úwoi kárúwaakaiyo siyáawe.

Fasi'ámai ménaumne sésa inaimó siyáan-aaí.

23 Kárúwaakaiyo suwasarái Pítaae Yóniye kentí waásifa'a tésarai óraa'-amaan-kisau-waasiye

óraa'-waasiyemo sun-áái másimátímúyasa

24 isésa Maníkómpá'á inai sésa Fasi'aénkóo wiyóne marawé uwí-nóné úmare miwán-arumpimbo úmakaanda-tantaa'waraka'a wégawaanone.

25 Naaófá'á emá sunaná ení Ufaen-ámútánkó ení kísau-waasi kentáa síwá'nágomba Téfitimba kusimámuwana agaimaréna séna

nóintafesawa fí'om-barafakewi aaisambá sésawa
nóintafesawa tufuwíyan-aaí siyááesa
áúkaawe.

26 Fí'om-barafaken-kawaa-waasi to'mayaa úmae tatúwaandu ésa Fasi'aénkónté wemó iyáfasinankaiwainte tiyátinkanae siyáawe

mináái Téfiti agaimaréna siyáaye.

27 Mináái paápé úwasa Yérúsaremu-naopa'a Érotiye Póntiyasi-Páíратиye fí'onkaa-waasiye

Ísareri-waasiye túwaandu ésa Ísumbo tufuwíyan-
aai sésa emó íyáfasinankaandawimba ení kawe-
kísáú-wáásí Ísuntafesa tufuwíyan-aai siyáawe.

²⁸ Naaófá'ó emó miyá ónááwemo siyáanda
pósa túwaandu ésa miyá uráawe. Emó ímba
miyá ónááwemo siyáandarakaa ímba Ísumba
tufúkáawisino.

²⁹ Fasi'aénkóo óraa'-amaan-kisau-waasi tááimo
símaimo taráyaamba ísaraanda po súwa'nai
ínonda póta ímba inkaiséta enáái úwoi óraakata
simátimenaumne.

³⁰ Ení fasi'aémbá símínata tí'o índá-waasisa
asófatin kafata konó. Ení kawe-kísáú-wáásígón-
áwí'a Ísuwe súnanasa wení fasi'aénkó fí'o-fí'on-
kisau kawe-kísáú paápé íníye

³¹ inái simásúwówana túwaandu urón-
daumpa'a tora'náára'a úwana Maníkóní Ufaen-
ámútánkó miwífimbá óraa'a uwátinkowasa
Maníkón-aai óraaka simátíma'mae kuráawe.

Moparáwímbó moóra-mora uwátímakaan-aai.

³² Ísumpa'a timankúnkúmbo uwái mimbórá-
ímáyáá wéesa mésa kentí moparáwíntáfésa ímba
kendé aantembaniye wésesa úwoi moóra-mora
tíma'maesa kuwasá

³³ aantá-waasi áfááraumai fasi'aénkwará'á
mésa Ísu pukómpinkembo íyáfasinkain-aai óraaka
simátíma'mae wéwesa Maníkó aantá-waasi
túwa'nai úntafesa kawe-kísáú maimaé wéguwasa

³⁴⁻³⁵ Ísuni aampa'ó kuwái marawé naanémó
makówi fí'on-kwaasi tímésa óntamba maiyésa
aantá-waasi tímúwasa tuwínkaa'-úmai ímbo
makón-kwaasi tímakaafó Ísuni aampa'ó kuwái
seyaafá-tántáá'á ímba aáfáán-túwówana

36-37 moóráwigon-awi'a Yósepiwara'a miyá éna moórá-marama fí'on-kwaasigomba aména óntamba maiyéna aantá-waasi tiména wemá Rífáin-andafakewi Sáiparasi-aempakemba tamérowasa aantá-waasi moórá-awi'a simánkesa Kíríki-taafinkemba Páánápáasiye sésa waé'mai-awi'a tiráfaiyaiwain-iyemo suwái minóntámbá tímakaiye.

5

Ánánáyasinte Sáfáíraante-taai.

¹ Páánápáasi minóntámbá tímúwasarai moóráwigon-awi'a Ánánáyasi úwana awaainínkón-áwí'a Sáfáíraae'a mésarai moórá-marama fí'on-kwaasi tímésarai óntamba maiyésarai

² tuwináyauyo awaainínkómbá simámuwana miyá ínone súwana minóntámbá tuwínkaa'-uréna tuwímbai wesáféna maéna tuwímbai maimaéna aantá-waasi mótimena karo'á séna seyaafá'á tímúne súwana

³ Pítaa séna Ánánáyasiyo waántáwanko áisai úmai isánae sintáfé ewé sé mararákén-óntámbá seyaafá'á tímúnemo sénda Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane.

⁴ Mimbáramá ení maramá isa tuwé óntamba maiyé ení óntamba isa tuwímbai timé ímba sáwí'a éma mararákén-óntámbá tuwímbai tímúne ímbo sénda seyaafá'á tímúne séndama sáwí'a ómpo ímba waási aantemba karo'á simátinkaampo Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane Pítaa súwana

5 Ánánáyasi iséna pu'maéna kuntúwasa minááímó ísón-kwaasi áfááraumai táátafesa uwasá

6 ifó'-wáásí tésa puwúmba taasááúmaesa maimaésa máutaraawe.

7 Máwautowana awaainínkó kárika'a ména awaai'kómó puwún-aaí ímba ísarena Pítaa-iyai'fa'a túwana

8 Pítaa séna kenkáítí mararákén-óntámbá seyaafará símakaayo súwana minínkó séna ewé seyaafá'án-iyé karo'á súwana

9 Pítaa séna enawaaikóe esé'a mimbórá-ímáyáá ekai Fasi'aénkóní ámútankomba karo'á simánkámai awánáyae siyááye. Enawaaí'ó máwautaan-kwaasi tésa embá tamaimaésa máutanaawe Pítaa súwana

10 pu'maéna Pítaan-aísamaifimba kuntúwasa ifó'-wáásí tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaai'kómó utopa'á máutowasa

11 Fasi'aénkóní waásiye fí'on-kwaasiye iséna táátafesa uráawe.

Fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáúgón-aaí.

12 Aantá-waasi waási túranka'a fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maimaésa iyúwasa Ísumpa'a timankúnkúmbo uwáí óraa'-amaan-damba Soromoní áúwimai úmakopa'a aasiyaási túwaandu uwasá

13-14 fí'o-fi'on-akwa'a sáwífa'a Fasi'aénkón-aaísa'fesa timankúnkúmbe ésa miwísé'a túwaandu é'ómbanifo fí'on-kwaasi tuwánésa sésa kawé'-wáásín-owe sésa táátafesa ésa ímba miwísé'a túwaandu uwasá

15 aantá-waasimo uráamba iséna tí'o ún-kwaasi taawiya'maésa marupá'á mátinkesa sésa

Pítaa wéninana amankókonko taauwétáinasa asófáíwae suwasá

¹⁶ fí'ò-fi'on-daopakemba tí'ò ún-kwaasiwara
tirumpimbá sáwí-amutambo méron-
kwaasiwara'a tí'maesa Yérúsaremu-naopa'a
mátínkówana Maníkó Pítaamba áwa'nai úwasa
seyaafá'á asófasaraawe.

*Kawáá-wáásí aantá-waasi sáwí'ò
uwátínkaraan-aaí.*

¹⁷ Miyá wéuwana aifa'-ámáán-káwáágóe wení
waási Sátúsi-amaan-aaímo sun-kwáásiyé sésa
seyaafá'á ímba kentáásiraaima wáéfo aantá-
waasi tirááíma wáéwe sésa tíyántafesa ésa

¹⁸ ta'óto'mai ándáfa'a tiyúwówana

¹⁹ mindó'wáábó waúnka'a Fasi'aénkóní kísau-
waasigo wiyómpakewi ontamá tisuwéna tí'maena
máápa'a mútinkena séna

²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a imé'a

aú-amba waási kawé'-úmai maé'mae'ò íyan-
ankoni áwáuma isimátíméro súwasa

²¹ isésa siyarónka'a

óraa'-amaan-daumpa'a imésa mináái
simátímakaawe.

Óraa'-amaan-daumpa'a moórafá'a
wésimatimuwasa moórafá'a aifa'-ámáán-
káwáágówe wení waásiye tésa ándá-waasi-taai
isánae sésa Ísareri-óraa'-waasi táántowasa tésa
ámáán-danka'-i-waasisafesa sésa aantá-waasi
ándáfa'a méraafo kotí'mae'a teró suwasá

²² kumbá ímba mérowasa kouwerésa tésa sésa

²³ ándá-namba ontamá wisuwésa i-wáásí on-
tará'á méraawata ontá tisuwéta awánáundasa
ímba méraawata úne suwasá

24 áamáán-kawaa-waasiye áamáán-danka'o káráwiyowiye isésa táátafesa ésa sésa mindá nórásaawa ónaumno simásuwesa sáwífa'-imayaa wéuwana

25 moóráwigo téna séna ándáfa'o mátíyukaan-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a mésa wésimatimewa'a tuwánáúmne súwasa

26 áamáán-danka'o káráwiyowiye wembó áwa'nai un-kwáásíyé kotí'maesa aáno úmai tésa sésa úwoi-waasi miwí táái isésa sínkamofa sésa aáno úmai

27 tí'maesa aaimó isáí-wáásífa'á mátínkówana aifa'-ámáán-káwáágó

28 séna é'a simátíme séta minkwáásígón-aai wenáwíka'a ímba simátíma'mae'a korósá siyáundasa isa'á é'a simátíméwasa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á isásaraawa'a ke karo-súfímbá sinkéta minkwáásí tufúkáawe sewé aifa'-ámáán-káwáágó súwasa

29 Pítaawe aantá-waasiye sésa Maníkón-aai aifaráán-ááígó póna waási-taigomba iyáákaraimba póta kentááisa ínta iséta Maníkón-aaisa iséta miyásá ónaumne.

30 Kembiwí Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwana puwúwana kentáá síwá'náti Maníkó Ísumba pukáímpinkemba iyáfasinankena

31 séna óraa'-waasi póna sáwí'o úmimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á métinkainiye séna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena Ísareri-waasi kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye séna Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankena ayáánúrapa'a

fasi'aén-áémpá'á móankaraiye.

³² Mináái iséta kawé'-úmaisá simátimunanasá Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái kawé'-úmai wésimatimiye. Maníkó wenáái isámai kawé'ó owí wení ámútamba wétimisana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái wésimatimiye aantá-waasi siyáawe.

³³ Simásúwówasa aaimó ísáán-kwaasi isésá

tirunkó sáwíte'a úwasa tínkamonaé-imayaa uwaná

³⁴ miwífinkémbá moóráwigo iyáfasinena ámáán-kawaa-waasion-awi'a Kámérieri iyáfasinena miwí táái taráisuwena wemá Maníkón-aaí aúfáífinkemba aasiyaasi simátimuwasa wenáwí'a mósá wémarowi iyáfasinena aantá-waasisafena séna kárika'a máápa'a kumónááwe súwasa máápa'a kúmúwana

³⁵ séna Ísareri-waasiono. Maaminkwáásísáfé'a miyá ónaemo síyamba éka'a imáyáa uré'a miyán-oro.

³⁶ Ááéma moóráwigo-awi'a Tíútasi iyáfasinena séna óraa'-waasi únda pó'a kesiráái aantemba waenááwe súwasa sáwífa'-waasi 400 waasi arááiwaúwana moóráwigo Tíútasimba tufúwana puwúwasa wembó arááiwa'maesamo nún-kwaasi wété ésa wení kísau ifátukaawe.

³⁷ Minkákémbá túwí'o faríyón-kanaa moóráwigo Kárírifakewin-awi'a Yúndasi iyáfasinena táántowasa sáwífa'-waasi wenarááiima wa'maésa wéguwana moóráwigo tufúwana puwúwasa wembó arááiwa'maesamo nún-kwaasi wété uwáguraawe.

38 Mindásafe'a imáyáa é'a maaminkwáásísómbá ímba ándáfa'a mátiyuwe'a ifátúwéwasa méraaro. Miwítí kisaugoni áwáumo marará'-wáásítí imáyáafinkembo énamo éna tai'áíníye.

39 Miwítí kisaugoni áwáumo Maníkóní imáyáafinkembo ína'o é'a ímba kanaa'á taraisónááfo úwoi waé'wae'a íníye. Maníkómpákémbó ína'o é'a minkwáási sáwí'o uwátinke'o é'a Maníkónkwará'á sáwí'a uwánkanaawe Kámérieri súwasa aaimó isáánkwaasi isésa wenááisafesa ewé sésa

40 aantá-waasi táántowasa íyúwasa túwiyonku'-nésa óraaka sésa Ísun-aaí wení fasi'aémbá ímba simátíméro sésa ti'mákaawe.

41 Ti'márówasa wéesa tigaesáfésa uráawisina Maníkó imáyáa timúwana tirunkó kawel'á úwasa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaisata Ísuntafeta fasi'ámaisá méraundasa pósa sí'o índá-i'o uwásínkéntaanifo sirunkó kawel'á ínata méranaumne aantá-waasi simásuwesa

42 aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'e waásiti naúmpimpa'e Ísuni ásé-aaí simátíma'mae wénesa Maníkómó iyáfasinankarawai Yúndaawaasisa wéamu'maraundawisa wemá Ísun-iyé sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

Afakaeté-waasimo túwa'nai uráan-aaí.

1 Simátíma'mae kuwasá Ísun-aaí isésa sáwífa'-waasi wení aampa'á wéwesa méronka'a

Yúndaa-waasi fí'om-barafaken-kwaasi Kíríki-taaifinken-aaimo sun-kwáásí Yérúsaremu'fafa méron-Yúndaa-waasisafesa í'ai tinkésa óntamba tuwínkesa Kíríki-keto'-inimba ímbo tímúnkakemba í'ai tinkówasa

² mindásafesa aantá-waasi Ísuni aampa'ó kuwái seyaafá'nánká táántowasa tuwasá sésa Maníkón-aaimo simátimunda-kisau tuwéta óntamba tuwínkaa'-úmai tímúnda-kisau maúnafo sésa

³ kempínkémbá afakaeté-waasi túwí'o síyata óntambo tuwinái-kísáú timénaumne. Miwí kawe'-ímáyáawará'-wáásí Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'ó uwátínkáín-kwaasi túwí'a síyata óntambo tuwinái-kísáúsá timéta

⁴ kesáá Maníkómpátá inái wéseta Maníkón-aai simátíma'maeta konó aantá-waasi suwasá

⁵ ísówana tirunkó kawe'á úwasa afakaeté-waasi túwí'o sumbá moóráwigo-awi'a Sítífeni wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Ísuntafena imáyáa éna fasi'ówi úwana moóráwigo Fírípi úwana moóráwigo Pórókórasi úwana moóráwigo Náíkéna úwana moóráwigo Táímóni úwana moóráwigo Páménasi úwana moóráwigo Níkóráasi wemá Ántiokunaopaken-kwaasi éna fí'on-ampakemba Yúndaa-amaan-ampa'a kuréna minkákémbá Ísuni aampa'ó túwai úwasa

⁶ miyáumai-waasi tí'maesa aantá-waasifa'a tuwasá Fasi'aénkóní kisaumo maíyantafesa tine'á ta'ótokesa Maníkómpá'á

inaí siyáawe.

⁷ Maníkón-aai simátíma'mae kuwasá Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sáwífa'a Ísuni

aampa'á kuwasá Maníkóní áamáán-daumpa'a
kísau mo máún-kwaasi sáwífa'a Ísun-aaí isésa
wení aampa'á kuwasá

miyá úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Sítífenimbo ta'ótokaan-aaí.

⁸ Fasi'aénkó Sítífenimbo áwa'nai úwana
fasi'aénkwará'á ména seyaafá'-wáásí túranka'a
fi'o-fi'on-kisau kawé-kísáú wémauwasa

⁹ moórá-kanaa tuwímbai Sítífenimpa'a tésa
karo'-ááiyé-ímáyáá ésa wesimán-kwesiman-
esa miwí Yúndaa-waasi ésa tuwímbai Sáíríni-
marafakewi uwasá tuwímbai Árékísándiriyaa-
marafakewi uwasá tuwímbai Sírisiyaa-marafakewi
uwasá tuwímbai Ésiyaa-marafakewi miyáumai-
marafaken-kwaasi mimbórá-ámáán-dáúmpá'á
mésa Sítífenimpa'a tésa karo'-ááiyé-ímáyáá ésa
wesimán-kwesiman-umbanifo

¹⁰ Maníkóní amútanko Sítífenimbo kawé'-
ímáyáá amúwana póna Sítífenin-aaigo miwí táái
iyáákwasa

¹¹ ifátuwesa wésa aúpá'á óntamba túwaandu
úmai tuwímbai-waasi tímésa sésa Sítífeni
Mósesemba símai sáwí'a uwánkena Maníkómbá
símai sáwí'a uwánkaraisata ísaraumne.
Kosimátíméro suwasá

¹² minkáró'-áái tasimátímúwasa úwoi-waasiye
óraa'-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé ísówana
tirunkó sáwí'a úwasa Sítífenimo úpa'a tésa
tata'óto'mai áí'maesa áamáán-óraa'-waasifa'a
máankesa

¹³ karo'-ááímó sun-kwáásí kotí'maesa
mátínkówasa karo'á sésa minkwáásigó óraa'-
amaan-damba símai sáwí'a úmae iyéna Móseseni
ámáamba símai sáwí'a úmae iyéna

14 séna naaófálá Mósesemo áamáambo simátímakain-amaamba Ísu Násaretifakewi ifátuwená fí'on-amaamba wésena Yúndaawaasiti óraa'-amaan-damba tawísíuwainiye Sítífeni siyáiyé. Miyán-káró'-áái suwasá

15 seyaafá'-wáásí Sítífenimbo awánomba wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasi tóikaamba úkówasa awánaraawe.

7

*Sítífeni áamáán-óraa'-waasimo simátímakain-
aai.*

1 Miyá simásúwówana aifa'-ámáán-káwáágó Sítífenimba áísai ena séna sen-áái érai'-aaiya'i karo'-ááiyá'iyo súwana

2 Sítífeni séna kesifoísái kesuwaaísáiyo simátíménda ísáaro. Naaófá'á kentáá síwá'nágo Émbaramu ímba Éraanifa'a koméronka'a Mésópótemiyaa-marafa'o méronka'a Maníkó fasi'aénkwáráwí kuména

3 Émbaramuntafena séna ení marawará enamááraawara'a tiyuwé wina'á moóra-maramo aráánáménda'afa'a koméínone súwana

4 iséna mimbáramá Kárindiyaa-waasiti marafá'á tuwéna témena Éraanifa'a tamérowana afowá puwúwana Maníkó ai'marówana témena maafá'ó méraundafa'a túwana

5 minkánáá Maníkó ímba maramó amúmba óraaka séna ánaaemba maambáramá enkwará enaísaa'fitantambo iyawiwara'a timénaumne. Maníkómó súmba Émbaramu iyámpói ímbo ma'ánkaronka'a mináái simámena

⁶ moórá-aaiwara'a séna enaísaafitantambo íyawi fí'on-kwaasiti marafá'á koméwasa umbai-kísáú timésa sáwí'a uwátínkéwana sáwífa'-aatai 400 aatai tai'áína'a

⁷ sáwí'o uwátinkaiyawí sáwí-meyamba tíménda pósa enaísaafitantambo íyawi mimbárámá tuwésa maafá'á tésa ken-ímáyáá mósá maránááwe séna

⁸ mináái naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna ánaaemba maambárámá enkwará enaísaafitantambo íyawiwara'a timénaumne siyáimba mináái símai kááísamarena póna túma kárámai araénáémba uwo Maníkó siyáíye.

Súwana Émbaramu ména Áísáakimba ma'ankéna afakaumboé-kanaa maisuwéna áuma kárámai araénáémba uwánkowana Áísáaki óraa'a éna Yékopumba ma'ankéna áuma kárámai araénáémba uwánkowana Yékopu óraa'a éna sísamaifakemba kae'á kumbaimái-iyampoi matínkéna túma kárámai araénáémba uwátínkáfa'a kuráíye.

⁹ Miyá uwátínkáfa'a kúwasa mináfáráwáínónnda tifákon-awi'a Yósepintafesa sésa sínaenkewi ímba kentáará'á káráwiniye sésa tirumbá sáwí'a uwánkesa áí'maesa fí'on-kwaasiya'a mátinkesa óntamba máúwasa miwí Yósepimba áí'maesa wémesa Ísípi-marafa'a máánkówana Maníkó wesé'a mérowasa

¹⁰ umbai-kísáú amésa sáwí'o uwánkómbanifo Maníkó wesé'a ména áwa'nai ena kawé'-ímáyáá uwánkena wení umbai-tántáá'á tai'ánkowana mimbárámá Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini kawé'-ímáyáá awánéna séna Ísípi-marafa'a

seyaafá'-wáásíyá'á kawe'-úmai káráwiye kesí moparáwínká'á miyán-owo súwana wemó súntemba úwana

¹¹ ánaaemba aawaimá téna Ísípi-marafa'e Kénaani-marafa'e seyaafá'-áémpá'á aawaimá tówasa tááisafe uwaná kentáá síwá'násomba tómbá ímba miwífímbá wérowana

¹² Yékopu séna Ísípi-marafa'a tómbá wéraiye-ai isáúmpo koméyánoro séna áánintomba tí'marówasa koméyánúmaesa

¹³ tifowámpá'á tamérowana mintómbá tai'ówasa aneka'á kuwaná Yósepi miwísé'a tamaéna séna kemá Yósepi kentífáko úne súwasa pukáanesa siyáumne suwaná Ísípi-marafaken-kawaago Yósepini áwáuma iséna awaaísái tuwánówana

¹⁴⁻¹⁵ Yósepi awaaísái simátimena séna kesifombá kosimámiyana wení akúmbá tí'maena Ísípifa'a tiyó Yósepi siyé. Kosimáméro Yósepi súwana afowámá iséna wení akúmbá 75 waasi tí'maena Ísípifa'a kawe'-úmai komésa púwúwasa

¹⁶ ánaaemba miwí tísaafitomba tiyáántamba maimaésa témesa Síkémfafa'o máutomba naaófá'ó Émbaramu Émon-anaankaken-kwaasi óntambo tímakom-barafa'a máutaraawe.

¹⁷ Énifo kentáá síwá'násomba Ísípi-marafa'a komésa sáwífa'-waasi agaiyáawe. Maníko Émbaramuntafena fasi'aén-áái séna Kénaani-marama enaísaaftantambo iyawi tíménaumne siyóntemba tímínda-kanaa ampáámbó únka'a

¹⁸ moóráwigo Ísípi-marafaken-kawaago Yósepimo naaófá'ó pukóntafena wení kísau-ai

ímba ísarowi póna

¹⁹ kentáá síwá'nása umbai-kísáú tiména maimái sáwí'a wéuwatinkowasa iyámpói máápa'a tiyúwówasa pukáawe.

²⁰ Iyámpóísomba púwúwana minkánááfímbá Mósesemba kawé'-óí'wára'-iyámpói ma'ánkarena anówama aúpá'á naaúmpa'a ánkarrowana kaumbo-wiyómbá maisuwéna

²¹ máápa'a áí'maena múankarrowana Ísípifaken-kawaagon-ayáámúnko awánómba aráái tówana kesáánine séna káráwiyowana óraa'a úwasa

²² Ísípifaken-kwaasi

miwítí áwáuma simáma'maesa iyúwana Mósesé wéisena óraa'a éna wení kísaugowe wenááigowe kawé'á uráíye.

²³ Mósesé miyá éna kae'-wáái-áátái maisuwéna kesí waási Ísareri-waasi kotuwánánae séna kúmba

²⁴ Ísípi-waasigo Ísareri-waasigomba sáwí'a uwánkowana Mósesé tuwánéna Ísareri-waasi áwa'nai ena Ísípi-waasigomba tufúwana puwúwana

²⁵ Mósesé imáyáa éna séna Maníkó minkísáúrátáféna iyáfasisinkaraimba pó'a Ísípifakemba Ísareri-waasi tí'mae'o kondá minkísáúsáfésa ewé sénááwe siyáimbanifo Ísareri-waasi ímba miyán-ímáyáá uwaná

²⁶ Mósesé kowaiyómba iyáfasinena kúmba Ísareri-waasi kaekó tíyóyana tuwánéna tíyótainda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-náóraan-oto tiyááyafó súwana

27 aifa'ó ómbarenamo tiyón-kwaasigo Móseseмба famétuwena séna nááwa embá íyáfasinankaraisawa kentáásí kawaáí'a éwa aaisá wésimasimeno.

28 Fénáímbo Ísípi-waasimo tufuwónanamo puwéwiyaintena kembá miyáwá ínono súwana

29 Mósese iséna inkaiséna wéme wémena Míndiyaani-marafa'a fi'on-kwaasiti marafá'á koména

kae'-íyámpóí matínkaraiye.

30 Mósese koména kae'-íyámpóí matinkéna ména kae'-wáái-áátái maisuwéna moórá-kanaa máásai-marafa'a wéwena Sáinai-omapa'a ewaa'ó wéronka'a kúwana kári-taiyakemba iyá kéna íмба mintái kówana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi mimpímbá mérowana mintái íмба kówana

31-32 Mósese awánéna óraa'-imayaa éna ewaa'á koména awánówana Maníkó séna enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne súwana Mósese mináái iséna aiyayaankakemba tata'á úwana úwoifa'a kararówana

33 Fasi'aénkó séna méraandafa'a ufaem-bárámá wéraipa'an-ifo kawé'-márafá'ó méraapa'an-ifo maambárámá sáwí'a ónafainifo aísamai ánáamba faútuwao.

34 Ísípifa'a kesí waási sáwí'o wéuwatinkaawasamo ifi'ó wétaamba tuwánáúnda pó'a túwa'nai ónaumpo íyáfasinena'a ai'máraana wéme wéme Ísípifa'a kuré kesí waási Ísareri-waasi kótí'mae Kénaani-marafa'a waaó Maníkó Mósesentafena siyáiyé.

35 Wembá Mósesemba Ísareri-waasi tínaaemba uwámesa sésa nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáásí kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno siyáawe. Siyáan-kwaasisafena Maníkó mináái siyáíye. Wembá Mósesentafena Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi kári-taiyakemba aái simámakaiye. Wembá Mósesemba Maníkó kawáá-kísáú aména ai'marówana Ísípifakemba Ísareri-waasi kótí'maena Kénaani-marafa'a kuráíye.

36 Wemá Mósesema Ísípifa'a ímbo awánon-kisau fi'on-kisau maúwasa sésa úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkón-áwí'a nae-nóné supa'á wéna ímbo awánon-kisau kawekísáú komaéna tí'maena kúmba máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái komérowana ímbo awánon-kisau kawekísáú maimaéna iyáíye.

37 Wemá Mósesema simátimena séna Maníkó kembó iyáfasisinkarainten-úmai ánaaemba moóráwigomba kentísaafitantambo iyawifinkemba iyáfasinankainiye. Maníkón-aaimo simátimindawimba iyáfasinankainiye.

38 Wemá Mósesema máásai-marafa'o Maníkóní waási Ísareri-waasimo méropa'a miwísé'a maéna kentáá síwá'násonte'a maéna Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi wesé'a maéna Sáinai-omapa'a imérowana Maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi Maníkóní amáamba simámuwana ímbo taí'áín-aai simámuwasa simátíma'maesa kuráanta wéisaumne.

39 Mósesé aaimó simátimumba kentáá síwá'ná ímba isésa tínaaemba uwámesa Ísípifa'a tauweránae-imayaa uwaná

⁴⁰ ánaaemba Maníkó Mósesemba áántowana omápa'a imérowasa Mósesé awaaón-áwí'a Éronintafesa sésa Mósesé Ísípifakembo síkaiwaisa nááfara kóuraiyo. Ímbo awánáúndafata kóuraifo moórá-manikomba uwámakewata wenarááisa wáéno sésa

⁴¹ óntantamba purumaka-aráákaamba úmaresa minkáro'-mánikóní aamoimá uwánkesa póima tufú'mai wénesa úmáron-tantaatafesa aamoí ésa tóní'a úmai wénowana

⁴² mindásafena Maníkó ánaaemba uwátiyuwowa wíyóne aafáúwé otáfésa kesí

maníkón-iye siyáawe. Mindásafena naaófá'á

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

Ísareri-waasisono. Máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái mé'a póima tufú'mai wéne'a ímba kentáfé'a ísámae wé'ómbanifo

⁴³ kentí karo'-mánikóntáfé'a ísámai wení ampanta-námbá maimaé'a wénowe. Minkáro'-mánikón-áwí'a Mórókiye siyáawe. Okáán-tántáá'á úmake'a áwí'a Réfáániye wése'a to'maé'a wénowe. Minkáro'-káé'-mánikái úmare'a kesí manikówé karo'á sé'a áwí'a maimaé wéiyowe. Miyámó uráantafe'a kentí marafákémbá tí'maráana'a wéme'a moórá-marafa'a áwí'a Pépíróni-marafa'a koméranaawe

Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna siyáíye.

⁴⁴ Naaófá'á máásai-marafa'a Maníkó Mósesemba aráánamena Maníkóní naambó ampantasámbó iyamba maará ónááwe séna

aráanamuwasa Maníkómó súntemba miyán-
dámbá úmai maimaésa máásai-marafa'a
né'ómbaniye.

⁴⁵ Ánaaemba miwí táánintomba kentáá
síwá'násomba mindámbá taawiyáfúwana Yósúwa
tí'maena Kénaani-marafa'o kúmba Maníkó
túwa'nai ena mimbárafá'ó méron-kwaasi
watuwówasa kóuwasa kotafiyesa mindámbá
minká'á mámaresa mérowana ánaaemba Téfiti
Ísareri-waasiti kawáámó mérompimba mindámbá
úwoi wérowana

⁴⁶ Téfiti kawé'-úmai mérowana Maníkó aamoí
uwánkowane Téfiti Maníkómbá áísai ena séna
ení naambá ónaum ina ónaumno. Emá Yékopuni
Maníkómá po ewé sina'ó é'a ení naambá ónaumne
súwana

⁴⁷ Maníkó séna emá ímba ínompó enááninko
Soromoní kesí naambá íníye siyáimbanifo

⁴⁸ Maníkó wíyómpa'o méraimba waásimo
úmakaan-daumpa'a ímba méraiye. Mindásafena
naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi
agaimaréna séna

⁴⁹ Fasi'aénkó séna wíyómpa'a káráwiye'a
marará'á káráwiyumpo úmárénda-
naumpa'a ímba úwoi marapá'á
kumbénaumne.

⁵⁰ Kesáfé'a mintántáá'á seyaafá'á
úmakaumne Fasi'aénkó siyáiyé
agaimaréna siyáiyé Sítífeni siyáiyé.

Sítífeni mináái simátimena aaimó isón-
kwaasisafena simátimena séna

⁵¹ kembiwí tirunté'a wémare'a pó'a Maníkóní
aampa'ó ímbo arááíwáén-kwaasiyaamba é'a

Maníkón-aaí isáámbanifo ímba isámai kawé'á wéowe. Kentíwá'násomba Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tínaaembo uwáme'ontemba kemá miyá wéowe.

⁵² Kentíwá'násomba Maníkón-aaí simátíma'maesa wéguwai seyaafá'-wáásí sáwí'a uwátinkesa Maníkóní kawé-kísáú-wáásí kumíníye-aaímo simátímakowi tínkamuwasa pukáawe. Ánaaemba wemá kumúwa'a pintaru'á úmai tufúwana pukáíye.

⁵³ Énifo wiyómpakewi Maníkóní amáámba simátímakowa'a kembiwí isaraambanifo ímba isámai kawé'á uráawe Sítífeni siyáíye.

Sítífenimba óntantambo tufúkáan-aaí.

⁵⁴ Sítífeni minááímó simátímumba aaimó isón-kwaasi áfááraumai tirunkó kásí'a úwasa tiyántafesa uwaná

⁵⁵ Sítífenimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwáńkowana wiyómpa'o awánómba Maníkóní sámó kaimbá wérowana Ísu Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowana Sítífeni awánéna

⁵⁶ séna awánaaro. Wiyómba tuwínkaa'-isaná Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á Ísu waási úranko méraimba wéawiyaumne súwasa

⁵⁷ miwí wenáái ímba isánae sésa tááka'a awááésa óraaka'a aai sésa Sítífenimba tuwaan-tantésa

⁵⁸ ta'ótokesa taawiya'maésa naaókoni awáífá'á mátuwesa óntamba maiyésa tufúkáawe. Sítífenintafesa karo'-ááímó siyáawi paákákén-únánkwátói faútúwówana ifó'-wáásígón-áwí'a Sóro minúnánkwátói káráwiyowasa

59 Sítífenimba óntantamba tufúwana
Fasi'aénkónká'á inañfinkémbá séna Ísu
Fasi'aénkóo kesimambá kumbáína'a púwóno
séna

60 arauntaúmbá faiyéna óraaka'a séna
Fasi'aénkóo sáwí'a wéuwasinkaafu miwí ímba
anondáá sáwí'a uwátinkaafo Sítífeni simásuwena
pukáíye.

8

Sóro Ísuni waási sáwí'o uwátinkarain-ai.

1-3 Sítífenimbo tufúmba Sóron-arunko aamoí
uráífo tuwímbai Maníkón-aaisafesa fasi'owí
Sítífenin-áuma maimaésa máutesa óraa'-
ifi'a towaná Sóro Ísuni aampa'ó kuwái
tínkantanae séna kúmba naaúmpimpakemba
aarakwá'á kotafisímai ándáfa'a tíyupa'a kúwasa
Yérúsaremufa'a Ísuni aampa'ó kuwái aifarí'ena
sáwí'a uwátinkowasa wété uwasá aantá-waasi
aantemba Yérúsaremufa'a mérowasa fí'on-
kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí Yúndiyaa-
aempa'e Sámériyaa-aempa'e wété uráawe.

Sámériyaaafa'a áse-aaimo kosimátímakaan-ai.

4 Ísuni aampa'ó kuwái wété ésa Ísuni áse-ai
kosimátíma'maesa kuráawe.

5 Fírípi Sámériyaa-naopa'o kúmba
kosimátimena séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai
amu'maráúndawisaamo é'o kunkáimba wemá
Ísun-iye

6 Fírípi simátimuwasa
kawe'-úmai ísówana ímbo awánaron-kisau
maúwasa awánowana

7 sáwí-amutamba tirumpimbó mérowisafena
 aái súwasa sáwí-amutamba wáá'a túmaesa
 kóuwasa waási kawe'-úmai mérowana
 tiyayaambo pukón-kwaasi asófatinowasa kawe'-
 úmai mérowana

8 Sámériyaafaken-kwaasi áfááraumai tirunkó
 kawe'á uráiyé.

9 Sámériyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Sáímoni
 óraa'-waasi úne séna aitambá éna fintó úmaena
 wéiyuwasa táatafesa ésa

10 óraa'-waasiye úwoi-waasiye wemó úmba
 awánésa wenaráái waésa sésa Maníkóní
 fasi'aénkóe wení fasi'aénkóe'a awaiyarí'a uráiyé
 karo'á suwaná

11 ayáatáaka'a aitambá éna fintó úmaena
 wéguwasa wenaráái waésa táatafesa uráafo

12 ánaaemba Fírípi Maníkóní ásé-aii
 kosimátimena Maníkó wení waásimo
 kawáánin-kanaa kosimátimena Ísu Káráisitín-
 aai kosimátimuwasa isésa érai'e sésa
 timankúnkúmba uwaná Fírípi minákwá'á nombá
 maitinkówana

13 Sáímoniwara'a amankúnkúmba úntafena
 Fírípi nombá maiyankówana Fírípiye wénuwana
 ímbo awánón-kisau maúwana awánéna áatafena
 uráiyé.

14 Miyámó Sámériyaafa'o úmba Yérúsaremufa'a
 aantá-waasi mésa Sámériyaafaken-kwaasi
 Maníkóní ásé-aii isésa minááímó méta'otokaan-
 aai isésa Pítaante Yóninte ti'márówasarai
 wémesarai

15 Sámériyaafa'a komésarai Ísuni aampa'ó
 kuwáísáfésarai inai'fínkémhá sésarai Maníkóní
 Ufaen-ámútambá maenááwe siyááye.

16 Fírípi nombó maitinkónka'a Fasi'aénkó Ísuntafena ísámai nombá maitinkówana Maníkóní Ufaen-ámútambá ímbo maiyónka'a pósarai Pítaae Yóniye inaifínkembá sésarai

17 tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumúwasa maiyáawe.

18 Aantá-waasiyai tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaúwasa máúmba Sáímoni awánéna fasi'aémbá méyáambaranae séna Pítaante Yónintetafena séna óntamba maékai

19 mifásí'áémbá símékaiyo. Kemá fí'on-kwaasi siyáámba ta'ótóráanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaínkwae súwana

20 Pítaa séna Maníkó úwoimo wétimintantaatafe óntantamba méyánónae sénda po ení óntankwara ewárá'á iyafímbá tai'áyááye.

21 Maníkón-aúranka'a ení imáyáa ímba arupíse ímbá pó maankísáú kenkáísí kísau ímba súwa'nai ínone.

22 Ení sáwí-imayaagomba ánaaemba uwáme Fasi'aénkómbá áísai inaná ení sáwí-imayaagononondaa maiyauwáíníye.

23 Maníkó ímba fasi'aémbá ámakaintafe enarumbá sáwí'a uwásínkaanana ení sáwí-imayaago óraa'a éna embá ta'ótokaiye Pítaa súwana

24 Sáímoni Pítaante Yónintetafena séna súwa'nai ekai Fasi'aénkómbá inaifínkembá áísai iyana emó sénda misáwí-tántáákó ímba kempá'á tíno Sáímoni siyáíye.

25 Súwasarai Pítaae Yóniye Fasi'aénkón-ai

simátimesarai Ísuwe'lo né'óyan-aaí simátimesarai Yérúsaremufa'a kónae sésarai aampa'á wéwesarai Sámériyaa-aempa'a naaó'-nao'a Maníkóní ásé-aaí simátíma'maesarai kurááye.

Fírípinte Ítíópíyaaafaken-kwaasigonte-taai.

²⁶⁻²⁸ Mindárai Yérúsaremufa'a kuyaná Fírípi Sámériyaafa'a mérowana óraa'-waasigo Ítíópíyaa-marafakewi éna Ítíópíyaa-waasiti kawáá-ínínkón-áwí'a Káándésini óntanka'lo káráwiyowi Maníkón-ímáyáá éna Yérúsaremufa'a wémena Maníkón-áwí'a mósá maréna kouweréna wení táómpimba óraa-poigo tafísimaena nún-taompimba kúmba Fasi'aénkóní kísau-waasigo wiyómpakewi Fírípi tafena séna iyáfasine Yérúsaremufakemba Késaafa'lo kon-ámpá'á waaó súwana iséna iyáfasinena minámpá'á wémena máásai-marafa'lo kúmba Ítíópíyaa-marafaken-óraa'-waasi wení táómpimba wéwena aúfáífimba toráumai awánéna naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimakón-aaí toráumai awánómba

²⁹ Maníkóní Ufaen-ámútánkó Fírípi tafena séna wení táónkoni ewaa'á waaó súwana

³⁰ awaantanténa kúmba Áísáya agaimakón-aaí toráumai wéawanowana Fírípi iséna áísai ena séna minááígóní áwáuma ísaraano súwana

³¹ séna é'a moóráwigo simásimina'la isánaumpo kesí táómpimba iyátaao súwana Fírípi mintáómpimba iyátena imaúwana

³² mináúfáífínkén-áái torauséna séna sipisípi áyáumo karánae owanamó ímbo wáá'lo tintembá minkwáásígó ímba aaí siyáíye.

Sipisípi tufuwónae owanamó ímbo wáá'lo
tintembá minkwáásígó ímba aai siyáíye.

³³ Wenáwí'a múra tuwésa sáwí'a úmai aaifimbá
maiýánkaraawe. Wení waási sáwí-kisau maiyésa
tufúwówana marapá'ó mérain-kanaa tai'áraiye.
Mindásafesa miwítí sáwí-kisau ímba kanaa'á
aforá simátimenaawe

agaimaréna siyáíye.

³⁴ Ítíópíyaafaken-kwaasigo mináái toráusuwena
Fírípimba áisai ena séna Maníkón-aaimo
simátímakowi nááwantafenawa mináái siyáíyo.
Wesáfénawa siyái fí'owantafenawa siyáíyo
súwana

³⁵ Fírípi Maníkón-aai aúfáífinkembo toráumaimo
simámakainten-úmai Ísuni ásé-aai wésimamena

³⁶ aampa'á kuyambá nombó wéroka'a wésarai
uyaná Ítíópíyaafaken-kwaasigo séna nombó
wérainka'a maisinkáinkwae sé'a únana nóinkowa
aambá fasiyíyo súwana

³⁷ Fírípi séna Ísumpa'lo arumbó amé wenááisafe
amankúnkúmbo ina'ó é'a nombá maiýánkáano
súwana séna Ísu Káráísitintafe'a érai'a Maníkón-
áanimban-íye sune séna

³⁸ táómbo to'maé kúwaintafena séna táómbo
tal'ótorao súwana tal'ótorowasarai Fírípiye
Ítíópíyaafaken-kwaasigoe nompímbá kunkésarai
Fírípi nombá maiyánkéna

³⁹ íyúyana Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba
kunáí'maena kóúwana Ítíópíyaafaken-kwaasigo
awánómbo ímba mérowana wení naaópa'a wéna
aamoí uráíye.

⁴⁰ Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba

kunáí'maena Ásítóti-naopa'a máankowana
Fírípi mináémpá'-náópa'a Maníkóní ásé-aii
simátíma'maena Sísááriyaa-naopa'a kuráiyē.

9

Sóro Ísun-aisafena amankúnkúmbo uráin-aii.

¹ Minkánáá Sóro Fasi'aénkóní aampa'ó
kuwáísáféna arumbá sáwí'a éna tínkamonaē
símasima'a éna aifa'-ámáán-káwáágómpá'á

² koáísai ena séna aúfái agai-símína'a maimaé'a
Támásikasi-naopa'o Yúndaa-amaan-daumpimpa'o
méraan-kwaasiti óraa'-waasi mátimeno súwana
ewé séna mináái agaimaréna séna Sóro Ísuni
aampa'ó wiyawi saafá éna ta'óto'maena témena
Yérúsaremu'fa'a ándáfa'a mátiyuwainiye séna
agaimaréna súwana

³ Sóro mináúfái maimaé wémena Támásikasi-
naopa'a ewaa'ó kúmbe wiyómpakemba sámó
kaimbá aafáyáuraan-tantaa'a tuwówana kuména
aúgáyáagaya úwana

⁴ tanaa fówana aaigó aantemba séna Sóroo nóra
séwa kembá sáwí'a wéono súwana

⁵ séna emá nááwa sénó súwana kemá Ísu súmpo
kembá sáwí'a uwásinkaampo

⁶ iyáfasine Támásikasi-naopa'a koménana
moóráwigomo síndantemba miyán-uwo súwasa

⁷ Sóroe'o kun-kwáásí ímba aai sumbá mésa
ímba waási ane'á awánésa aaimó sún-aantemba
ísówana

⁸ Sóro iyáfasinomba aúramba ímba kawé'-úmai
awánówasa waási ayáán-to'maesa Támásikasi-
naopa'a máánkarowana

9 kaumbo-nó'wáámbá waéna ímba aúramba awánéna tóné noné ímba naráiyé.

10 Sóro kaumbo waúwana moóráwigo Támásikasifa'a ména Ísuni aampa'ó kúwain-awi'a Ánánáyasi aúramba aréna kaainkáámbá awánómba Fasi'aénkó simámena séna Ánánáyasiyo súwana oó Fasi'aénkóo kemá úne súwana

11 íyáfasinema aampa'á waaó. Minánkón-áwí'a arupísemo uráin-ampa'a kuré Yúndasini naaúmpa'a wée moóráwigo Táásási-naopakewin-awi'a Sóromba koawánaao. We inai wésiye.

12 Kaainkáámbá awánarainka'a moóráwigon-awi'a Ánánáyasi téna ane'á ta'ótóráisana aúramba kawel'-úmai awánaraiye Fasi'aénkó súwana

13 Ánánáyasi séna Fasi'aénkóo sáwífa'-waasi wenáái simásímakaawe. Yérúsaremufa'a ení waási sáwí'o uwátínkarain-ai simásímakaawe.

14 Aifa'-ámáán-káwáágó aúfái agaimái ámísana en-ímáyáámó mósá máraán-kwaasi ándáfa'o tiyuwáíndasafena Támásikasifa'a tiyáiyé súwana

15 Fasi'aénkó séna kesí kísau aménana kesáái kosimátin-tasimatimba fí'on-daopaken-kwaasiye kawáá-wáásíyé kesí waási Ísareri-waasiye kosimátin-tasimatimba ínifo íyáfasine wempá'á winaná

16 kesí kísau Sóro wémainasa waási sáwí'a uwánkanaawe. Mindásafe'a ke aráánamenaumne Fasi'aénkó siyáiyé.

17 Súwana Ánánáyasi iséna wéna sún-daumpa'a iyéna Sóro ane'á ayáámba ta'ótorena séna Sóroo

kesí waásiyo. Aampa'á wéte Fasi'aénkó Ísumba awánaraandawi si'maráísa'a túne. Aúramba kawe'-úmai awánenana Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumpimbá óraa'o uwánkaindasafena si'maráísa'a túne súwana

¹⁸ Sóron-aúrampinkemba aerambá tákúwana aúramba kawe'-úmai awánéna íyáfasinowana Ánánáyasi nombá maiyankówana

¹⁹ tómbá násuwena áúgoma kawe'á uráiyé.

Sóro Támásikasifa'o simátímakain-aaí.

Sóro Támásikasifa'a tuwímbai-no'waamba waéna Ísuni aampa'ó kuwáísé'a ména

²⁰ minúwóíyáán-úwana áamáán-daumpa'a iména Ísun-aaí simátiména séna érai'a Ísu Maníkón-áánimban-iyé súwasa

²¹ wenáái ísón-kwaasi táátafesa ésa moórá-mora-waasi tísai-isai esa sésa Yérúsaremufa'a Ísun-imayaamo mósá máráán-kwaasi tínkamemayain-kwaasin-iyé. Ísun-imayaamo mósá máráán-kwaasi tí'mae ándáfa'a áamáán-kawaa-waasiya'o mátinkanáe séna maanká'ó tiyáin-kwaasin-iyé. Ísumpa'a téna méraiye sésa táátafesa uráawe.

²² Suwaná Sóro óraaka simátíma'mae iyéna séna érai'a Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba amu'maráúndawisa Ísun-iyé séna wenááigo iyúwasa Támásikasifaken-Yundaa-waasi isésa wembá ímba anondáá simámakaawe.

²³ Ímba anondáá sumbá sáwífa'-no'waamba waésa túwaandu ésa Sóromba tufuwónáe sésa

24 tufuwíyanesa nó'waane wááwáiyē
Támásikasi-naokoni óntan-kusaigoni aumépa'a
méša ontará'á takaráwi-karawi wéuwana
moóráwigo iséna tufuwónae-aaimo sumbá
kosimámuwasa

25 moórá-no'waamba Ísuni aampa'ó kuwái
Sóromba áí'maesa pofafimbá fáitumaresa óntan-
kusaigoni afaapimbá túsúsuwesa ándára'a
ta'ótoresá tówówana kumémena marapá'á múra
tuwéna kóuráiyē.

Sóro Yérúsaremu'fá'lo komérain-aaí.

26 Sóro Yérúsaremu-naopa'a wémena wéna séna
Ísuni aampa'ó kowísé'a méranáe'a túne súwasa
miwí séna Ísun-aaí ímba ísaraiwai karo'á siyé séna
wenáároí inkáísúwana

27 moóráwigon-awí'a Páánápáasi Sóron-aaí
iséna kawé'á úwana áí'maena aantá-waasífa'a
wéna Sóron-aaí kosimátiména séna Sóro
Támásikasi-ampa'lo wéwenamo Fasi'aénkómbó
awánówana aaimó simámakain-aaí simátiména
Sóro Támásikasi-naopa'lo Ísun-aaimo óraaka'lo
simátíma'maenamo kuráin-aaí simátimuwasa

28 iséna érai'e suwaná Sóro miwísé'a ména Ísuni
fasi'aémbá wérowana Yérúsaremu-naopa'lo Ísun-
aaí óraaka kosimátin-tasimatin-éna

29 fí'on-Yundaa-waasi Kíríki-waasi-
taaifinkembo sun-kwáásí simátimuwasa aaí
wesimán-kwesiman-éna tufuwónae séna

30 sumbá Ísuni aampa'ó kuwái iséna Sóromba
áí'maesa wémesa Sísáaríyaa-naopa'a máankesa
séna Táásási-naopa'a waaó séna ai'márówana
mindáoopa'a kóuráiyē.

31 Kóúwasa Ísuni aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba étínkówasa aáno úmai wempa'á mésa Yúndiyaa-aempa'e Káríri-aempa'e Sámériyaa-aempa'e Ísuni aampa'ó kuwái aáno úmai wempa'á mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa fasi'ámai mésa Ísun-aaí simátímúwasa isésa érai'e sésa sáwífa'-waasi-í'a ésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá marésa wenaísamaifimba méraawe.

Pítaa Ríndaa-naopa'o kuráin-aaí.

32 Pítaa naaó'-nao'a wénena Maníkóní waási tuwánáíndasafena Ríndaa-naopa'o kúmba

33 moóráwígon-awí'a Íniyasi ímba aíntamai wénena afakaumboé-aatai naaúmpa'-aantemba maé'mae'a wéuwana

34 Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráísiti asófankaifo iyáfasinke ení wandaaí fawasaaó súwana iyáfasinkwena kúwasa

35 Ríndaa-naopaken-kwaasiye Séróni-naopaken-kwaasiye seyaafá'á awánésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

Pítaa Yópaa-naopa'o kuráin-aaí.

36 Yópaa-naopa'a moórá-ininkon-awí'a Tápítaa Kíríki-waasi-taafinkemba mináwí'á Tókáasiye wésewe. Wemá Ísuni aampa'ó kún-inimba aasiyaasí kawé-kísáú wémaena moparáwímbá ímbo makón-kwaasi túwa'nai úwaimba

37 áí'a úwana puwúwasa wenáúma nombá pé'ankesa maimaésa afófumayaataan-daumpa'a móankaraawe.

38 Yópaa-naopakemba Ríndaa-naopa'a ewaa'á pósa Yópaafaken-kwaasi Ísuni waási Pítaa

Ríndaafa'o taméron-aaí isésa kae'-wáásí ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésa awaantanté kempátá tiyó sésa si'marááwakai túye suyaná

³⁹ Pítaa íyáfasinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínimbá puwúwasa matuwé méron-daumpa'a afófumayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaampa'a keto'-íníntómbá tatúwaandu urésa ifi'á tésa sésa Tókáasi ímba pukáinka'o farú-simakain-unankwatoiyé sésa aráánámúwana

⁴⁰ awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kífaena Fasi'aénkómpá'á inai simásuwena méwae'mai minínimbá awánéna séna Tápítaao íyáfasinaao súwana aúrumba éna Pítaamba awánéna íyáfasinena mérowana

⁴¹ Pítaa koisáúwankena Ísuni aampa'ó kun-kwáásiyé keto'-íniné táántowasa aúmó arómba iawánésa

⁴² Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá isésa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaísafesa tímankúnkúmba uwaná

⁴³ Pítaa Yópaa-naopa'a sáwífa'-no'waamba waéna moóráwígon-awí'a Sáímoni wení naaúmpa'a mérowana minkwáásígó waan-ásisambo wení kisaumo maún-kwaasigoni naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóníríyasini naaúmpa'o iyáin-aaí.

¹ Sísááríyaa-naopa'a moóráwígon-awí'a Kóníríyasi ména Rómufakemba sáwífa'a 100 i-waasiya'o káráwiyowi mérowasa miní-wáásí túwí'a Ítáári-i-waasiye sésa uwaná

2 Kóníríyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména wení akúnté'a Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maréna Yúndaa-waasimo ímbo moparáwimbó makón-kwaasi túwa'nai ena Maníkómpá'á inai símaena iyúmba

3 moórá-kanaa fenómpinka'a inai wésuwana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi aúranka'a paápé úwana kawé'-úmai awánówana séna Kóníríyasiyo súwana

4 áá'a úwana aúramba afuwéna séna Fasi'aénkóo nóran-aaiya simásiminewa sénó súwana emó inaimó séndawiye waásimo túwa'nai óndawiye Maníkón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá imbá pó

5 ení waási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awí'a Sáímoni Pítaamba koaíyáaro.

6 Wení araámáo Sáímonini naaúmpa'a ména minkwáásígó waan-ási-kisaumo máín-kwaasigoni naaúmpa'a uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaíyáaro

7 simásuwena áwiyokuwana Kóníríyasi wení kísau mo máún-kwaasifinkemba kae'-wáásíyáiyé moórá-i-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marówinte'a miyáumai-waasiyau táántowasa

8 tuwaná wíyómpakewimo simámakon-aai simátimena séna miyáumai Yópaa-naopakemba koaíyáaro séna ti'mákaiye.

9 Ti'marówasa aampa'á kówaesa wémesa Yópaa-naopa'a ewaa'ó kumbá wááwái Pítaa naan-afófora'a iména Maníkómpá'á inai wésuwana

10 áái tówana tómbá nánæ súwasa tómbá wéagauwana kaainkáámbá awánómba

11 wíyómba tuwínkaa'-úwana mimpínkémbá óraa'-ampanta éiyain-araiya'a ta'ótoresá túwówana kuménama marapá'á kumúwana awánómba

12 minámpántáfímbá wai-waane póiye iyaankafayaané numawé fi'o-fi'on-kwai-waane mérowana

13 aaigó aantemba séna Pítaaó iyáfasinke tufú'mai agandaaó súwana

14 Pítaa séna Fasi'aénkóo ímbanifo kentáási ámáamba Yúndaa-waasisa miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ínta wénaumne súwana

15 minááigó aantemba aneka'á séna Maníkó kawé-tántáá'émó siyáin-tantaatafe ímba aambá fáí'makaawe siyó súwana

16 kaumbo-í'a kaainkáámbá awánówana wíyómpa'a minámpántá iyáíye.

17 Iyúwana Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma nórawa'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonini naambá taawánésa ontará'á tamésa

18 táántesa sésa Sáímoni Pítaa maandáúmpará méraiyo suwaná

19 Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma saafá úwana Maníkóní ámútanko séna kaumbo-wáási embá ayaafái úmaesa tefo

20 iyáfasine kumuwó. Kemá ti'maráúnasa tefo ímba kae'-ímáyáán-uwo. Úwoi miwísé'a waaó súwana

21 Pítaa kuména minkwáásísáféna séna wésiyaafaa-on-kwaasi úmpo nóintafera

wésiyaafaao súwasa

²² kentáásí kawaágón-áwí'a Kóníríyasi si'maráisata empátá túne. Wemá kawe'-wáásí Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maráísasa pósa Yúndaa-waasi seyaafá'á wentáfésa kawe'-wáásíyé wésewe. Moóráwigo Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi kusimámena séna ti'márénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koaiyéwana empá'á téna aai tasína isaaó sisatá túne suwaná

²³ Pítaa tí'maena naaúmpa'a tinkówasa wáumba aafáyáara'a Pítaa iyáfasinena miwísé'a kuráiyé.

Miwísé'a kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tuwímbai awíyo'maesa

²⁴ aampa'á kówaesa wémesa Sísáaríyaa-naopa'o kumbá Kóníríyasi wenamááraawe wení waásiye táántowasa tatúwaandu urésa Pítaamba amu'makówana

²⁵ Pítaa Kóníríyasini naambó wéronka'a on-tará'á kúwana Kóníríyasi aamoí éna óraakon-iye séna aísamaifimba kifauwana

²⁶ Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo iyáfasinaao séna iyáfasinakena

²⁷ aai simáma'maena Kóníríyasiye'a naaúmpa'o iyúmba sáwífa'-waasi túwaandu urómba ituwánéna

²⁸ séna kentáásí amáamba ísaraawe. Yúndaa-waasisa fi'onkaa-waasise ímba moórárata taankarotámaisá wémaumne. Miwítí naaúmpata ínta wégundarata Maníkó aráásimena seyaafá'-wáásí ímba sáwí-waasin-owe siyáísa'a

awánaraunda póta ímba sáwí-waasiyemo sendá úwoi kawé'-úmai ménaumne.

²⁹ Mindásafesa sáantaamba ímba a'áo súnda túmpo nóntafera sáántaraao Pítaa súwana

³⁰ Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba waé'a káfékaamba fénáímpinka'a kesí naaúmpa'a inái súnana minúwóiyáámbá moóráwigo sámó kain-únánkwátói uréna súranka'a kumbéna

³¹ séna Kóníríyasiyo emó inaimó sémo waási túwa'nai ema Maníkón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá ímbá pó

³² ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaíyáaro. Araámáo Sáímonini naaúmpa'a méraiye. Waan-ási-kisaumo máín-kwaasigoni naaúmpakemba uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaíyáaro súwa'a

³³ minúwóiyáán-úmai ti'maráúnasa embá koaíyáawa kawé'-úmai téne. Kesáa Maníkón-aúranka'a túwaandu éta Fasi'aénkó şimámakain-aai simásiminkwae séta amu'makáunasa téne Kóníríyasi siyáiyé.

Pítaamo simátímakain-aai.

³⁴ Kóníríyasi súwana Pítaa séna káfé'a wéisaumne. Érai'a Maníkó ímba Yúndaa-waasi aantemba wégarawifo

³⁵ seyaafá'-áémpákén-kwáási Maníkón-aúranka'a arupíse úmai kawé'-úmai méraawi Maníkó miwí aamoí wéuwatinkaiye.

³⁶ Maníkó Ísu Káráisitimba ai'marówana Ísareri-waasisafena ásé-aai simátímakaimba é'a ísaraawe. Ísu Káráisiti seyaafá'-wáásítí Fasi'aénkón-iyé. Minásé-ááísáfésa érai'emo síyawí tirumbá kawé'-úmai wempa'ó méraiyamba

³⁷ kemá ísaraawe. Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a nombá maenááwe siyáimba Ísun-aaí aifa'á Káríri-aempakemba tiyéna Yúndiyaa-marafa'a wété uráíye.

³⁸ Ísu Násaretifakewin-aaí ísaraawe. Maníkó wení Ufaen-ámútámbá Ísumba ámakowana wempímbá óraa'a uwáńkowana Maníkó fasi'aémbá aména wesé'a mérontafena naaó'-nao'a kawé-kisáú wété éna waántáwankomo ta'ótoron-kwaasi kawé'á uwátíńkáfa'a kuráíye.

³⁹ Yúndiyaa-marafa'a Yérúsaremu-naopa'a kísau maiyáimba awánaraumne. Wembá aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmarowana puwéna

⁴⁰ kaumbo-kánáá maisuwówana Maníkó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowana paápé únta kesúrandesa awáraumpo

⁴¹ ímba seyaafá'-wáásí awánaraawe. Maníkó simátíméromo siyáinta Ísunta awánéta pukómpinkembo iyáfasinonka'a tóné noné weséta naráumne.

⁴² Ísu óraaka'a simásimena séna Maníkó imáyáa siména pukén-kwaasiye túmó arén-kwaasiye aaifimbá maitinkáínone siyé simátíméro Ísu siyáíye.

⁴³ Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowi Ísun-aaí simátimesa sésa wenááísafesa tímankúnkúmbo iyawi Ísuni fasi'aénká'á Maníkó miwítí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye naaófá'á siyáawe Pítaa siyáíye.

⁴⁴ Pítaa mináái simátimuwana wéison-kwaasifimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó

miséyááfápímbá kumbéna

⁴⁵⁻⁴⁶ Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumúwasa fi'o-fi'on-aaifinkemba Maníkón-áwí'a mósá márówasa Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí Pítaa-iyaise'a Yópaafakembo tuwáiyé táátafesa ésa sésa Maníkó fi'onkaa-waasiwara'a wení ámútamba úwoi wétimiye sésa táátafesa uwaná Pítaa sésa

⁴⁷ Maníkó wení Ufaen-ámútántáámó símakaintenta miwíwará'á wétimimba póta nombó maíyamba ímba aambá faiyónaumpo úwoi nombá maénááfo

⁴⁸ maitínkáaro súwasa Ísu Káráisitintafesa ísámai nombá maitínkówasa Pítaantafesa sésa tuwímbai-no'waamba keséta wainone suwaná miyá uráiyé.

11

Yérúsaremufa'a Pítaamo simátímakain-aaí.

¹ Fí'onkaa-waasi Ísun-aaí isésa ta'ótokaawemo sumbá aantá-waasiye Ísuni aampa'ó kuwáí Yúndiyaa-marafaken-kwaasiye mináái isésa mérowana

² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a kúwasa tuwímbai-waasi aaisambá aéesa Yúndaa-waasi túma kárámai araénáémbo wéontemba fi'onkaa-waasiwara'a miyá orómó siyón-kwaasi Pítaamba aaisambá aéesa

³ sésa emá fi'onkaa-waasiti naaúmpa'a iwaé ímbo túmo kárámai araénáémbo úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba tómbá imandaráne suwaná

⁴ Pítaa seyaafá-tántáá'ó uráimba simátimena

⁵ sésa Yópa-naopa'a mé'a Maníkómp'á in-aimó séwándara'a kaainkáambá awánááwánana

wiyómpakemba óraa'-ampanta éiyain-araiya'a
ta'ótoresá túwówana kuména méraawandara'a
kumúwa'a

⁶ mimpímbá afuwé'a awánááwánda póíye
waí-waane iyaankafayaané numawé mérowa'a
awánááwánana

⁷ aaigó aantemba séna Pítaao iyáfasinke
tufú'mai agandaaó súwa'a isé'a

⁸ sé'a Fasi'aénkóo ímbanifo kentáásí áamáamba
miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ímba
wénaumne séwánana

⁹ minááigó aantemba aneka'á séna Maníkó
kawe-tántáá'é siyáin-tantaatafe ímba aambá
fáí'makaawe siyó súwa'a

¹⁰ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánááwánana
wiyómpa'a minámpántá iyáíye.

¹¹ Minúwóiyáámbá Sísááriyaafakemba kaumbo-
wáásí kentáá'a ti'marówi tumbá

¹² Maníkóní ámútanko simásimena
séna ímba kae'-ímáyáá indá miwísé'a
waaó súwa'a kówánasa Yópaafakemba
maankwáásí afa'móráe-waasi Ísun-aaímo isááwi
suwíyórówata Sísááriyaa-naopata Kóníríyasini
naaúmpata kówánana

¹³ simásimena séna Maníkóní kísau-waasigo
wiyómpakewi kesí naaúmpa'a kumbéraisá'a
awánáúnana séna ti'márénasa Yópa-
naopakemba moóráwigon-awi'a Sáímoni Pítaamba
koaíyéwana

¹⁴ téna aaí tawésimatimina'a ewará ení
akúnkwará'á seyaafá'á wéisewana Maníkó
sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á
métinkainiye wiyómpakewi siyáíye Kóníríyasi
súwa'a

15 aai wésewanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó aifa'ó kentááfímbó kunkáintemba miwífímbá miyá úwa'a

16 awáné'a moóra-ai sáaka'a makáumne. Ááéma Fasi'aénkó séna Yóni nombó maitínkaraimbanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye Fasi'aénkó siyáin-ai sáaka'a makáumne.

17 Énifo kesáá Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkúnta ówánanasa Maníkó wení ámútambo símakaintenta fí'onkaa-waasi miwí miyá owa'á awánaraumpo kemá Ísuni kísau-waasi pó'a nombó máumba ímba aambá faiyówánasa úwoi nombá maiyáawe Pítáa súwasa

18 mináái isésa aaisambó áumba ifátuwesa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó miyá éna ímba Yúndaa-waasi aantemba aaisá wésimasimifo fí'onkaa-waasiwara'a wésimatimisasawara'a miwítí sáwí-imayaa tínaaemba uwámesa Maníkómpá'á tésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáawe.

Ántiokufakemba Ísuni waási-tai.

19 Ááéma Sítifenimba tufúwana puwúwasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a uwátínkówasa wété uráamba tuwímbai Fínísiyaa-marafa'a kuwasá tuwímbai Sáíparasi-marafa'a kuwasá tuwímbai Ántioku-naopa'a kuwasá miwí minkáúmbó-máráfá'ó méron-kwaasi Yúndaa-waasi aantemba Ísun-ai kosimátimesa

20 miwífínkémbá tuwímbai Sáíparasi-marafakewi tuwímbai Sáíríni-marafakewi miwí Ántioku-naopa'o koméronka'a Yúndaa-waasiye

fí'onkaa-waasiyewara'a Fasi'aénkó Ísuni ásé-aii kosimátimuwana

21 Fasi'aénkóní fasi'aémbá miwísé'a wérowasa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'á tiyáawe.

22 Ántíokufaken-kwaasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'ó tiyáan-aii suwasá Fasi'aénkóní waási Yérúsaremufa'o méron-kwaasi mináái isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántíoku-naopa'a wéména

23 koména Maníkó kawé'ó uwátínkaromba tuwánéna aamoí éna óraaka simátiména séna kentirumbá fasi'ámai Fasi'aénkóntáfé'a méraaro séna

24 Páánápáasi kawé'-wáásí úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba fasi'ámai éna aai simátíma'maena iyúwasa sáwífa'-waasi isésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

25 Uwaná Páánápáasi Sóromba ayaafái úmaena Táásási-naopa'o kúmba

26 koawánéna koái'maena Ántíokufa'a tésarai moórá-aatai tamaisuwésarai Fasi'aénkóní waásise'a mésarai sáwífa'-waasi tatúwaandu untembá Ísun-aii simátíma'maesarai íyúyasa Ísuni aampa'ó kuwáísáfésa sésa Káráisitini waásiye suwaná aifa'á Ántíokufa'a mináái paapé uráíye.

27 Mináái paapé úwana minkánáa tuwímbai Maníkón-aiimo simátímakowi Yérúsaremufa'a tuwésa wéména Ántíokufa'a kuwaná

28 miwífínkémbá moóráwigon-awi'a Ákápáasi íyáfasinena Maníkóní ámútanko wesé'a mérowana séna óraa'-aawai seyaafá'-áémpá'á táiniye siyónka'a póna ánaaemba Rómu-kamaniti kawáágón-áwí'a Kírondíyasi méronka'a minááwái paápé uráiyé. Ákápáasi mináái súwasa

29 isésa Ísuni aampa'ó kuwái moórá-mora sésa óntamba túwaandu úmai Ísun-aaimo isááwi Yúndiyaa-marafa'o méraan-kwaasi tíménae sésa

30 miyá ésa minóntámbá Páánápáasinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai wémesarai Fasi'aénkóní waásiti

óraa'-waasi mátímakaaye.

12

Aneka'á sáwí'o uwátínkaraan-aaí.

1 Minkánáá Érotin-anáwainko araámáó Éroti Yúndaa-waasiti kawáágó ména Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai sáwí'a uwátinkena

2 moóráwigomba ai'marówana Yóni awaaón-áwí'a Yémísimba kota'ótokena anuwarambá kambísásuwowana puwúwasa

3 Yúndaa-waasi aamoí uwaná Éroti awánéna aamoí uwásinkaiwae séna moóráwigomba ai'marówana Pítaamba kota'ótokaiye. Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáúnkanaa Pítaamba kota'óto'maena

4 ándáfa'a máánkowasa siyáánkain-úmai afa'móráe-i-waasi wenká'á káráwiyowasa éiyain-eiyain-kwaasi kóyááka-tayaaka úmai káráwiyuwasa Éroti séna Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tai'áína'a Pítaamba

ái'mae'a Yúndaa-waasi túranka'a aaifimbá maenké'a tufuwónaumnemo súmba

⁵ Pítáa ándáfa'a mérowasa Fasi'aénkóní waási Fasi'aénkómpá'á inái símai Pítaamba áwa'nai uráawe.

Pítaamba ándáfakembo faú'ánkarain-ai.

⁶ Inái sésa Pítaantafesa ísámai áisai uwaná aafáyáaraamba Éroti Yúndaa-waasi túranka'a Pítaamba aaifimbá maiyankánaumne súwana káfé'-no'waankaamba Pítaamba aiyayaanka'a kárá'umakesa kae'-í-wáásí séfasefa'a méroyana Pítáa aún-kwaigúwasarai kae'-í-wáásí ontará'á káráwiyoyana

⁷ minúwóiyáámbá Fasi'aénkóní kísau-waasigo wiyómpakewi kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana Pítaan-ayóiyá'á tufuwéna aúsúwana iyáfasinowana séna úwoiya iyáfasinaao súwana Pítáa ayáámpinken-anda weyáárika'a faú'wena marapá'á kumúwana

⁸ wiyómpakewi séna ení á'wáánkau uré enaísamai ánáamba maimái uwó súwana miyá úwana ení paákákén-únánkwátói kuférénakai kesékai koyó súwana

⁹ Pítáa ándá-naumpakemba wenánaaemba kuména ímba waásin-iyé-imayaa uráifo kaaimbá awánáúmne-imayaa éna

¹⁰ i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá moórá-ontara'a i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá ándáfakembo naaópa'o kónae owasamó titinkáán-ontara'a fasi'aén-óntará'á kúmúyana weyáárika'a tigúwasarai kuwákárúwesarai aampa'á kuyaná

minúwóiyáámbá wíyómpakewi Pítaamba auwéna áwiyokuwana

¹¹ Pítaa imáyáa éna séna ímba kaaimbá awánáúmpo érai'a Fasi'aénkó wení kísau-waasigomba ai'maráísana kuména Éroti sínkamine isaná ayáámpinkemba kuntafísuwaisa'a túne. Yúndaa-waasiwara'a sínkamonaesamo ombá kuntafísuwaisa'a túne Pítaa siyáiyé.

¹² Pítaa minímáyáá uwásuwena Máriaani naambó wéropa'a wéna Yóni-Máákaani anówani naambó wéropa'a kúwasa sáwífa'-waasi mindáúmpá'á túwaandu ésa Pítaantafesa ísámai Fasi'aénkómpá'á inai wésuwana

¹³ mindánkóní ontamá paupau súwana moórá- arasi mindáúmpá'ó kísau mo maún-arasigon-awi'a Róta ontará'á kuména

¹⁴ séna náawa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaan-amóísáúmba iséna kunaamoí éna ímbo ontamó tiyankómba awaantanténa sáwífa'-waasi isimátiména séna Pítaa ontará'á méraiye súwasa

¹⁵ miwí sésa emá uwóí'a éma karo'á séne suwaná minárásígó aneka'á séna érai'a Pítaa ontará'á méraiye súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iye

¹⁶ suwaná Pítaa ontamá óraaka'a paupau súwasa iséna ontá kuntiyésa awánomba wemá Pítaa úwasa táátafesa uwaná

¹⁷ káikarewa'a simátíméno simásuwéna séna Fasi'aénkó ándáfakemba kembá sí'maena aampa'á másiyuwaifo Yémísine Ísun-aaimo ísáán-kwaasiye kosimátíméro Pítaa simátiména tiyuwéna fí'on-daopa'a kuráiyé.

18 Kúwasa aafáyáara'a i-wáásí Pítaambo káráwiyowi awánomba ímba mérowasa kantúmba marésa Pítaa nááfara kóuraiyo suwaná

19 Éroti iséna Pítaamba ayaafái oró súwasa ayaafái uwááesa ifátuwowana Éroti miní-wáásí aaifimbá maitinkéna séna tínkamoro séna tuwímbai ti'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éroti miyá uwásuwena Yúndiyaa-marafa'a tuwéna kuméména Sísáaríyaa-naopa'a kumbéraiye.

Érotimo pukáin-aaí.

20 Éroti Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye áfááraumai aaisambá tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tatúwaandu ésa sésa Érotimo káráwiyai-marafakemba kentáásí tómbá wémaumne sésa mináái símai kawé'á ónae sésa Érotimpa'o tumbá wení naaka'ó káráwiyowin-awi'a Párasitasimba másimamuwana isówasa minááisámbá másimai tukáawe.

21 Minkákémbá Éroti óraa-kanaa úwana wenká'ó káráwiyowini unáánkwátói úmaena káráwiyowi maé'mae'lo úpa'a iména ayáátáá'-aaí wésuwasa

22 Érotimba símai arumbá torésa sésa ímba waásigo sifó maníkó siyé óraaka suwaná

23 Éroti minááisáféna ímba Fasi'aénkó úmpo úwoi-waasi úne séna aúpá'á tuwówana maníkóní kísau-waasigo wiyómpakewi tufúwana ufónkwanko arumbá unkutúwana pukáíye.

24 Puwúwasa Fasi'aénkóní waási Maníkón-
aai kosimátin-tasimatin-uwasá isésa érai'e sésa
Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

25 Ántiokufaken-kwaasi Yérúsaremufaken-
kwaasisafesa óntamba timénaumne siyómba
pósarai Páánápáasiye Sóroe wétimuyana
minkísáú tai'ówasarai ifó'-wáásígón-áwí'a
Yóni-Máákaamba áí'maesarai Yérúsaremufa'a
tuwésarai wémesarai Ántiokufa'a kurááye.

13

*Maníkó Páánápáasinte Sóronte kísau
tímakain-aai.*

¹ Ántioku-naopa'a Fasi'aénkóní waásifinkemba
Maníkón-aai wésimatimen-kwaasiye uwáítái'o
un-kwáásiyé mésa moóráwigo-awí'a Páánápási
úwana moóráwigo fafután-kwáásígón-áwí'a
Símiyoni úwana moóráwigo Sáírini-marafaken-
kwaasigon-awí'a Rúsiyasi úwana moóráwigo-
awí'a Mánéyeni wemá Éroti kawáágóni
naaúmpa'o maé'éiwai úwana moóráwigo Sóro
úwana úmai mésa

² moóra-kanaa Fasi'aénkóní waási Maníkón-
ímáyáá mósá marésa tómbá ímba nésa inái
aantembo sunká'á Maníkóni Ufaen-ámútánkó
simátimena séna Páánápáasinte Sóronte
kesí kísaura'a iyáfasintinkaraumpo mindárai
tiyúwáaro súwasa

³ tómbá ímbo nombá inái aantemba
sésa Maníkóni kísaurai máíwae sésa tine'á
tiyáántamba ta'ótoresá ti'márówasarai kurááye.

Sáiparasi-marafa'o kosimátímaayan-aai.

4 Maníkóní Ufaen-ámútánkó Páánápáasinte Sóronte ti'marówasarai Yóni-Máákaamba ái'maesarai Ántíoku-naopa'a tuwésarai Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwí-nónkóní afufumpim-báráfá'á áwí'a Sáíparasi-marafa'a kónae sésarai nompín-táómba ta'ótoresarai íyátesarai wémesarai

5 Sáíparasi-marafa'a Sárámisi-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kumésarai Yúndaa-waasiti ámáán-daumpimpa'a Maníkón-ai simátíma'maesarai kuyaná Yóni-Mááka túwa'nai úmaena kúwasarai

6 kawel'-áái simátíma'maesa marapá'á wémesa Péfosi-naopa'a kuwaná moóráwigo mindáópa'a Yúndaa-waasigo ména wenáwí'a Pááyísási Kíríki-taafinken-awi'a Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasi póna karo'á séna Maníkón-ai simátimundawi úne súwana

7 moóráwigo kámáni-kawaagon-awi'a Sésiasi-Porasi ména kawel'-ímáyááwárál'-wáásí póna Maníkón-ai isánae séna Páánápáasinte Sóronte táántowana Érímasi aitambá éna fintómó ún-kwaasigo kámáni-kawaagoe aasiyaasí maé'mae'o úwai mérowana kámáni-kawaago Páánápáasinte Sóronte táántowasarai tuyaná Érímasiwará'a téna

8 mindárai-tai tasímai taráísuwena kámáni-kawaago Ísun-aaisafena amankúnkúmba ifó séna mindárai-tai tasímai taráísuwowana

9 Sóro moórá-awi'a Póro Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Póro fintómó ún-kwaasigomba káá'a afuwéna

10 séna waántáwankon-aráá'a po kawel'-ánkóní namuro-wáásí éma seyaafá-sáwí-ímáyáágó

empímbá óraa'a uwánkáimba po Fasi'aénkóní kawe'-ámbá sáwí'o úmae iyóndasafena

11 káfé'a Fasi'aénkó ení méyámbá amína aúramba kafí'wína tuwímbai-kanaa sámo káinda ímba awánáinone Póro súwana minúwóiyáámbá Érímasin-aúrampa'a kumeu'á uwágúwana siyáán-to'maesamo níyane séna waási tiyaafái úmae wénuwana

12 kámáni-kawaago Fasi'aénkón-aaí iséna áátafena éna Fasi'aénkómó úmba awánéna séna Fasi'aénkón-aaí érai'-aain-iye séna amankúnkúmba uráíye.

*Písíndiyaa-marafa'a
kurááyan-aaí.*

Ántíoku-naopa'o

13 Póro wesé'o wénuwaise Péfosi-naopa'a tuwésa nompín-táómba ta'ótoresá iyátesa wémesa Pámpíriyaa-marafa'a Pékaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kúmúwana Yóni-Máaka tiyuwéna Yérúsaremufa'a kóúwasarai

14 mindárai marapá'á wémesarai Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a wésarai Yúndaa-waasi áamáán-aaímo ísón-kanaara'a Yúndaa-amaandaumpa'a mara'á iméroyasa

15 aúfáífinkemba Maníkóní áamáámba Mósesé agaimakómba simátimesa Maníkón-aaímo simátímakowi agaimakón-aaí simátímúwasa Yúndaa-amaan-kawaa-waasi moóráwigomba ai'márówana mindáraifa'a téna séna kentáásí waásiyaiyo aaimó wérainakaimo ékai kentáásí imáyáa símai asésinkaakaiyo súwana

16 Póro íyáfasinena séna ísáaro. Kesí Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá máraáwiye ísáaro.

17 Naaófá'á Ísareri-waasiti Maníkó kentáá síwá'násafena séna kesí waásin-owe súwasa fí'onkwaasiti marafá'á Ísípi-marafa'a mésa sáwífa'-waasi agáúwana Maníkó wení óraa-fasi'aemba wérontafena Ísípifakemba tí'maena

18 máásai-marafa'a mátinkowasa sáwífa'-aatai 40 aatai wénesa aasiyaasí Maníkóntáfésa sáwímayaa umbánifo Maníkó miwíyá'á káráwiyená ímba tiyuwówasa

19 Kénaani-marafa'a afakaeté-marafakenkwaasi moórá-mora úmai mérowana Maníkó tinkambaena wéiyuwasa tuwímbai putásowana miwítí maramá maimaéna wení waási Ísareri-waasi mátimuwasa

20 mimbárafá'á

mésa sáwífa'-aatai 450 aatai maiyáawe.

450 aatai máúwana Maníkó moórá-mora-waasi kawáá-kísáúr'á íyáfasintinkafa'a kúwana Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Sámúwéri íyámauwasa miyán-káwáá-wáásí tai'ásowasa

21 Ísareri-waasi Maníkó ímba kentáár'á káráwiyinkwae sésa kentááfinkembá moóráwigomo éna kentáár'á káráwiniye suwaná Maníkó séna Pénisaminin-andafakewi Kísín-ááninkon-awi'a Sóro káráwiyi-kisau máíníye súwana minkísáú wémaena 40 aatai maisuwówana

22 Maníkó minkísáú Sórompakemba Yésín-ááninkon-awi'a Téfitimba amúwana maúwana

séna Téfíti kemó súndantemba wéifo aamoí uwánkaumne Maníkó siyáiyé.

²³ Naaófá'á Maníkó séna Téfítin-andafakembo ánaaembo iyáfasinankaandawi wemó éna Ísareri-waasi sáwí'o úmimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye siyáimba Ísuntafena minéráí'-áái siyáiyé.

²⁴ Ísu ímba seyaafá'-wáásí túranka'o paápé urónka'a Yóni nombó maitinkówi seyaafá'-Ísaréri-wáásísáféna simátimena séna kentí sáwí-ímayaa tínaaembo uwáme'o Maníkómpá'ó tiya'o é'a nombá maitinkánaumne súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna

²⁵ wení kísau ampáánká'á tai'áíne úwana simátimena séna kentí imáyáagomo kentáfé'o nááwa'iyomo sembá wéamu'maraawi ímba kemá úmpo kesínaaembo tíndawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé Yóni siyáiyé

Póro siyáiyé.

²⁶ Póro simátimena séna kesí waási Émbaramun-andafaken-kwaasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marááwiye ísáaro. Sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'ó métínkáimba kentáásáféna Maníkó siyáiyé.

²⁷ Yérúsaremufaken-kwaasiye miwítí kawáá-wáásíyé sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiyemo siyáin-aaí Ísuntafesamo siyáamba ímba imáyáa uráawe. Aasiyaasi-kánáá amáán-aaimo ísón-kanaa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakón-aaí aúfáífinkemba toráumai suwasá isésa Ísuntafesamo siyáamba

ímba imáyáa uráafo tufúwana pukáifo
mináúfáífinkén-áái paápé uráíye.

²⁸ Tufuwíyan-ambo saafá umbá ímba sáwí'a
uróntafesa Páiratintafesa úwoi sésa tufuwínone
siyáawe.

²⁹ Maníkón-aai aúfáífimba Ísun-aai
agaimakómba seyaafá'á miyá uwasá
aaraa-táiyákémbá maimái óntan-aifimba
máutamakowana

³⁰ Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankowana

³¹ ayáátááka'a moórá-mora-kanaa wení waási
túranka'a paápé uráíye. Ímbo tufúkónka'a
Kárírifakemba Yérúsaremufa'a wesé'o kuráawi
pukómpinkemba íyáfasinenamo moórá-mora-
kanaamo paápé urómba minkwáásí awánésa
sésa awánáúndasaawe isáúndasaawe Ísareri-
waasi kosimátíma'maeta kónae sésa kuráamba
minkísáú paaí wémaewe.

³²⁻³³ Páánápásiyekai minásé-áái
simátíméyanekai túye. Maníkó kentáa
síwá'násafena miyá ónaumnemo siyáimba
kesáámó méraunda-kanaafinta miyá éna Ísumba
pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Mináái imó
agaimakón-aufaifimba kaepímbá agaimaréna
séna

emá kesáánimba óna'a
kesí kísaura'a ánkaraumne
agaimaréna siyáíye.

³⁴ Maníkó wembá pukómpinkemba
íyáfasinankaraimba póna ímba aneka'á puwínana
áúma kawáá'índasafena Maníkó séna
Téfítintafe sé'a érai'a kawé'á uwánkanaumne
siyáundantemba embá kawé'á

uwánkanaumne

Maníkó siyáíye.

³⁵ Moóráfa'a imó agaimakón-aufaiimba
agaimaréna séna

Maníkó wení kawe-kísáú-wáásígómbá

ímba auwáínana áúma kawáá'íníye

agaimaréna siyáíye.

³⁶ Mináái ímba Téfitintafena siyáifo Téfiti
Maníkóní kísau wémaena puwúwasa maimaésa
aíwá'námo utámakompimba máutamarrowana
áúma kawáá'urairo

³⁷ Maníkó Ísumba pukómpinkemba
íyáfasinankarowimba wenáúma ímba
kawáá'urairo Póro siyáíye.

³⁸ Póro simátimena séna kesí waásisono.

Ísámai kawe'án-oro. Ísu pukómpinkemba
íyáfasinankaraiwaintafena waásiti aoisaambá
maitiyuwáíníye Maníkó siyáíye. Minááímó
simátimunda ísámai kawe'án-oro.

³⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo
arááíwáéwimo ombá minamáánkó kentí
aoisaambá ímba maitiyuwáínana arupíse úmai
méraawin-owe Maníkó ímba sínífo Ísumo éna
wenááisafesa timankúnkúmba iyawiti aoisaambá
maitiyuwáínana miwísáféna arupíse úmai
méraawin-owe Maníkó síníye.

⁴⁰ Miyáumai Maníkón-aaimo simátímakowi
siyáan-aaigo kempá'á tifó sé'a káráwimai
kawe'án-oro.

⁴¹ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi
agaimaréna sésa
érai'-aaisafe'a símai sáwí'lo on-kwáási ísáaro.

Kembiwímó méraiyan-kanaa kísau máenda
 minkísáúmó awáné'o ímbo kempá'ó té'o
 é'a úwoi puwónááwe. Minkísáúsáfésamo
 simátimiya'a minááísáfésa ímba
 timankúnkúmba ónááwe
 sésa agaimarésa siyáawe. Mináái kempá'á tifó
 sé'a káráwimai kawé'án-oro Póro siyáaye.

⁴² Mináái simátimena Póroe Páánápásiye
 áamáán-daumpakemba máápa'a kumónae uyasá
 waási sésa aneka'á áamáán-aaimo ísáán-kanaa
 tínakai mináái másiyata ísáano

⁴³ simásuwesa máápa'a kúmúwasa sáwífa'-
 waasi Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasi Yúndaa-
 amaana-ampa'o kuwáiyé Póronte Páánápásinte
 tirááíwa'maesa kuwasarái sésarai Maníkó úwoi
 kawé'á uwátinkainifo fasi'ámai wení aampa'á
 koró siyáaye.

⁴⁴ Suyaná Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-
 kanaa túwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'á
 Fasi'aénkón-ai isánae sésa Yúndaa-amaana-
 daumpa'a imérowasa

⁴⁵ Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a
 úwasa mináái arááíwáéfo sésa Póronte
 Páánápásinte karaánáá'a tinkésa karo'-áái séye
 sésa símai taráísúwasarai

⁴⁶ miwí táároi ímbo inkáísúyamba óraaka
 sésarai aifa'á érai'a Maníkón-ai simátimuyamba
 mináái tínaemba uwáme'a ímba sínkáíye
 sembá pó'a aúí'o úmimo maé'mae'o ondá
 uwófí'a ónaumne-imayaa ombá pókai tauwerékai
 fí'onkaa-waasi Maníkón-ai kosimátimeyaye.

⁴⁷ Ááéma Fasi'aénkó simásimenasa séna

emá fí'onkaa-waasi sáma kátinke kesáái
 simátímínasa kesí aambá awánáiya'a
 seyaafá'-máráfákén-kwáásí sáwí'o úmaimo
 méraampinkemba kawé'-ámpá'á
 métinkanaumne

Maníkó mináái simásímakaimba pókai fí'onkaa-
 waasi wenáái kosimátimeyauye Póro siyáiyé.

⁴⁸ Póro súwasa fí'onkaa-waasi isésa
 Fasi'aénkón-aaisafesa aamoí ésa tirunkó kawé'á
 úwana Maníkó séna kesí waási é'a aúí'a úmai
 maé'mae'a ónááwe súwasa miwí Fasi'aénkón-
 aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

⁴⁹ Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmba ésa
 mimbárafá'á Fasi'aénkón-aaí kosimátin-
 tasimatin-uwasá sáwífa'-waasi isówasa

⁵⁰ Yúndaa-waasi Póronte Páánápásinte
 tirumbá sáwí'a uwátinkesa aare túwí'o wéron-
 inimba Yúndaa-amaan-aaímo fasi'amaimo
 méron-inine mindáópaken-oraa'-waasiye
 tirumbá tórówasa Póronte Páánápásinte sáwí'a
 uwátinkesa aaisambá tiyésa miwítí marafákémbá
 ti'mátuwowasarai

⁵¹ Maníkó minkwáásí ímba aamoí
 uwátinkainiye-aiyowai'a ésarai tísamaifakem-
 barama uwá'maresarai Ántíoku-naopa'a
 tuwésarai Áíkóníyamu-naopa'a kuyasá

⁵² Ántíoku-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásí
 mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá
 óraa'a uwátinkowana tirunkó kawé'á uráiyé.

14

Póroe Páánápásiye Áíkóníyamu-naopa'o

kurááyan-aaí.

1 Póroe Páánápáasiye Áíkóniyamu-naopa'a wésarai ááémo urááyantemba Yúndaa-amaandaumpa'a imésarai ásé-aaí óraaka simátímúyasa isésa sáwífa'-waasi Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá

2 tuwímbai-Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa tínaeemba uwámesa ímbo timankúnkúmba uwáí Póronte Páánápáasinte sáwí-aaí simátínkówasa fi'onkaa-waasi isésa mindáraiye Ísun-aaimo ísówiye tirumbá sáwí'a uwátínkówasa

3 mindárai ayáátááka'a mindáópa'a mésarai miwí táaroí ímbo inkáísúyamba Fasi'aénkón-aaí óraaka simátímúyana Fasi'aénkó waási úwoi kawé'ó uwátínkáimba awánáíwae séna mindárai wení fasi'aémbá timúwasarai ímbo awánaron-kisau kawé-kísáú máúyasa

4 mindáópakewi kaeká tuwínkaa'-ésa tuwímbai Yúndaa-waasi-taaisafesa érai'e suwasá tuwímbai aantá-waasi-taaisafesa érai'e siyáawe.

5 Suwasá fi'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye miwítí óraa'-waasiye túwaandu ésa tínkamonae-aaí sésa óntantamba Póronte Páánápáasinte tínkamonae suwasaráí

6 mináái isésarai kawé'ó íyapa'e sésarai Ríkíóniyaa-marafa'a wésarai Rísítara-naopa'e Tépi-naopa'e fi'o-fi'on-daopa'e

7 ásé-aaí simátíma'maesarai kurááye.

Rísítarafa'e Tépifa'emo kurááyan-aaí.

8 Moóráwigo Rísítara-naopa'a anówan-arumpinkemba aísamai sáwí'ó uwáguromba

ma'ánkarowana ímba aíntómba ááémo maúnka'a ména

⁹ Póro wésimatimun-aai iséna érai'-aai wésimba póna kawé'á uwásinkainiye-imayaa úwana Póro minímáyáámó úmba awánéna aráá'a afuwéna

¹⁰ óraaka séna koku'á iyáfasinaao súwana iyáfasinkwena aamoí éna weyáárika'a marapá'ó kúmba

¹¹ sáwífa'-waasi Póromo úmba awánéna miwí tááifinkemba Ríkíóniyaa-taaifinkemba sésa kentáásí maníkórái waásiyaan-úmai marapá'á kentááfímbá kumbéraaye sésa

¹² miwítí maníkón-áwí'a mindárai simátinkesa sésa Páánápáasintafesa Súsiye sésa Pórontafesa aaisé'o simátímíwaiye sésa Émisiye siyáawe.

¹³ Marukón-awáifá'á minkáro'-máníkón-áwí'a Súsi wení amáán-damba wérowana minkáro'-máníkóntáféna ísámai póí'o uwándonkwaasigo purumakamá wémaena mowáánaramba wétarare úmaena mindáókoni kusaióntará'á mó marówasa sáwífa'-waasi miwítí maníkóntáfésamo póí'o uwándaantemba miyáumai Ísuni aantá-waasiyaiya'a póí'a uwándánaemo

¹⁴ sun-áái isésarai sáwí'an-iye sésarai kentí unáánkwátóí tafétuwesarai tuwaantantésarai sáwífa'-waasifimba komésarai óraaka sésarai

¹⁵ kenkáí nóra ónaera wéoo. Kerái kemó onten-kwáásí úye. Ásé-aai tasimátimuyamba miyán-káró'ó ombá tuwé'a érai'-Manikompa'a teró. Érai'-Maniko wíyóne marawé uwínóné mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena fasi'aénkwáráwí méraiye.

¹⁶ Ááéma Maníkó úwoi tíyukowa'a kentí

imáyáafinkemba   seyaafá'-áémpákén-kwáásí
wénesa

¹⁷ miyá é'éimbanifo Maníkó méraiye síwae séna
aaí sisaná aa'á téna tónkó kawe'á isa'á wéne'a
tirumpin-áámóí wéowe. Miyáumai awáné'a
miyámó im-báníkó méraiye síwae séna Maníkó
kawel-í'a wéiye

¹⁸ mindárai mináái suyasá seyaafá'-wáásí
fasiyésa mindáraiya'a póí'a uwándánae
suwasarái ímba miyán-oro símai tufimbaesarai
íyúyasa ifátukaawe.

¹⁹ Ifátuwowasa   tuwímbai-Yundaa-waasi
Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopakene tuwímbai
Áíkóniyamu- naopakene tésa seyaafá'-wáásí
tirumbá tórówasa isésa Póromba óntantamba
tufuwésa é'a púwiye-imayaa ésa tafisimaesa
mindáókoni awáifá'á mátúwówasa

²⁰ Ísuni aampa'ó kuwái taúkúresa awánowana
íyáfasinena mindáópa'a wéna kowaúmba
aafáyáara'a íyáfasinesarai Póroe Páápápásiye
mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááye.

*Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneka'ó
kurááyan-aaí.*

²¹ Póroe Páánápásiye Tépi-naopa'a áse-aaí
kosimátímúyasa isésa érai'e sésa Ísuni aampa'á
kuwasarái mindárai Rísítara-naopa'a aneka'á
kurésarai minkákémbá Áíkóniyamu-naopa'a
kurésarai minkákémbá Písíndiyaa-marafa'a
Ántíoku-naopa'a aneka'á kurésarai

²² miyá úmae wénesarai Fasi'aénkón-
aaisafesa timankúnkúmbo uwái miwítí imáyáa

fasi'átinkesarai sésarai Ísuni aampa'á fasi'ámai koró sésarai Maníkó wení waásimo kawáánipa'lo kónae sé'lo é'a minámpá'á umbaimó tain-ámpá'á kónááwe sésarai

²³ miyáumai mindáópaka'a wénesarai Fasi'aénkóní waásifinkemba miwítí óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a kuyasá Maníkón-ímáyáá ésa ímba tómbá nésa inai aantemba wésesa mindárai Fasi'aénkómpá'á timankúnkumbo uwáísáfésarai Fasi'aénkó káráwitinkamae iyíníye simátímakaaye.

²⁴ Simátimesarai Písíndiyaa-marafa'a kóyáákesarai Pámpíríyaa-marafa'a wésarai

²⁵ Pékaa-naopa'a komésarai ásé-ai kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai

²⁶ nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai témesarai Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneká tiyááye. Ááéma mindáópa'a Fasi'aénkóní waási mindáraisafesa Maníkó túwa'nai úmaena iyínífo wení kísau komáékaiyo siyówasarai minkísáú komaisuwésarai tiyááye.

²⁷ Ántíokufa'a tuyasá Fasi'aénkóní waási tatúwaandu uwasarái Maníkómó simátimuntebo urááyan-ai sésarai Ísuni aampa'ó fi'onkaa-waasi aráátímúyasa minááísáfésa timankúnkumba ésa minámpá'á kowé-áái tasimátimesarai

²⁸ mindáópa'a Ísun-aaimo ísówi ayáátááka'a méraaye.

15

Yérúsaremufa'a túwaandu ésamo siyáan-aaí.

¹ Ántíoku-naopa'a méroyasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakemba Ántíoku-naopa'a komésa Ísun-aaimo ísówisafesa sésa Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ímbo isé'o túmo káramai araenáémbo íyanamo éna Fasi'aénkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á ímba métinkainiye suwasaráí

² Póroe Páánápáasiye minááisáfésarai aaisambá tiyésarai wesimán-kwesiman-esa Ántíokufakewi Ísun-aaimo ísówi sésa Yérúsaremufa'a aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye minááisáfé'a kotísai oro sésa Póroe Páánápáasiye tuwímbai-waasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Fasi'aénkóní waási ti'márówasa wémesa Fínísiyaa-marafa'e Sámériyaa-marafa'e naaó'-nao'a komérowasa Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówi simátimesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-aaí isésa timankúnkúmba ésa méraawe suwasá isésa tirunkó kawel'á úwasa

⁴ naaó'-nao'a simátimesa wémesa Yérúsaremu-naopa'a komérowasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waasiye miwítí óraa'-waasiye tiyáamba timésa aamoí uwasá Maníkó kisaumo tímakain-kisaumo maiyáan-aaí másimatimuwasa

⁵ isésa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba umbánifo ámáan-kawaa-waasiti aampa'ó kuwáí iyáfasinesa sésa fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmba owí Mósesé simátímakon-amaamba isésa túma káramai araenáémba orómá kosimátíméro suwasá

6 aantá-waasiye óraa'-waasiye sésa mináái túwaandu uréta imáyáa úmaisá senó siyáawe.

7 Uwasá túwaandu urésa ayáatáaka'a mináái suwaná Pítaa iyáfasinena séna kesí waásisono. Fí'onkaa-waasi ásé-aaí isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba iwae séna ááema Maníkó kempínkémbá iyáfasisinkena si'marówa'a kosimátimewanasa isésa érai'e siyáawe. Kemá mináái é'a ísaraawe.

8 Maníkó seyaafá'-wáásítí imáyáa tuwánéna fí'onkaa-waasisafena séna kesí waásin-owe séna Ufaen-ámútámbó símakainten-úmai miwíwará'ó timakaimba awánaraumne.

9 Maníkó Yúndaa-waasisa fí'on-amba ímba aráásimenasa fí'onkaa-waasi ínta fí'on-amba aráátimena wéifo Maníkó seyaafá'-wáásísá mimbórá-ántá wéaraasimiye. Miwí Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ontáféna miwítí sáwí-imayaa maitiyuwéna kawé'-ímáyáá uwátínkaraiye.

10 Mósesen-aaigo kentáá síwá'nása umbaí tiyówasa ímba kanaa'á arááiwakaawe. Kentááwará'á miyá isatá ínta kanaatá wéaraaiwaumne. Mindásafesa fí'onkaa-waasi Ísuni aampa'ó kowísáfésamo Mósesen-aaí arááíwáéro síyasamo ésa umbai-ámbá arááíwaenaawe. Miyámó íyanamo éna Maníkó aaisambá sína'a ímba miyá ónááawe.

11 Fasi'aénkó Ísu úwoi súwa'nai enasa sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Minááisáféta érai'esa sénáísaiye miyámó wéintenta fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéiye Pítaa siyáaiye.

12 Pítáa súwasa isésa seyaafá'nánká érai'a siyé sésa ímba aai suwasarái Póroe Páánápásiye Maníkó tímakain-kisau fi'onkaa-waasifimbo minkísáú maiyááyan-aaí simátimesarai Maníkóní kísau ímbo awánaraan-kisau kawé-kísáúmó maiyááyan-aaí

13 simátímúyana Yémisi séna kesí waásisono. Kesáái isáaro.

14 Ááéma Maníkó fí'onkaa-waasisafena imáyáa éna minkwáásífínkémbá tuwímbai íyáfasintinkena séna kesí waásin-owemo siyáin-aaí Pítáa káfé'a simásímakaiye.

15 Maníkón-aaí simátímakowi mináái aúfáifimba agaimarésa sésa

16 Fasi'aénkó séna ánaaemba kumé'a Téfitini naambó tawísísukaamba kunuwásuwanaumne. Sáwí-tantaa'wara'a kawé'ó kunuwásúwáanda pósa

17 fí'onkaa-waasi kempá'á ténááwe. Kesí waásin-owe sendawí kempá'á ténááwe séna

18 Fasi'aénkó mináái naaófá'á siyáimba isaná káfé'wara'a miyá wésiye Yémisi siyáiyé.

19 Yémisi simátimena séna Fasi'aénkó siyáin-aaisafe'a imáyáa é'a sé'a fí'onkaa-waasi Maníkómpá'ó ten-kwáásí umbai-kísáú ímba timénaumpo

20 aúfái agaimái timéta séta karo'-máníkontáfésa imáyáa ésa póí'lo uwándaamba mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Póíma tufú'newana wení naaemá ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Naaewará'á ímba naaró. Mináái aúfáifimba agaimaráúmpo toráumai isáaro.

21 Ááémo maé'ón-kwaasiye káf'e'ó méraan-kwaasiye ayáátááka'a aasiyaasí amáán-aaimo ísáán-kanaa mináái Mósesen-aai simátíma'maesa kuráawe. Mindásafeta aúfáifimba agaimaráúmpo toráumai ísáaro Yémísi siyáiyé.

Aúfái agaimái fí'onkaa-waasimo tímakaan-aai.

22 Súwasa aantá-waasiye Fasi'aénkóni waásiye miwítí óraa'-waasiye sésa kanaámpóta kentááfímbá tuwímbai ti'maráanasasa Póroe Páánápáasiye Antíokufa'ó wíyapa'a miwísé'a wíwae sésa miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a mósá makáan-kwaasiyai-tuwi'ó sumbá moóráwigo Sáírásí úwana moóráwigo kae'-áwí'á Yúndasi Pásapasiye úmai

23 aúfái timésa ti'marówasa kuráawe. Mináúfáifímbá agaimarésa maará siyáawe. Kesáá kentí waásisa úne. Aantá-waasiye óraa'-waasiye moórá-aai sénaumpo kentáásí waási ísáaro. Fí'onkaa-waasi Antíoku-naopa'e Síriyaa-marafa'e Sírísiyaa-marafa'ó méraan-kwaasi ísáaro.

24 Kentááfínkémbá tuwímbai kempá'á wésa ímbo simátímakaunda-aai miwítí imáyáafinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirunkó sáwí'a úwa'a umbaimó taráanta iséta

²⁵⁻²⁶ túwaandu uréta imáyáa éta mimbórá-áái símai kae'-wáásí iyáfasintinketa ti'maráúnasasa Páánápáasiye Póroe'a migóye. Mindárai kesí waásisa siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyafó-imayaa ímba ésarai Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kísau wémauye-imayaa ésarai fasi'ámai wémaeye.

27 Yúndasinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóyamba pósarai aúfáifinken-aaiwara simátimiyan-aaiwara'a mimbórá-áái pósarai kosimátimeyaaye.

28 Maníkóní Ufaen-ámútánkówé kesááwé mimbórá-áái símaisá ímba umbai-ááísá simátimumpo maanáúfáífínkén-áái simátimundasa ísáaro.

29 Karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa póí'lo uwándaamba mimpóí ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póímo tufú'newana wení naaemó ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Kesáámó sún-da-aaimo isé'lo é'a kawe'á ónááwe. Mináái tal'áiyé. Aúfái agaimái timésa siyáawe.

30 Suwasá mináúfái timésa ti'márówasa maimaé wémesa Ántíoku-naopa'a kuwasá Fasi'aénkóní waási túwaandu urówasa mátímúwasa

31 mináúfáífínkémbá toráumai simátímúwasa kawe'-áái isésa tirunkó kawe'á úwasarai

32 Yúndasiye Sáírasiye Maníkón-aai simátímakoyan-kwaasi ésa ayáátáaka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupíse uwátímúyasa isésa fasi'owasarái

33 tuwímbai-no'waamba miwísé'a méroyasa Ísun-aaimo ísówi sésa é'a kanaán-ifo ti'mákaan-kwaasifa'a kawe'-áái kosimátímekaiyo suwaná

34 Sáírasi fí'on-imayaa éna mindáoopa'a mérowasarai

35 Póroe Páánápásiye ayáátáaka'a Ántíokufa mésarai mindáraise'a tuwímbai-waasi mésa Fasi'aénkón-aai simátíma'maesa kuráawe.

Póroe Páánápáasiye'a tuwínkaa'o urááyan-ai.

³⁶ Ánaaemba Póro Páánápáasintafena
séna naaó'-nao'a Fasi'aénkón-aimo
simátímakauyamba Ísun-aimo ísaraawi kawerá
úmaiya méraawai tuwánamaekai kóyae Póro
súwana

³⁷ Páánápáasi séna Yóni-Máákaamba ái'mekai
kóyae súwana

³⁸ Póro séna weséta téwáyana Pámpíriyaa-
marafa'a kenkáí másiyuwena wení naaópa'a
tauwékáimba pókai ímba ái'mekai kóyauye Póro
súwana

³⁹ minááísáféna kaorésarai aaisa
simásuwesarai mindárai tuwínkaa'-uyaná
Páánápáasi Yóni-Máákaamba ái'maena nompín-
táómba ta'ótoresarai íyátesarai wémesarai
Sáíparasi-marafa'a kuyaná

⁴⁰ Póro Sáírásimba aiyówasa Ísun-aimo ísówi
inaí simásuwesa sésa Fasi'aénkó úwoi kawe'á
uwátinkainifo kokaiyó suwaná Sáírásimba
ái'maena kúmba

⁴¹ Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'e naaó'-
nao'a wénesarai Fasi'aénkóní waási túwa'nai
úmaesarai kuyasá kawe'á uráawe.

16

Tímóti mindáraise'o kuráin-ai.

¹ Póroe Sáírasiye miyá úmaesa Tépi-naopa'e
Rísítara-naopa'e kuyaná moóráwigon-awi'a
Tímóti mindáópa'a ména Ísuni aampa'ó kúwai
úwana anówa Ísuni aampa'ó kún-ininko Yúnda-
ininko úwana afowá Kíríki-waasi úwasa

2 Rísítara-naopakene Áíkóniyamu-naopakene Ísun-aaimo ísówi Tímótin-awi'a mósá makáawe.

3 Afowá Kíriki-waasi éna áuma ímba káramai araenáémba urómba pósa Yúndaa-waasi mináémpá'ó méraan-kwaasi miyán-áái ísówana Póro séna Fasi'aénkóní kísaura'a Tímótimba aiyánae séna Yúndaa-waasi aamoí íwae séna Tímótimba áuma karéna

4 áí'maena naaó'-nao'a wénesa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye Yérúsaremufa'o siyáan-ai Fasi'aénkóní waásisafesa simátíma'mae wésa sésa mináái ísáaro suwasá

5 Fasi'aénkóní waási Ísumpa'a fasi'ámai mésa fí'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-kánáá tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Póro kaainkáámbó awánarain-ai.

6 Pórowe Sáírasiye Tímótiye Fírisiyaa-marafa'e Kárésiyaa-marafa'e wénesa Ésiyaa-marafa'a ásé-ai kosimátimenae sumbá Maníkóní Ufaen-ámútánkó ímba kónááwe súwasa

7 isésa wémesa Mísiyaa-maragoni ófímbá kurésa Pítíníyaa-marafa'a kónae sésa uwaná Ísuni ámútanko ímba kónááwe súwasa

8 isésa wémesa Mísiyaa-marafa'a kóyáákesa wémesa Tóróasi-naopa'a kúmúwana

9 nó'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Máséndóniyaa-marafaken-kwaasigo koku'á taména séna Máséndóniyaafa'a tasúwa'nai uwo óraaka súwana

10 Póro awánéna simásimuwata íyáfasineta séta Máséndóniyaa-waasisa ásé-aaisa

kosimátiméndasafena Maníkó wésaantaisata Máséndóniyaafa'a kónaesa siyáumne.

Ríndíyaa Ísumpa'o tiyáin-ai.

¹¹ Miyá séta Tóróasi-naopa'a nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta kówánanasa mindómpín-táonko arupíyaa kúwata Sámóteresi-marafa'a kowaéwándasa aafáyáara'a wémeta Níápórisi-naopa'a marapá kúwateta

¹² minkákémbá Fírípái-naopa'a marapátá kuráumne. Mindá Máséndóniyaa-marafa'a óraa'-naopa'a Rómu-kamani-waasimo káráwiyon-daopa'a tuwímbai-no'waamba kówaeta

¹³ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa úwata imáyáa éta Yúndaa-waasi nonáwáífa'a túwaandu ésa inai wésesa owé séta naaópa'a tuwéta nonáwáífa'o kumówándasa aaresómbá túwaandu urópata kumbéta simátimewanasasa

¹⁴ isésa uwaná moórá-ininko Táyátáira-naopaken-ininkon-awi'a Ríndíyaa wení

kísau óraan-tantaa'a ampantará'á tásuwena wétimena óntamba wémaena wemá Maníkón-imáyáa éna wenáwí'o mósá marón-ininko Fasi'aénkó imáyáa amúwana Póron-aii kawé'-úmai isówana

¹⁵ minínínkówára wení akúnkwára'á nombá maitínkówana minínínkó séna kentáfé sé'a Fasi'aénkón-aaisafena amankúnkúmba éna Ísumpa'a fasi'ámai mérain-ininkon-iye sé'a kesí naaúmpa'a taméranaawe óraaka súwata wení naaúmpata kuráumne.

Póroe Sáírasiye ándáfa'o méraayan-ai.

16 Moórá-arasi kisaumo maún-arasigomba tuwímbai-waasi óntamba tuwésa méyánuraan-arasigomba sáwí-amutanko wenarumpimbá mérowana tuwímbai-waasifa'lo ánaaembo paápé índa-aai simátimuwasa óntambo ámúmba wembó méyámbakaan-kwaasi timúwasa maé'ómbaniye. Moórá-kanaa inai wésupa'a kumówánanasa minárásígó suwánénasa

17 Póronte kenté sirááiwa'mae wéwena óraaka séna Manikó wiyómpa'lo méraiwaini kisaumo máén-kwaasin-owe. Manikó sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á métínkáín-aaimo simátíméwin-owe minárásígó séna

18 sáwífa-kanaa arááiwa'mae wénena miyá súwana Póron-arunko umbaí tówana métausena wenarumpimbó méro-sawi-amutankontafena séna Ísu Káráisitini fasi'aémbó wéraintafe'la óraaka súne. Minárásí auwé kóuwo súwana minúwóiyáámbá auwéna kóuwasa

19 minárásímó méyánuraawi awánéna tirunkó sáwí'a úwasa sésa ímba óraa'-ontamba maénaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyááankwanda tafisímaesa marupá'á kawáá-wáásiyá'á tiyéna

20 Rómu-kamani-waasiya'a tésa sésa maandárai Yúndaa-waasiyai kentáásí naaópa'a sáwí-kisau wémaeye.

21 Kentáásí amáámba taraisésarai fí'on-ampa'-amaamba wéseye. Maandáraimo séyan-amaamba ínta arááiwaenaumpo Rómu-waasiti amáánta arááiwaenaumne suwasá

22 sáwífa'-waasi taúkúresa óraaka sésa érai'le suwasá kawáá-wáásí mindáraití unááankwátóí tafétuwesa sésa kunánaantamba tínkamoro

suwasá

²³ áfááraumai tínkambaresa tafisímaesa
ándáfa'a fafúsúsuwesa ándáfa'o káráwiyon-
kwaasigontafesa sésa ontará'á káráwimai
mindárai kawé'an-uwo suwaná

²⁴ afufumpin-dáúmpá'á mófafususuwena
tísamiyai taaí imaiyéna faráátamai ándásamba
kárá'umarowasarai méraaye.

²⁵ Mésarai nó'waan-afufuntamba Póroe
Sáírásiye inai wésesarai Maníkómpá'á imá
wésuyasa ándáfa'o méron-kwaasi ísówana

²⁶ minúwóiyáámbá óraa'-marima tówana
naamayáámba korekááre uwágúwana seyaafá'-
óntá tigúwana ándáfa'o méron-kwaasi
tíyayaampimpaken-anda weyáárika'a awákúwasa

²⁷ ándá-naumpa'o káráwiyowi aúmá waiguréna
íyáfasinena awánómba ontá tigurówana
íyáawanena séna ándá-waasi kóuraawe-
imayaa éna óraa'-waasigon-aaroi inkaiséna
wení paepáé'a mósá taúkéna wenáúfimba
fagáifáíndasafena úwana

²⁸ Póro awánéna óraaka séna ímba miyán-uwo.
Kesáá seyaafátá úwoisa méraumne súwana

²⁹ ándá-naumpa'o káráwiyowi wení waásisafena
séna ómbá kúra-simero súwasa kúra'-amuwana
minúwóiyááán-úmai ándá-naumpa'o iyúmba
aíyayaankakemba tata'á úwana óraakorai óye
séna Póronte Sáírásinte tísamaifimba kífaena

³⁰ íyáfasinena tí'maena máápa'a kumbéna séna
nóra onanawá sáwí'o úmáimo méraundafinkemba
Maníkó kawé'-ámpá'á mésinkainiyo súwasarai

³¹ mindárai sésarai Fasi'aénkó Ísu
Maníkómpákémbó kunkáiwaintafe

amankúnkúmba inaná ewé ení akúné sáwí'lo
 úmaimo mérempinkemba kawé'-ámpá'á
 métinkainiye simámesarai

³² minkwáásísómbá Fasi'aénkón-ai
 simátímúyasa isésa

³³ mindó'wáán-afufuntamba ándá-naumpa'lo
 káráwiyowi tí'maena tirósááumpa'-afima wénon-
 kwitiyuwena minkánáá wewé wení waásiye
 nombá maiyáawe.

³⁴ Nombá maéna Póronte Sáírásinte tí'maena
 wení naaúmpa'a mátinkarena tómbá tímúwasarai
 wénoyasa wewé wení akúné Ísun-aaisafesa
 timankúnkúmba uwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ Mérowasa aafáyáara'a Rómu-kawaa-waasi
 i-wáásí tí'márówasa ándá-naumpa'a wésa sésa
 mindárai faútínkénasarai kókaiyo suwaná

³⁶ ándá-naumpa'lo káráwiyowi Pórontafena séna
 Rómu-kawaa-waasi

i-wáásí tí'marááwasa tésa sésa Póronte
 Sáírásinte faútinkaao sefó faútínkáanakai tirunkó
 kawé'á ínakai kokaiyó súwana

³⁷ Póro i-wáásísáféna séna ímba kawé'-áái sésa
 kempímbá ímba wérain-ai símai kunánaantamba
 sínkamesa ándáfa'a fafúsúsukaawe. Rómu-
 waasiti aúfái tokáuyan-kwaasi úyasa sínkamomba
 sáwí'a ésa minámáámbá taráiyáawe. Káfé'a
 aúpá'á faúsínkéyan-imayaa owakái ímba miyá
 óyauye-imayaa ékai Rómu-kawaa-waasi kempá'á
 tésa ontá tatisúwéwakai kóyauye Póro súwasa

³⁸ i-wáásí isésa kouwerésa Póron-ai
 tasimátimesa Rómu-waasiti aúfái tokááyan-
 kwaasin-oye simátímúwasa isésa táátafesa ésa

39 ándá-naumpa'a komésa sésa keráí Rómu-waasiti aúfáíma tokááyan-kwaasi óyata ímba ísareta úwoisa t́nkankaunda mindá sáwíta éta t́nkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aáno úmai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasaráí

40 Póroe Sáírásiye ándáfa'a tuwésarai Rítiyaani naaúmpa'a kuyasá Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówasarai miwítí imáyáa kawelá uwátinkesarai tiyuwésarai kurááye.

17

Tésáróníkaa-naopa'o koméraayan-ai.

1 Póroe Sáírásiye wésarai Ámpíporisi-naopa'e Ápóróniyaa-naopa'e kóyáákesarai Tésáróníkaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yúndaa-waasiti áamáán-damba wérowana

2 Póro úntemba Yúndaa-waasi áamáán-aaimo sunká'á áamáán-daumpa'a iména Maníkón-ai aúfáífinken-ai simátimumba áamáán-aaimo ísónkanaara'a kaumbo-íká simátimena

3 séna aúfáífinkemba séna Maníkómó iyáfasinankaraiwaimba aí'o índá-i'a uwánkaiyana puwéna iyáfasinainiye siyáimba minááigóní áwáuma afora'á simátimune. Mináái Ísuntafesa siyáawe Póro súwasa

4 isésa Yúndaa-waasi tuwímbai minááísáfésa timankúnkúmba ésa Póronte Sáírásinte tirááíwaesa Kíríki-waasi Maníkón-imáyáá mósá márówiye sáwífa'-inimba túwí'o wéron-ininte miyáumai-sawífa'-waasi arááíwakaawe.

5 Arááiwáúwasa Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa mináái arááiwáéfo sésa sáwí-waasi kafóná-waasi táántowasa tamésa tiyánae-aai simátímúwasa Yésónini naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tata'óto'maeta seyaafá'-wáásí túranka'a aafintá maitinkánae sésa tiyaafái umbá

6 ímba méroyasa Yésóniye Ísun-aaimo ísówi tuwímbai tafisímaesa mindáópaken-kawaa-waasiya'a mátinkesa óraaka sésa Póroe Sáírásiye sáwí-aai wémaresarai seyaafá'-márafá'á wétesarai káfé'a maanká'wará'á kentáási naaópa'a taméraayana

7 Yésóni wení naaúmpa'a mátínkaraiye. Rómu-aifa-kawaagoni amáamba taraisésa sésa kentáará'ó káráwiyaiwai Ísun-iye wésewe suwasá

8 seyaafá'-wáásíyé kámáni-kawaa-waasiye isésa tirunkó sáwí'a úwasa tiyái-ímáyáá uwasá

9 kawáá-wáásí Yésónimpin-kwimái tuwímbai-waasisafesa sésa óntamba simíyata faútínkáana'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa faútínkówasarai kurááye.

Périya-naopa'o kuráan-aai.

10 Faútínkówasarai kuyasá mindó'wáámbá Ísun-aaimo ísówi Póronte Sáírásinte tínkamofó sésa ti'márówasarai Périya-naopa'a wémesarai kuyambá Yúndaa-waasiti amáán-daumpa'a imésarai Ísun-aai simátímúyasa

11 minkwáásísómbá ímba Tésáróníkaa-waasiyaamba ésa kawé'-ímáyáá ésa Póron-aai kawé'-úmai isésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáífimba toráumai isésa sésa Póro éraira wési

karorá síyó sésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-*aai*
aúfáifimba toráumai awánomba

¹² Yúndaa-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa éraj'e
sésa timankúnkúmba uwasá Kíríki-inimba
túwí'o wéron-inimba sáwífa Ísun-aaisafesa
timankúnkúmba uwasá Kíríki-waasi sáwífa Ísun-
aaisafesa timankúnkúmba uwasá

¹³ Póro Périya-naopa'a Maníkón-*aai*
simátímíyemo sun-áái Yúndaa-waasi
Tésáróníkaafaken-kwaasi isésa Périya-naopa'a
tésa miwí tirumbá torésa suwasá isésa Póromba
aaisambá aéesa tufuwónae suwasá

¹⁴ minúwóiyáámbá Ísun-*aaimo* ísówi
Pórontafesa tufúwófo sésa uwí-nómpá'á kumuwo
suwaná kumúwasarainifo Sáírásiye Tímótiye
mindáópa'a méroyasa

¹⁵ Póromba áí'maesa kumémesa Áténisi-
naopa'a múauwesa kunuwerésa miwítí naaópa'a
iyésa Sáírásinte Tímótinte isimátimesa

sésa minúwóiyáán-úmai kúmókaiyo Póro siyé
isimátímakaawe.

*Póro Áténisi-naopa'o mérain-*aai*.*

¹⁶ Póro Áténisi-naopa'a kuména Sáírásinte
Tímótinte wétimu'marena awánómba
mindáópaken-kwaasi sáwífa'a karo'-máníkómbá
úmakesa miwán-áwí'a mósá wémarowana Póro
tuwánéna arunkó umbaí tówana

¹⁷ Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména
Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-
ímáyáámó mósá márówiye isimátiména
Maníkóní ásé-*aai* isimátiména aasiyaasi-kánáá
mimbárúpá'ó méron-kwaasi Maníkón-*aai*
simátíma'maena iyúwasa

18 Épíkúriyaan-aaí ísámaesa kuwáiyé Sítóikin-aaí ísámaesa kuwáiyé Pórompa'a tésa wesimán-kwesiman-esa tuwímbai sésa aaisé'o símae nín-kwaasi nóintafenawa síyó suwasá tuwímbai sésa fí'om-barafakem-banikontafena siyé sumbá Póro Ísun-aaí séna pukáimpinkemba íyáfasinkaiye simátímakaintafesa mináái suwasá

19 Póromba áí'maesa kawáá-wáásímó túwaandu ésamo tuwímbai-aaímo símaimo kawé'-un-áémpá'á áwí'a Áríópagasi-aempa'a Póromba áí'maesa máankesa sésa aú-aaímo simátimenda-aaí simásímínata ísáano.

20 Kesáá minááísá ísáúnda minááígó fí'oran-ifo aneka'á minááígóní áwáuma simásímínata ísáano sésa

21 Áténisi-naopaken-kwaasiye fí'om-barafaken-kwaasi mindáópa'o taméron-kwaasiye aasiyaasikánáá túwaandu ésa aú-aaí aantemba wésewe. Mindásafesa minááígóní áwáuma simásímínata ísáano siyáawe.

22 Suwaná Póro íyáfasinena Áríópagasifa'a túwaandu un-kwáásísáféna séna Áténisi-naopaken- kwaasi ísáaro. Monotáfé'o fasi'ámaimo méraawi é'a tuwánaraumne.

23 Kentí naaópa'a wéne'a tuwánáúna'a tuwímbai-tantaa'a úmake'a miwán-áwí'o mósá wémaraamba tuwánaraumne. Óntan-taqrera'a aúfái agaimaréna séna ímbo awánáúnda-manikontafe'a maanóntán-táaré úmakaumne agaimarénamo siyáimba úwa'a awánaraumne. Mimbáníkómbá ímbo awánaam-banikon-aaí simátimune.

24 Wemá wíyóne marawé mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena seyaafá-tántááká'á káráwiyena

ímba waásimo úmakaan-daumpa'a méraiye.

²⁵ Weyáá waásimo méraawini áwáugo éna táama tíména seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena wempímbá ímbo aawaimó taiwái éna ímbo waási wembá áwa'nai owín-iyé.

²⁶ Maníkó aifa'á moórá-waasi úmakowasa wempínkémbá fí'o-fi'on-kwaasi sáwífa'a paápé urésa seyaafá'-máráfá'á wété uráawe. Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-márámá tuwín-tiména seyaafá'-wáásítí kanaamá makáiyé.

²⁷ Kembá siyaafái úmai suwánáíwae séna Maníkó miyá uráiyé. Wemá ímba némpa'a méraifo ewaa'á méraimba póta awánánaumne.

²⁸ Moóráwigo séna wemá méraisata póta kesáá méraumne siyáiyé. Kempínkémbá moóráwigo agaimaréna séna érai'a wení iyámpóisa úne agaimaréna siyáiyé.

²⁹ Maníkóní iyámpóisa póta waásimo kentí imáyáafinkembo óntambo úmaken-tantaatafetaamo éta kesifowésá ímba sénaumne.

³⁰ Ááemo miwí mésamo sáwí'o umbá Maníkó miwísáféna ímba sáwífa'-aai siyáifo káfé'a seyaafá'-máráfákén-kwáásísáféna séna sáwí-amba tuwé'a kempá'á teró Maníkó wésiye.

³¹ Wení imáyáafinkemba seyaafá'-wáási aafimbó maitinkáínda-kanaa tíniye. Aafimbó maisinkáínda-waasisa é'a iyáfasinankaraiye. Pukáimpinkemba iyáfasinankaraimba pósa érai'a wemá aafimbá maisinkáíniye sénááwe Póro siyáiyé.

³² Pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye súmba isésa tuwímbai karaánáa'a suwasá tuwímbai

sésa moórá-kanaamo índa simásímínata ísáano suwaná

³³ Póro tiyuwéna kóúwasa

³⁴ tuwímbai arááiwa'maesa wésa wenáái isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo umbá miwífinkémbá moóráwigon-awi'a Táyonisiyasi Áríopagasi kánísórugo úwana moórá-ininkon-awi'a Támárisi-iyai minkáé'náraise úmai tuwímbaifin-kwimái Ísun-aaisafesa timankúnkúmbe uráawe.

18

Póro Kórinti-naopa'o komérain-ai.

¹ Póro Áténisi-naopa'a simátimena tiyuwéna Kórinti-naopa'a komérowana

² moórá Yúndaa-waasigon-awi'a Ákwíra mérowana wembá anówa Póntási-marafa'a ména ma'ánkarowana ména óraa'a éna Ítáári-marafa'a Rómu-naopa'a koména awaainínkón-áwí'a Pírísiraae méroyana mimbáráfá'ó káráwiyon-kawaagon-awi'a Kóróndiyasi Yúndaa-waasi aaisambá tí'mai Rómufakemba tí'mátuwowasa kuwasarái Ákwíraae Pírísiraae Kórinti-naopa'a koméroyana Póro mindáraifa'a wéna

³ wení moórá-kisau-waasifa'a póna mindáraise koména ampanta-námbá ésa óntamba wémaesa

⁴ Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa túntemba Póro Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa iména Yúndaa-waasiye Kíríki-waasiye Ísun-aaisafesa érai'e sésa wempá'á tíwae séna

Ísun-ai simátíma'maena iyáiyé.

5 Simátimunka'a Sáírásiye Tímótiye Máséndóniyaa-marafa'a tuwésarai Kórinti-naopa'a kúmúyana Póro aasiyaasi-kánaá kawel-áái simátíma'mae wéiyena Yúndaa-waasisafena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa amu'maráúndawisa wemá Ísun-iyé súwasa

6 wenáái taraisésa sáwí-ai simánkówana wení unáánkwátóiyakemba kankambá fapifi éna séna Maníkó sáwí'o íyampinkembo kawel-ámpá'ó ímbo métinkainda kentí áwáugo ína'a sáwí'a ónááwe. Kemá ímba sáwí'a uwátinkampo keyááríka'a sáwí'o ontáfé tiyuwé'a fi'onkaa-waasifa'a kosimátíma'mae'a kónaumne Póro simátimena

7 tiyuwéna moóra-waasigoni naaúmpa'a komérowana mindáúmpákén-kwáásígón-áwí'a Tísiyasi-Yásítasi wemá fi'onkaa-waasigo éna Maníkón-ímáyáá mósá marówi úwana wení naambá Yúndaa-waasiti ámáán-dankoni ewaa'á wérowana Póro mindáúmpá'á koména kawel-áái kosimátíma'maena iyúwana

8 moóráwígon-awí'a Kírísipasi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigo Fasi'aénkón-aaisafena amankúnkúmba úwasa wení akúnkwará'á timankúnkúmba uwasá Kórinti-naopaken-kwaasi sáwífa'nanka Póron-ai isésa Fasi'aénkón-gaisafesa timankúnkúmba ésa nombá maiyáawe.

9-10 Nombá máúwana moóra-no'waamba Póro kaainkáambá awánówana Fasi'aénkó séna ímba áá'a íno. Kemá esé'a méraumpo ímbo ifátúwénda kesáái úwoi simátíma'mae waaó. Mindáópakemba sáwífa'nanka kesáái isésa kesi

waási-i'a íyamba

pósa ímba sáwí'a uwánkanaawe Fasi'aénkó súwana

¹¹ Póro mindáópa moóra-aatai úmai afa'móráe-wiyomba ména Maníkón-ai simátíma'maena iyáíye.

¹² Simátimuwana ánaaemba Rómu-kamanigon-awi'a Káriyo Ákáyaa-marafa'o káráwiyonka'a Yúndaa-waasi Póromba ta'óto'maesa Káryompa'a wésa

¹³ sésa maankwáásígó tuwímbai-ai simátimena Maníkómpá'ó iyíyan-amba moóra-ankwara'a wéaraatimiye. Minááígó kentáási áamámba wétaraisiye suwaná

¹⁴ Póro sénæ súwana Káriyo Yúndaa-waasisafena séna minkwáásígó kámáni-waasi-taaimo sáwí'o énamo sáwí-kisaumo máínkakaa kentáái káfé'a kawé'-úmai isáúsina.

¹⁵ Énifo kentááiye kentúwí'e kentí ámáán-aantentafe'a tásísai ontáfé'a ifátuwe'a keyááríka mináái másimai kawé'-án-oro. Kemá ímba miyán-áái isánaumne séna

¹⁶ aaimó sí-náúmpákémbá ti'mátuwowasa

¹⁷ moóráwígon-awi'a Sósíténisi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigomba ta'ótokesa aaimó ísón-dankoni ewaa'á tufúwana Káriyo mindásafena ímbo imáyáamo úmba ifátukaiye.

Póro Antíokufa'a aneka'ó kuráin-ai.

¹⁸ Póro Kórinti-naopa'a ayáátáaka'a Ísun-aaimo ísówise'a ména tiyuwéna séna Pírísiraante Ákwíraante'a tí'maena Síriyaa-marafa'a kónæ

séna Sénkíríyaa-naopa'a kumbéna Maníkóntáféna érai'-aai séna a'nóntáu seyaafá'á kárásuwena mindárai tí'maena nompín-táómba ta'ótoresá íyátesa wémesa

¹⁹ Éfésási-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kumésa Póro Pírísiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména aai wesimán-kwesiman-uwasa

²⁰ miwí sésa ayáátááka'a keséta mérainone suwaná a'áo kanaán-ifo méwaro

²¹ séna Maníkómó ewé sénamo ši'maráína'o é'a kouweránaumne séna nompín-táómba ta'ótorena íyátena Éfésási-naopa'a tuwéna wémena

²² Sísááríyaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kunkéna Yérúsaremufa'a marapá'á iyéna Fasi'aénkóní waásisafena kawé'-áái simátimena Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a koména

²³ tuwímbai-no'waamba waitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-aempa'a Fírísíyaa-aempa'a naaó'-nao'a wéneña Ísun-aaimo ísówisafena simátíma'maena iyúwasa fasi'ámai méraawe.

Moóráwigon-awi'a Ápórosin-aai.

²⁴ Moórá Yúndaa-waasigon-awi'a Ápórosi wemá Árékísándiriyaaafaken-kwaasi Éfésási-naopa'a taméraiye. Wemá Maníkón-aai kawé'-úmai iséna aúfáífinken-aai kawé'-úmai simátíma'maena iyúwana

²⁵ moóráwigo Fasi'aénkóní aampa'ó kun-áái šiámakowana aamoí éna óraaka simátimena Ísun-aai arupíse úmai simátíma'mae iyéna Yóni

nombó maitinkón-*aai* aantemba iséna Ísuni waási
nombó maitinkón-*aai* ímbo isómba

²⁶ Éfésási-naopa'a taména Yúndaa-waasiti
ámáán-daumpa'a óraaka simátimuwasarai
Pírísiraae Ákwíraae'a isésarai áí'maesarai kentí
naaúmpa'a máankesarai Manikóní aampa'ó kun-
áái seyaafá'-áái kawe'-úmai simámakaaye.

²⁷ Simámuyana Ápórósi iséna séna Ákáyaa-
marafa'a kónae súwasa Éfésási-naopaken-kwaasi
Ísun-*aaimo* ísówi áwa'nai ónaumne sésa aúfái
agai-áménasa Ísun-*aaimo* ísááwi Ákáyaa-marafa'o
méraawi mátímínasa kawe'á uwánkáaro suwaná
mináúfái maimaéna wémena kúmba Manikó úwoi
áwa'nai úwana Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai ena

²⁸ afora'á Yúndaa-waasise aai wesimán-
kwesiman-ena Manikón-*aai* aúfáifinken-
aai simátimena séna Manikómó
íyáfasinankaraiwaimba wéamu'maraundawisa
wemá Ísun-*iye* súmba wenááigo miwí tááigomba
íyáákwana miyáumai Ísuni aampa'ó kuwái
túwa'nai uráíye.

19

*Póro Éfésási-naopa'o kuráin-*aai*.*

¹ Ápórósi Kórinti-naopa'a mérowana Póro
afufumpim-baráfá'á wémena Éfésási-naopa'o
kúmba Ísuni aampa'ó kun-kwáásí mérowana

² Póro tuwánéna tísai ena séna Ísun-*aaisafe*'a
timankúnkúmbo uráan-kanaa éra Manikóní
Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá kumbéraiyo

súwasa miwí sésa ímbaniye. Maníkóní Ufaen-ámútánkón-aaisa ínta ísaraumne suwaná

³ Póro séna nóran-aaiya wésesawa nombá maitínkaraao súwasa miwí sésa Yónimo simátímakain-aai simásimesasa nombá maisínkaraawe suwaná

⁴ Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaaemba uwásuwe'a Maníkómpá'á teró súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna séna moóráwigo kesínaaembo tíndawin-aaisafe'a timankúnkumba oro Yóni siyáiyé. Miwántáféna Ísuwe siyáiyé Póro súwasa

⁵ miwí isésa Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai nombá máúwana

⁶ Póro tine'á ayáámba ta'ótorowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa fi'o-fi'on-kwaasi-taafinkemba sésa Maníkón-aai simátimesa

⁷ sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi miyá uráawe.

⁸ Miyá uwaná Póro miwísé'a ména kaumbo-wiyónká'á Yúndaa-waasiti áamáán-daumpa'a iyéna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai óraaka simátíma'maena iyúwasa

⁹ tuwímbai tirunté'a marésa minááísáfésa ímba érai'e sésa seyaafá'-wáásí túranka'a Fasi'aénkóní aantafésa símai sáwí'a uwaná Póro tiyuwéna Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tí'maena moóráwigon-awi'a Tíránasi túwaandu un-dámbó úmakopa'a mótínkarena aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkón-aai simátíma'mae iyéna

¹⁰ kae'-áátái maisuwówasa Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Ésiyaa-marafa'o méron-kwaasi

seyaafá'á Fasi'aénkón-aaí ísaraawe.

Sífan-ááninton-taai.

¹¹ Fasi'aénkón-aaí ísówana Maníkó Póromba fasi'aémbá amúwana ímbo awáron-kisau fí'on-kisau maúwasa

¹² tuwímbai-waasisomba ampantasámbá Póron-ane'á to'maésa miwítí waásimo tí'o úwai tine'á máto'marowasa asófowasa miwítí waási tirumpimbó sáwí-amutambo mérowi miyá máuwatinkowasa sáwí-amutamba kóuwasa

¹³ tuwímbai-Yúndaa-waasi wénesa waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae wénesa sáwí-amutantafeta óraaka séta Ísun-awika'o Póro sin-áwíká'á kórosa sune suwaná

¹⁴ moóráwígon-awí'a Sífa Yúndaa-amaan-kawaa-waasígon-áánintomba afakaeté mésa miyán-kísáú wémauwana

¹⁵ sáwí-amutanko simátimena séna kemá Ísune Pórone wétuwanaumpo kemá nááwiya'o súwana

¹⁶ sáwí-amutanko arumpimbó méron-kwaasigo tínkamuwana naaemá kumúwana unáánkwátói tarátíyuwena mináfákáété-waasi iyáákéna famétuwowasa unáánkwátói-iyaimba máápa'a kumúwasa

¹⁷ Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'á Éfésási-naopaken-kwaasi mináái ísésa táátafesa ésa Fasi'aénkó

Ísun-awí'a mósá makáawe.

¹⁸ Sáwífa'-waasi méronka'a Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwái tésa waási túranka'a paapé ésa sésa sáwí'a uráumne sésa

¹⁹ miwífinkémbá titambá ésa fintómó non-kwáásí miwítí aúfái-wandaai tamaiyésa titambá

ésa fintómó non-áái wérontafesa tamaimái
iyafimbá agaisuwésa mináúfái-wándááímó
mékánuraamba sáwífa'-waasi tíyayaamba
faikámai minóntámbá 50,000 kina tuwésa

²⁰ miyá óraa-fasi'aembo umbá pósa
Fasi'aénkón-ai simátíma'maesa kuwaná wété
éna iyáákaraiye.

Éfésásifa'a óraaka'-oraaka'o siyáan-ai.

²¹ Miyá uwaná Póro séna Máséndóniyaa-
marafa'e Ákáyaa-marafa'e wéne'a Fasi'aénkón-
ai simátíma'mae nónae'e séna minkákémbá
Yérúsaremufa'a kuré'a Rómu-naopa'a kónaumne
séna

²² Tímótinte Érásítasinte áwa'nai íyan-
kwaasiyai tilmarówasarai Máséndóniyaa-
marafa'a kuyaná Ésiyaa-marafa'a weyáá
mérariye.

²³ Mérowasa minkánáá Éfésási-naopaken-
kwaasi Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáísáfésa
tirumbá sáwí'a uwátinkesa mindáópakemba
óraaka'-oraaka'a suwaná

²⁴ moóráwígon-awí'a Témítiriyasi minkwáásígó
óntantamba úmakena miwítí karo'-máníkóní
káril-amaan-dane séna minkáró'-mání-ínínkón-
áwí'a Átémísiye sésa wení kísau-waasisomba
úmakowasa sáwífa'-waasi óntamba mátimesa
minkáró'-máníkóní naambá méyanuwana

²⁵ Témítiriyasi mimbórá-kísáú wémaun-kwaasi
táántowasa tatúwaandu uwaná simátimena
séna kesáá óraa'-ontamba minkísáúrákéntá
wémaumne.

26 Énifo Póro séna waásimo úmáraámba karo'-mání'á wéumaraawemo sin-áái Ésiyaa-marafa'a Éfésási-naopaken-kwaasiye fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiye isésa érai'e wésewe. Kemá Póron-aaí é'a Ísaraawe.

27 Póron-aaigo kentáásí kisaumo sáwí'lo índasafena wéiye. Ímba miyá aantembanifo Ésiyaa-marafaken-kwaasiye seyaafá'-márafákén-kwáásiyé kentáásí maní'-ínínkón-áwí'a Átémisi mósá wémaraamba Póron-aaigo Átémisini ámáán-damba sáwísankaamba símai uwásukaimba póna wenáwíko kumíníye siyáíye.

28 Súwasa mináái isésa tirunkó sáwí'a úwasa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa Éfésási-naopaken-kwaasi kentáásí Átémisin-awí'a óraa'a wéiye sésa

29 aaemái suwasá mindáópa'a tésa óraaka'-oraaka'a sésa Póroe'lo núyan-kwaasi Máséndóniyaafaken-kwaasiyai moóráwigon-awí'a Káyási úwana moóráwigon-awí'a Árísítakasi mindárai tafisímaesa túwaandu urópa'a mátínkówana

30 Póro seyaafá'-wáásímó túwaandu iyapa'a iyónae súwasa Ísuni aampa'ó kuwáí ímba waaó sésa ta'ótórówasa

31 mimbárafákén-óraá'-wáásí tuwímbai Póroni waási pósa aaí tuwésa sáwífa'-waasimo túwaandu iyapa'a ímba iyuwó Pórontafesa siyáawe.

32 Suwasá túwaandu un-kwáásísómbá miwítí imáyáa aupiri ésa fí'o-fi'on-aaí sésa tuwímbai

sésa nóran-aaisafetaawa tatúwaandu uráumno-
imayaa uwasá

³³ Yúndaa-waasi miwífínkémbá moóráwígon-
awí'a Árékísandaamba túranka'a máánkówasa
tuwímbai óraaka sésa emá aai siyó suwaná miwí
táái taraisónae séna ayáámba mósá tuwówasa

³⁴ awánomba Yúndaa-waasi úntafesa mimbórá-
áái ayáátáaka'a tafisímai óraaka sésa Éfésási-

naopaken-kwaasi kentáásí Átémísín-awí'a
óraa'a wéiye siyáawe.

³⁵ Óraaka suwaná mindáópaken-oraal-
waasigo aúfáimo agaúwai tuwááwí éna
séna Éfésási-waasono. Seyaafá'nánkátá
awánáúnda Átémísini ámáán-damba kawáánéta
fí'onka'ma'mai-ontambo wiyómpakemba
marapá'ó kunkáin-ontamba kawáánúne.

³⁶ Mináái ímba kanaa'á taraisónááfo seyaafá
aseré'a ímba sáwí'an-oro.

³⁷ Mindárai ámáán-daumpakemba ímba
umémbá ésarai kentáásí maní'-íníntáfésarai ímba
símai sáwí'a urááya'a úwoi tí'mae'a maanká'á
tiyáawe.

³⁸ Témítiriyasiye wení kísau-waasiye aai
simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa
úwoi wéraiye. Óraa'-waasi méraamba pósa aai
símai kawel'á uwátinkanaawe.

³⁹ Énifo kembiwímó fí'on-aaimo wéraina'o
é'a seyaafá'-wáásímó túwaandu ompímbá símai
kawel'á uwásuwanaawe.

⁴⁰ Kesáámó aifintáámó méraandasa káfé'o
tíyáanansaamo Rómu-kamani-waasi tésamo

tasísai ésasaamo nóin-aaiyakena tiyááomo síyata kesáámó senda-ááisá ímba wéraiye.

41 Aúfáimo agaún-kwaasigo simátimena túwaandu urón-kwaasi ti'mátuwowasa kóuraawe.

20

Póro Máséndóniyaa-marafa'e Kíríki-marafa'emo kuráin-ai.

1 Miwí táái tai'ówana Póro Ísuni aampa'ó kun-kwáásí táántowasa tuwaná miwítí imáyáa símai kawe'á uwátinkena séna Ísun-ai aantemba maimái tirumpimbá máraaro séna éniyo méwaro séna tiyuwéna Máséndóniyaa-marafa'a wémena

2 mifá'á naaó'-nao'a wénena Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáféna áfááraumai simátíma'maena núwasa tirunkó kawe'á úwana tiyuwéna Kíríki-marafa'a wémena

3 koména kaumbo-wiyómbá maisuwéna nompín-táómpimba Síriyaa-marafa'a kónae séna úwasa Yúndaa-waasi wembó tufuwónae sumbá iséna ifátuwena Máséndóniyaa-marafa'a marapá'á kónaumne súwasa

4 maaráumai-waasi moóráwigo Périya-naopakewi Pírasin-ááninkon-awi'a Sópata úwana Tésáróníkaa-naopakendarai túwí'a Árísítakasiye Sékandasiye uyaná Tépi-naopakewin-awi'a Káyási úwana Ésiyaa-marafakendarai túwí'a Tíkíkaasiye Tárófímasiye uyaná Tímóti úwasa úmai Póroe'a wésa

5 aifa'á Tóroasi-naopa'a komésa kentáásimu'a makówata

6 Yúndaa-waasimo ímbo intóráín-tantaa'wara-peretimo agáún-kanaamo tai'ónka'a Fírípáinaopakemba nompín-táómba ta'ótoreta íyáteta wémeta séfataase-no'waamba mindómpíntáómpimba kówaeta Tóróasi-naopa'a marapá kúwateta aifa'ó komésamo kentáásimu'o makónkwaasiseta kométa
moórá-sondaasa maiyáumne.

*Yútíkásimba
íyáfasinankarain-aii.*

pukáimpinkembo

7 Sondaará'á Ísuntafeta ísámai tómbá néta aráá-tombo naandasáféta túwaandu uráawananasá Póro aafáyáa kónae séna simátíma'maena nó'waan-afufuntambo iyúmba

8 afófumayaataan-daumpa'a méta sáwífa'ombá kúra'maketa méraawananasá

9 moórá-ifokon-awi'a Yútíkási naan-afaapimbá imérowana Póro Ísun-aii simátíma'mae wéiyuwana Yútíkásimba aúgáfaa'a úwana aúnkwéna meminkákémbá tanaa féna marapá'á kuntufamúwasa kunkésa awánomba puwúwasa uwaná

10 Póro kuména kunkífaena tapéna awánéna séna ímba imáyáan-oro. Pukéna aúnaraiye simátimena

11 mindáúmpá'á iyéna Ísuntafena ísámai tómbá tafámbai timúwasa nowaná Póro simátíma'mae wéiyuwana siyarówana tiyuwéna kúwasa

12 puwúwanamo íyáfasinankon-kwaasigomba áí'maesa wení naaúmpa'a máankesa tirunkó kawé'á uráiyé.

Póro Máíritasi-naopa'o kuráin-aii.

13 Úwana Póro simásimenasa séna kembiwí nompín-táómpimba Ásosi-naopa'a wéwiya'a kemá marapá'á wéme'a Ásosi-naopakemba nompín-táómba ta'ótore'a íyáte'a konó súwata aifa'á kunkéta nompín-táómba ta'ótoreta íyáteta wémeta Ásosi-naopa'a kówánanasa

14 Póro marapá'á wéména Ásosi-naopa'a kuréna nompín-táómba ta'ótorowata kóai'maeta wémeta Mítírini-naopa'a kówaeta

15 siyarówata wémeta Káyosi-marafa'a kóyáákaawanana fenówata kówaeta aafáyáarata wémeta Sémósi-marafa'a kóyáákaawanana fenówata kówaeta aafáyáara'a wémeta Máíritasi-naopa'a kówánanasa

16 tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésamo túwaandu un-kánáá ampáánká'á tíne úwana Póro séna minúwóiyáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánae séna nompín-táómpimba Éfésási-naopa'a kóyáákanaumpo Ésiyaa-marafa'a ímba ayáátáaka'a ménaumne súwata Máíritasi-naopata kuráumne.

Póro Éfésásifaken-kwaasisafena méwaromo siyáin-ai.

17 Máíritasi-naopata kówánanasa Póro moóráwigomba ai'marówana Éfésási-naopa'a wéména Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi kosimátiména séna Póro wétaantaifo teró siyáiyé súwasa

18 tuwaná simátimena séna kesáái ísáaro. Kesí aifa-kánáá Èsiyaa-marafa'a kesé'a komé'a kemó ówánda suwánaraawe.

19 Yúndaa-waasi sínkamiyanesa suwaná sirunkó umbaí tówa'a ímba imáyáa é'a Fasi'aénkóní kísau-waasigo úne sé'a wenaísamaifimba mé'a wení kísau maiyáumne.

20 Ímba aúpá'á tuwé'a seyaafá'-áái úwoi simátime'a kembó túwa'nai í-áái túwaandu umpíné kentí naaúmpa'e simátíma'mae'o iyáunda é'a ísaraawe.

21 Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye áfááraumai simátime sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a Fasi'aénkó Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba oro simátíma'mae'a iyáumne.

22 Énifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó Yérúsaremufa'a waaó simásímakaimba pó'a miyá ónaumne. Kesine'ó paápé índasafe'a ímbo isáúnda úwoi kúne.

23 Seyaafá'-náópa'o kúnda Maníkóní Ufaen-ámútánkó óraaka simásimena séna umbaitántáá'á uwánkesa ándáfa'a máankanaawemo simásímimba mindá aantemba ísaraumne.

24 Sínkamiya'o púwóndara'a ímba káráwiyaumpo Fasi'aénkó Ísumo símakain-kísau maimái taí'ásuwanaumne. Maníkó úwoi súwa'nai

in-áái ásé-aai simátíma'mae'o iyúnda-kísau maimái taí'ásuwanaumne.

25 Minkísáúmó maiyáunda kembiwífímbá wéne'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátímaumpo ánaaembo é'a kembó ímbo suwánáiyamba ken-ísaraumne.

26-27 Ímbo inkaisówánda Maníkón-aaí seyaafá'-áái simátímakaunda pósa kembíwífínkémbó tuwím-baimo kesááimo ímbo isésamo Maníkómpá'ó ímbo tésamo ombá ímba kesí áwáugon-ifo kentí áwáugo ína'a miyá íyantafe'a mináái káfé'a óraaka simátimune.

28 Maníkó ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna wení naaesámbó méyanuwasukaimba Fasi'aénkóní waásin-oyo káráwiyoro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó kembá íyáfasintinkaraifo kentúwawaa'wara Fasi'aénkóní waásiya'wara'a kawé'-úmai káráwiyoro. Sipisípiya'ó káráwiyonten-úmai káráwiyoro.

29 Áwáífiyaamo índa-iyamba téna sipisípi tafámaimo wáráintemba kemá kónasa waási tésa tasáwí'a ónááwe.

30 Moórá-kanaa tínsa kembíwífínkémbá tuwím-bai íyáfasinesa Ísuni aampa'ó kon-kwáásítí imáyáa tafisénæ sésa karo'-áái síyasa tuwím-bai éraj'e sésa arááíwaenaawe.

31 Mindásafe'a káráwimai kawé'án-oro. Kaumbo-áátái kesé'a mére'a moórá-mora sirumbá uwátinke'a aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane aasiyaasí simátínkáfa'a iyáumne. Minááísáfé'a imáyáa

úmai kawé'án-oro.

32 Kawé'á íyana Maníkó káráwitinkamae iyína'a méraaro. Wenááigo fasi'átinkainiye. Wení waásimo kawé'ó uwátínkáintemba kembíwíwará'á kawé'á uwátinkainiye.

33 Ótantafe'e unáánkwátóisafe'e fí'owiti moparáwíntáfé'e ímba súraniyamba úne.

³⁴ Kísau wémae'a minóntántámbá ímbo makáunda-tantaa'a méwémae'a kembó súwa'nai on-kwáásítí tóné unáánkwátóiyé maitimé'a úne. Miyámó ówánda é'a suwánaraawe.

³⁵ Fasi'aén-kísáúmó maéwánda suwánaraafo miyá é'a aamoisaén-kwáásí túwa'nai ónááwe. Fasi'aénkó Ísumo siyáin-aaí imáyáan-oro. Wemá séna wémaewi tirunkó kawé'á imbánifo tímatuwaawi tirunkó kaweté'a wéiyé Ísu siyáin-aaí Póro siyáiyé.

³⁶ Póro simásuwena kífaena minóráá'-wáásiyé Fasi'aénkómpá'á inai simásuwowasa

³⁷ seyaafá'-wáásí áfááran-ifi'a tésa Póromba tataparésa aaweyáá uwánkesa uwaná

³⁸ Póro séna ánaaembo é'a ímba suwánánááwe sún-aaisafena tirunkó umbaí tówasa nompín-táómpimba múaukaawe.

21

Póro Yérúsaremufa'o kuráin-aaí.

¹ Múauwowata minkwáásísáféta méwaro séta tiyuwéta nompín-táómpimba iyáteta arupíse úmáisá wéméta Kósi-naopa'a kóyááketa wéméta kówaeta aafáyáara'a Rósi-naopa'a kóyááketa wéméta Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'á kuméta

² awánááwándasa Fínisiyaa-marafa'o wínda-nompín-taomba wérowata mimpímbá iyáteta wéméta

³ Sáíparasi-marama siyáánaepa'a wérowata kóyááketa wéméta Síriyaa-marafa'o kówándasa

Táyaa-naopa'a moparáwímbá mowétuwowata marapá'á kumówánasasa

⁴ Ísuni aampa'ó kuwáí mérowata tuwánéta moóra-sondaa miwísé'a méraawanasasa sésa Maníkóní ámútanko simátímakain-aaí Póromba simámesa sésa tufúwófo Yérúsaremufa'a ímba waaó simáma'mae iyúwata

⁵ miwísé'lo méraawanda-kanaa tai'ówata mindáópa'a tuwéta kówánasasa minkwáásísómbá miwítí aare-iyámpóise'a sí'maesasa naaópa'a tuwésa uwí-nómpá'á kúmúwata kífaeta Maníkómpá'á inai simásuweta ówánasasa

⁶ kentáásáfésa éni'fo koró suwatá miwísáféta éni'fo méwataao simásuweta nompín-táómpimba iyátaawanasasa miwí kunuwerésa miwítí naaópa'a iyáawe.

⁷ Miwítí naaópa'a iyúwata nompín-táómpimba Táyaa-naopata tuwéta Tórémesi-naopata marapá'ó kondasáféta Ísun-aaímo ísówi tuwánéta siyáánta timéta moóra-no'waamba miwísé'a waéta

⁸ iyáfasineta marapá'á wémeta Sísáaríyaa-naopa'lo kówándasa ááéma aantá-waasi afakaeté-waasi Ísuni kísaumo tímakowifinkemba moóráwígon-awí'a Fírípini naaúmpata iméraawananasa wemá Ísun-aaímo simátimuwai mérowasa

⁹ éiyain-ayaamumba mésa ímba waaí maiyésa úwoi mésa Maníkón-aaí wésimatimesa tifowáe'a mérowata

¹⁰ tuwímbai-no'waamba mindáúmpatá waéwánanasa moóráwigo Maníkón-aaímo

simátimuwain-awi'a Ákápáasi Yúndiyaa-marafakemba

11 kuména Póroni á'wáánkau kumbaiyéna wení aiyayaanka'a kárá'umai aiyowáí'a úmai aráánamena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó séna maaná'wáánkáúgóní afowámó Yérúsaremufa'o iyínasamo ésa Yúndaa-waasi ta'óto'mai miyáumai kárá'uwankeša áí'maesa fí'onkaa-waasi mátimenaawe Maníkóní Ufaen-ámútánkó siyáiyé Ákápáasi kusúwata

12 iséta kesétaamo méron-kwaasise'a Pórontafeta séta Yérúsaremufa'a ímba iyuwó óraaka séwánanasa

13 Póro séna nóintafera ifi'á téra kae-ímáyáá uwásínkááwanawa kesirunkó umbaí wétaiyo. Yérúsaremufa'o iyónasamo kembó ta'ótoraiyamba ímba sáá'a wéiye. Fasi'aénkó Ísun-aii simátimudasafesamo sínkamonaesamo ésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata

14 wenááisa ímba kanaasá taraisónaumne séta ifátuweta séta Fasi'aénkóní imáyáara'a miyá ónááwe siyáumne.

15 Miyá simásuweta tuwímbai-no'waamba miwíséta waéta kentáásí moparáwímbá to'mayaa úmaeta mindáópa'a tuwéta Yérúsaremufa'a iyówánasasa

16 Sísááriyaafaken-kwaasi Ísuni aampa'ó kuwáí tuwímbai keséta Yérúsaremufa'a iyéša moóráwígon-awi'a Nésonini naaúmpata mósinkowana minkwáásígó Sáíparasi-marafaken-kwaasigo ayáátáaka'a Ísuni aampa'ó kúwai séna kesí naaúmpa'a méranaawe súwasa wení

naaúmpata mósinkaraawe.

Póroe Yémisiye aaimó simátímakaayan-aaí.

17 Mósinkesasa kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsaremufa'a méraawanasasa Ísun-aaimo ísówi aamoí umpínkémbá siyówata

18 iwaéwándasa aafáyáara'a Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi Yémisi túwaandu uwátinkowasa méropata Póro sí'mae kúwata koméraawananasá

19 Póro ayáámba tíma'mai aaweyáá éna séna Maníkó ámakain-kisaumo fi'onkaa-waasifimbo maiyáin-aaí seyaafá'-áái simátimuwasa

20 isésa Maníkón-áwí'a mósá marésa Fasi'aénkóntáfésa sésa kesí waásiyo. Sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi Ísun-aaísafesa timankúnkúmba ésa Móseseni áamámba ímba tuwésa fasi'ámai isésamo méraamba é'a isaraane.

21 Tuwímbaj miwísáfésa sésa Póro fi'onkaa-waasiti naaó'-nao'a wénena Yúndaa-waasi mindáópaka'o méraan-kwaasi simátimena séna Móseseni áamámba ifátuwe'a kentí iyámpói túma ímba kárámai araénáemba uwátinke'a Yúndaa-waasiti aambá ímba arááiwaéro Póro wésiye sewasá isésa

22 emó tiyáanda-aaí isésa aaisambá wésefo

23 simáméndantenta uwo. Maanká'á éiyain-kwaasi mésa Maníkómpá'á érai'-aaí símakaamba po

24 ewará'á miyán-uwo. Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawe'ó í-tántáá'á e minéiyáin-kwáásítí póí'o méyanuwatiyuwe áamáan-kawaa-waasi timé miwísé'a a'nóntáu kárásuwenasa awánésa Yúndaa-waasi Ísun-aaísafesa timankúnkúmbo owí sésa emá Móseseni

ámáamba isé méraanasa entáfésa karo'-áái simánkaraawe seró.

²⁵ Énifo fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uráawisafeta ááema moórá-
aai séta agaimaréta séta karo'-máníkóntáfésa
imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba
naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana
wení naaemá ímbo kumínda úwoimo wéraina'a
mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné
ímba oró. Ááema mináái agaimaréta tukáumne
suwaná Póro iséna

²⁶ aafáyáara'a minkwáási tí'maena Yúndaa-
waasiti amáamba ísámai kawel'ó í-tántáá'á
uwásuwena Póro óraa'-amaan-daumpa'a iyéna
ámáán-kawaa-waasisafena séna afakaeté-
no'waamba maisuwéta Yúndaa-waasiti amáamba
ísámai kawel'ó í-tántáá'á úmai tai'ásuweta
moórá-mora-waasi pói'a úmaeta Maníkómpá'á
máamenaumne simátímakaiye.

Óraa'-amaan-daumpa'a Pórombo ta'ótokaan- aai.

²⁷ Simátimena mérowana mináfákáété-
no'waamba tai'ówana Póro óraa'-amaan-
daumpa'o iméromba tuwímbai Yúndaa-waasi
Ésiyaa-marafakewi iawánésa Pórontafesa sáwí-
aai simánkesa tufuwíyan-imayaa ésa ta'ótokesa
óraaka sésa

²⁸ Ísareri-waasi súwa'nai oro. Maankwáásígó
naaó'-nao'a wénena Ísareri-waasisafena sáwí-
aai simátinkena Móseseni amáamba símai sáwí'a
uwánkena maanóráá'-ámáán-dámbá símai
sáwí'a wéiye. Káfé'a fí'onkaa-waasi tí'maena
maanóráá'-ámáán-dáúmpá'á Yúndaa-waasi

aantembo íyón-daumpa'a mótinkaisana póna
maankáwé'-námbá sáwí'a wéiye sumbá

29 Éfésási-naopaken-kwaasigon-awi'a
Tárófímasi Póroe'a Yérúsaremufa'a núwasa
awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena
óraa'-amaan-daumpa'a móankaraiye-imayaa
karo'-ímáyáa ésa mindásafesa mináái siyáawe.

30 Mináái óraaka simátimuwasa mindáópaken-
kwaasi mimbórafímbá tawiyésa Póromba
tata'óto'mai ámáán-daumpakemba tafisímaesa
máá'arifa'a múra auwésa ámáán-dankoni ontá
wimarésa

31 sáwífa'-waasi Póromba tufú'naafu'-uwaná
moóráwigo Rómu-i-waasiti óraakomba isimáména
séna Yérúsaremufa'a seyaafá'-wáásí wétiyaawe
súwana

32 minúwóiyáán-úmai i-wáásíyé miwítí kawáá-
wáásíyé tí'maena awaantanténa kuména waasi
túwaandu urómpimba tafákáraa'a úmaena
kumúwasa i-wáásíyé miwítí óraakone tuwánésa
tufuwémómba úwoi mérowana

33 óraako Póromba tata'ótorena i-wáásísáféna
séna kae'-ándásámbá kárá'oro simásuwéna tísai
éna séna maankwáásí nááwa'iyó. We nóra uráiyó
súwasa

34 tuwímbai fí'o-fi'on-aaisafesa suwasá
tuwímbai miyá suwasá uwaná óraako minááiígóní
áwáu ímba iséna

i-wáásísáféna séna miwámbá áí'mae'a i-wáásítí
naaúmpa'a iyóro súwasa

35 áí'maesa ontafín-karááká'ó iyúmba
tufuwónaesa untáfésa i-wáásí tiyáánka'a
farámbaesa iyúwasa

36 tínaaemba tirááíwa'mae iyésa tufuwíyana puwíno símaesa óraaka'a iyáawe.

Póromo simátímakain-ai.

37 I-wáásí Póromba áí'maesa miwítí naaúmpa'a iyónae suwaná Póro miwítí óraakomba simámena séna moóra-ai simámenae súwana óraako séna Kíriki-waasi-taaifinkemba wésempo

38 emá ímba Ísípi-marafaken-kwaasi óne. Minkwáásígó Rómu-kamani-waasisafena aaisambá tiyéna sáwífa'-waasi 4,000 waasi símai tí'maena tiyáí-tántáá'á maimaésa máásai-marafa'o kuráamba ímba wemá óne súwana

39 Póro séna Yúndaa-waasi úne. Kesinó kembá Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a óraa'-naopa'a masínkaraiye simásuwena séna moóra-ai simátimenae súwana

40 óraako séna éniyo miyán-uwo súwana Póro ontará-karááká'á ména aseráiyantafena ayáámba mósá tuwéna séna kemó senda-áái ísáaro súwasa aserówana Yúndaa-waasi-taaifinkemba

Ípúru-taaifinkemba simátímakaiye.

22

1 Póro simátimena séna kesífárawaisai ke-sifoísáíyo maanááímó simásínkáámba anondáá sénaumpo ísáaro séna

2 Ípúru-taaifinkemba súwasa miwí tááifinken-ai pósa isésa asékésa wenáái kawé'-úmai ísówana Póro séna

3 kemá Yúndaa-waasi úne. Kesinó Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a masinkówa'a óraa'a é'a Yérúsaremufa'a Kámérierimo úpa'a taméraawanana kentáá síwá'náti

ámáamba fasi'ámai simásíma'maena iyáiyé. Maanká'ó méraan-kwaasimo Maníkóntáfésamo fasi'ámai méraantemba Maníkón-aaí fasi'ámai méta'otokaumne.

⁴ Ísuni aampa'ó kun-kwáásí sáwí'a uwátinke'a tafisímae'a ándáfa'a aare-waaí mátínkaraumne.

⁵ Ááema aifa'-ámáán-káwáágówé ámáán-oraal'-waasiye aúfái simésa Támásikasi-naopa'a Yúndaa-waasi maimaé mátimuwo suwa'á Ísuni aampa'ó kun-kwáásí kotí'mae'a Yérúsaremufa ándáfa'a mátinkanæ sé'a Támásikasi-naopa'a kuráumne. Ááemo mináúfáímó símakaan-kwaasi kotísai e'o é'a kentáfésa érai'a siyé seró.

⁶ Énifo aampa'á wéme'a Támásikasi-naopa'a ewaa'á kówánana wááwái wiyómpakemba sama aafáyáuraan-tanta'a tuwówana kuména sугáyáagaya úwa'a

⁷ marapá'á tanaa fááwánana aaigó aantemba isááwánana sáántena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a óno súwa'a

⁸ emá nááwa sénó séwánana kemá Násaretifakewi Ísu únama sáwí'a wéuwasinkaane súwasa

⁹ kesé'o méron-kwaasi sama awánésa simásimun-aaí ímba kawé'-úmai ísówa'a

¹⁰ áisai e'a sé'a Fasi'aénkóo kemá nóra ónaumno séwánana Fasi'aénkó séna iyáfasine Támásikasi-naopa'a winaná moóráwigo Maníkómó embó ámakain-kisau-aaí simámino súwana

¹¹ ságo sугáyáagaya úwa'a ímba awánááwánasa kesé'o nún-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

12 Kuwaná moóráwígon-awí'a Ánánáyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména kentáási áamámba isówasa Yúndaa-waasi Támásikasi-naopakewi wenáwí'o mósá márówi

13 kempá'á téna ewaa'á taména séna Sóroo kesí waásiyo. Aneka'á kawé'-úmai aúramba awánáínone súwa'a minúwóiyáámbá súramba awánamai kawé'á ówánana

14 séna kentáá síwá'nási Fasi'aénkó embó iyáfasinankaintafe wení imáyáa arááiwáínone. Wení kawé-kísáú-wáási awáné wenáái iséma ónda po wenáái arááiwáínone.

15 Awánáánda-tantaa'e isáándawe seyaafá'-wáási simátíma'mae nínone.

16 Ímba úwoimo máinda iyáfasine Fasi'aénkó Ísumba áántenana ení sáwí-imayaa maiyauwáína Ísuntafe isámai nombá mauwó Ánánáyasi simásimuwa'a miyá uráumne.

17 Miyá é'a kouweré'a Yérúsaremufa tamé'a

óraa'-amaan-daumpa'a Maníkómpá'á inái wése'a kaainkáámbá awánááwánana

18 Fasi'aénkó simásimena séna Yérúsaremufa'o méraan-kwaasi kesáái simátímínasa ímba kawé'-úmai isánááfo minúwóiyáámbá iyáfasine maanká'á tuwaaó Fasi'aénkó súwa'a

19 Fasi'aénkóo áamáán-daumpimpa'a wéne'a enááisafesa timankúnkúmbo on-kwáási ta'óto'mai tínkambaj tafisímae'a ándáfa'o mátiyukaunda é'a suwánaraawe.

20 Sítífeni enááimo simátímakaiwimba tufúnka'a kemá mé'a sirunkó kawé'á úwa'a tufún-kwaasiti paákákén-únánkwátóiya'a káráwiyaawanasa tufúwana pukáiyé séwánana

21 Fasi'aénkó séna ai'maráana iyáfasine némpa'a fi'onkaa-waasi kesáái simátíma'mae núwo

Fasi'aénkó siyáiyé Póro siyáiyé.

22 Póro súwasa ánaaembo sún-aaisafesa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa tufuwíyana puwíno. Miyán-kwáásí ímba maambáráfá'á mérainiye

23 óraaka'-oraaka'a sésa miwítí unáánkwátói faúkésa oférófé ésa ofái káúresa óipa'a tuwésa uwaná

24 Rómu-oraako

i-wáásísáféna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miyá uwaná séna Póromba áwiyonku'-newana Yúndaa-waasi-taaigoni áwáu sínata ísáano súwasa

25 Póromba ándásamba kárá'uwankeza áwiyonku'-nánae sésa uwaná i-wáásítí kawáágó mérowana Póro wentáféna séna kemá Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáundawi úmpo ímbo síesai ombá aafimbó maisinkésamo súwiyonku'-nánae-imayaamo ombá amáámba taraisésa uwófí'a ónááfo ímba úwoi súwiyonku'-nánááwe Póro súwana

26 iséna wení óraakomba kosimámena séna minkwáásígó Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimban-ifo nóra ónaumno súwana

27 óraako iséna Pórompa'a téna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáano súwana ewé súwana

28 óraako séna kemá óraa'-ontamba tuwé'a mináúfái-wándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesifo tokáimba pó'a kewará'á úwoi tokáumne súwasa

29 áwiyonku'-nánaemo sun-kwáásí mináái isésa némpa'a kuwaná óraakowara'a áátafena éna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimbo kárá'umankaunda sáwí'a úne séna áátafena uráiyé.

Póromba áí'maena ámáán-oraa'-waasifa'o kuráin-aai.

30 Áátafena éna aafáyáara'a óraako séna Yúndaa-waasi Pórombo simánkáán-aaigoni áwáu síya'a isánae séna óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-oraa'-waasisafena séna túwaandu oro séna i-wáásísáféna Póro ayáámpinken-anda faútúwáaro súwasa faútúwówana áí'maena túwaandu urónka'a máánkaraiye.

23

1 Máankowana Póro ámáán-oraa'-waasi káá'a túfifaena séna kesí waásisono. Kemá ááéwara káfé'wara'a Maníkón-aúranka'a kawé'-úmai mé'a moóra-tantaa'a sirunkó ímba umbaí wétaiye súwana

2 aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Anánáyasi wemá Póroni ewaa'ó mérowisafena séna ói'a turaráaro súwasa miyá uwaná

3 Póro wentáféna séna empímbá sáwí-imayaa wéraimba póna Maníkó embá tufuwíniye. Emá méma imáyáa éma ámáámba arááíwa'mai aaifimbá ankáúmne sémpo minámáámbá taraisé ói'a turaráaro sénasa sói'o turaráámba ámáámba taraisóne Póro súwasa

4 wení ewaa'ó mérowi sésa Maníkóní aifa'-ámáán-káwáágómbá símai sáwí'a wéuwankaane suwaná

5 Póro séna aifa'-ámáán-káwáágó iyémó sewa'ó isékaa ímba mináái súsino. Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna kentí waásiya'lo káráwiyewi ímba símai sáwí'a uwánkáaro agaimaréna siyáimba isa'á sáwí'a úne Póro siyáíye.

6 Póro simásuwena ámáán-oraa'-waasi tuwánéna imáyáa éna tuwímbai Sátúsi-amaamba sésa púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe-aaí sen-kwáásí owasá tuwímbai ámáán-kawaa-waasi owé-imáyáá éna óraaka séna kesí waásisono. Kesifomá ámáán-kawaa-waasigo éna kembó masínkaraimba kemá ámáán-kawaa-waasi úne. Maníkó pukén-kwaasi iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafe'a káfé'a aaifimbá maisínkááwe Póro simátimuwasa

7 isésa ámáán-kawaa-waasi Sátúsi-amaambo sun-kwáásí keiyái aaisambá símai tuwínkaa'-uráawe.

8 Sátúsi-amaambo sun-kwáásí Maníkó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainda-aaisafesa karo'-ááín-iyé sésa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi ímba méraawe sésa waási timambá ímba wéraiye suwasá ámáán-kawaa-waasi sésa Maníkó pukén-kwaasi iyáfasintinkainiyé. Maníkóní wíyómpaken-kísau-waasi méraawe. Waási timambá wéraiye suwasá minááisáfésa tuwínkaa'-ésa

9 aaisambá sésa ámáán-kawaa-waasifinkemba ámáambo sun-kwáásí iyáfasinesa óraaka sésa kesáámó awánáúndasa Póro ímba sáwí'a wéifo Maníkóní kísau-waasigowa wembá simámakai moóráwigo wíyómpakewiya wembá simámakaiyo. Ínta isáúmne suwasá

10 aaisambá óraaka'-oraaka'a siyáawe.

Aaisambá óraaka'a suwaná i-wáásítí óraako séna Póromba aaisambá aéesa tafisiyapa'a aiyayaamba tawiyófainifo i-wáásísáféna séna waásiti afufumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

11 Móankowana mindó'wáámbá Fasi'aénkó Póroni ewaa'á kumbaéna séna fasi'ámai mé kentáfé Yérúsaremufa'a simátimakaantemba Rómu-naopa'a kosimátiminone Fasi'aénkó siyáaye.

Póromba tufuwíyan-aaimo siyáan-aii.

12 Súwasa aafáyáara'a Yúndaa-waasi tuwímbai túwaandu ésa Póromba tufuwíyan-aii sésa tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumnemo óraaka'o

13 sun-kwáásí kae'-wáái-wáásí mésa sésa

14 óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye kosimátimesa sésa túwaandu éta óraaka séta Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne.

15 Miyáumai áamáan-ora'a-waasiye Rómu-oraakontafe'a karo'á kosimáme sé'a Póromba áí'mae kempátá tinatá áísai úmai minááígóní áwáusa isánae sewé kosimáme'a seró. Mináái isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tufuwónáísaiye siyáawe.

16 Suwaná Póroni ámánaakon-ááninko tufuwíyan-aaimo sumbá iséna awaantanténa i-wáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináái isimámuwana

17 iséna i-wáásítí kawaágómbá áántena séna miwámbá áí'mae óraakompa'a winaná moóra-ai kosimámino súwana

18 áí'maena óraakompa'a wéna séna ándáfa'o imérain-kwaasigon-awi'a Póro sáántena séna minifó'á áí'mae óraakompa'a winaná moóra-ai simámino sisa'á empá'á áí'mae túne súwana

19 óraako miwámbá ayáán-to'maena ímbo waásimo méron-aempa'a ánkarena áisai ena séna nóran-aaiya'iyó sina'á ísáano súwana

20 miwá simámena séna Yúndaa-oraa'-waasiye ámáán-oraa'-waasiye moóra-ai sésa aafáyáara'a empá'á iyésa karo'á isésa Póromba áí'mae kempátá kumínata áisai úmai minááígóní áwáusa isánae karo'á isenááwe.

21 Miwí táái ímba isaaó. Kae'-wáái-wáási óraaka sésa Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne sésa aúpá'á aampa'á káráwiyesa miwí tááisafe ewé sínono sésa káráwiyaawe. Mindásafe miwí táái ímba isaaó. Minifókó óraakomba miyá simámuwana

22 iséna séna simásimenda-ai ímba fí'on-kwaasi simátime óraakomba simámakaumne ímba siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesa óraakompa'o kunkáan-ai.

23-24 Minifókómbá ai'maréna i-wáásítí kawaágónkái táántowasarai tuyaná séna káfé'-no'waamba Póromba áí'maikai Sísááriyaa-naopa'o kámáni-oraakompa'a múauwaakaiyo. Sáwífa'-i-waasi 200 i-waasi to'mayaa íyasa tuwímbai-waasi ósifinka'o nón-kwaasi 70 waasi to'mayaa íyasa sáwífa'a 200 waasi

paepáé'lo tokáan-kwaasi to'mayaa íya'a Pórombo ayáá'maenamo wínda-osi to'mayaa uwánke'a káfé'-no'waamba Póromba kawel'-úmai káráwimai áí'mae'a kámáni-oraakon-awi'a Fíríkísimpa'a múauwaaro séna

²⁵ aúfái agaéna maará simámena séna

²⁶ kentáásí óraa'-waasi Fíríkísiyo isaaó. Kemá Kóróndiyasi-Rísíyaasi kári'-aai simámenaumpo isaaó. Kawe'-úmaiya méraano.

²⁷ Yúndaa-waasi minkwáásígón-áwí'a Póromba ta'ótokesa tufuwíyanesa owa'á Rómu-waasiti aúfáímo tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yúndaa-waasi tiyáámpinkemba tafisímai kesí

i-wáásí tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé.

²⁸ Minkwáásígómbó simánkén-aai isánae sé'a áí'mae'a miwítí óraa'-waasifa'a kunkáumne.

²⁹ Ímba sáwí'a uráifo miwítí áamáán-aaigomo intáfésa simánkaraawe. Kemó ándáfa'lo auwé'lo tufúwónanamo puwínda ímba moórá-tantaa'a uráíye.

³⁰ Yúndaa-waasi tuwímbai tufuwíyan-aai sewa'á isé'a empá'á ai'maráanasa áí'maesa kumónááwe. Wembó simánkaraan-kwaasisafe'a simátime sé'a wembó aafimbó maénkáán-aai enauranka'a símai kawel'án-oro. Mináúfáífimbá agaimaréna siyáíye.

³¹ Agaimaréna súwasa i-wáásí simátimunteba miyá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa wémesa Ántípátirisi-naopa'a kunkwaésa

³² aafáyáara'a i-wáásí marapá'ó kun-kwáásí kunuwerésa miwítí naaópa'a íyúwasa ósifimbo nún-kwaasi Póromba áí'maesa

³³ wémesa Sísáaríyaa-naopa'a ósifinkemba marapá'á kumbaésa mináúfái óraakomba múamesa Póromba aúranka'a múankowana

³⁴ mináúfái toráumai iséna Pórontafena séna emá náám-barafaken-kwaasiya'ono súwana Póro séna kemá Sírísíyaa-marafaken-kwaasi úne súwana iséna

³⁵ énifo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíya'a isánaumne séna wení waásisafena séna Erotimo uráin-daumpa máánkare'a kawe'-úmai káráwiyoro súwasa miyá uráawe.

24

Yúndaa-waasi Pórombo simánkaraan-aaí.

¹ Káráwiyuwasa séfataase-no'waamba waésa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánánáyasiye óraa'-waasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísáaríyaa-naopa'a Fíríkísimpa'o kúmúmba moóráwigo áamámba kawe'-úmaimo isón-kwaasigon-awí'a Tétárasí wesé'a Fíríkísimpa'a kumbésa

² Póromba áántowana túwana Tétárasí aaí simánkena óraakomba símai arumbá faiyaréna séna kentáásí óraakoo kawe'-ímáyááwárá'-wáásí po kawe'-úmai káráwiyonata ayáátááka'a aáo úmaisa méraumne. Ení imáyáafinkemba kawe'-úmai súwa'nai ónata maé'éúndasaaniye.

³ Kesáá naaó'-nao'o méraunda-waasisa aasiyaasi-kánáá entáféta aamoisá wéune.

⁴ Ímba ayáátáá'-aaí sénaumpo embá awesaráí ifáínifo ampáán-áái sénaumpo usúká'mai isaaó.

⁵ Maankwáásígó aoisaambá wimái seyaafá'-márafá'á wénena Yúndaa-waasi símai tirumbá faiyáráísasa Násaretifakewini aampa'á

arááíwaesa owaná miyámó on-kwáásítí aifarááwí éna miyá wéiye.

⁶ Miyá éna fí'onkaa-waasi áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraisana ména sáwí'lo uráintafeta maankwáásísá ta'ótoketa kentáásí ámáán-óraa'-waasifa'a aai simánkanae únansa

⁷ i-wáásítí óraakon-awi'a Rísiya kuména kusínkambaisa siyáámpinkemba Póromba kunáí'maena iména

⁸ simásimenasa séna empá'á másenááwe sisatá wégumune. Maankwáásígómbó áisai inanamó éna aafimbó maénkaraunda-aai wemá sína seyaafá'-áái isaaó Tétárasí súwasa

⁹ Yúndaa-waasi wembá áwa'nai esa minááímó simbá érai'-aai siyé siyáawe.

Póro Fíríkísimbo mósímaamakain-ai.

¹⁰ Suwaná kámáni-oraako aúwáámé'a éna Pórontafena e siyó súwana Póro séna emó káráwiyonda ayáátáaka'a aatái maisu'maé iyáanda pó'a enaúranka'a anondáá ke aaimó sendasáféna sirunkó aamoí wéiye.

¹¹ Maníkóntáfé'a imáyáa é'a wenáwí'lo mósá maráúndasafe'a Yérúsaremufa imé'a siyáánkai úmai kae'-nó'wáámbá tai'áraifo tuwímbaimo tísai inasá érai'a siyé sénáawe.

¹² Óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpimpa'e máápa'e ímba aaisankáámbá sé'a ímba waási símai tiyái-ááímó siyáunda Yúndaa-waasi suwánaraawe.

¹³ Kembó simásínkáamba karo'á sefó minááígóní áwáu ímba wéraiye.

¹⁴ Afora'á ke simámenaumne. Ísuni aampa'á wéwe'a kentáá síwá'náti Maníkón-ímáyáa

é'a áwí'a mósá maráúnasa Ísuni aantafésa maankwáásísómbá sésa karo'-ámbán-iyé wésewe. Móseseni áamámba isé'a Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aaí isé'a éraile súne.

¹⁵ Miwí sésa Maníkó seyaafá'nánká sáwí-waasiye kawé'-wáásíyé pukémpinkemba iyáfasintinkainiye sésamo amu'maráántemba kemá miyá wéune.

¹⁶ Mindásafe'a kesí imáyáafimba sáwí'an-ifo sé'a Maníkón-aúranka'e waási túranka'e kawé'-úmai méraumne.

¹⁷ Énifo fí'o-fi'om-barafa'a wéne'a tuwímbai-aatai maisuwé'a Yérúsaremufa'a kesí waási ímbo tómbó makáan-kwaasi óntamba timé'a Maníkóntáfé'a isámai pói'o ondasáfé'a iyáumne.

¹⁸ Minkísáú wémae'a Yúndaa-waasiti áamámba isámai kawé'ó í-tántáá'á uwásuwe'a Maníkóntáfé'a isámai pói'o ondasáfé'a óraa'-amaan-daumpa'a iméraawanasa kempá'á sáwífa'-waasi ímba taméresa aaimó símae kumbá Yúndaa-waasi suwánowasa

¹⁹ tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafaken-kwaasi mésa suwánaraawe. Sáwí'o uráanasamo suwánaresa enaúranka'a simásínkáaro.

²⁰ Ámáán-ora'a'-waasifa'o méraawandara'o sáwí'o uráanasamo suwánaresaraa moórá-aaí aantemba sewisinó. Moóra-aaí aantembo senkaka isáásino.

²¹ Ámáán-ora'a'-waasifa'o méraawandara'a óraaka sé'a Maníkó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafesa káfé'a aaifimbá maisínkááwe séwánasa kemó siyáunda-aaisafesa simásínkááwe

Póro siyáiyee.

²² Súwana Fíríkisi Ísuni aampa'ó kun-áái é'a ísarena séna i-wáásítí óraakon-awi'a Rísíya kumína'a maanáái ísámai kawe'á ónáífo koró simásuwena

²³ Póromba káráwiyowintafena séna ándáfa'a kawe'-úmai káráwiye ímba aiyayaanka'o kárá'umarenda ímbo wemó makáinda-tantaa'a wení waásimo áwa'nai ónae síyamo e úwoi ewé sinasá áwa'nai oro

Fíríkisi siyáiyee.

*Póro Fíríkisinte Túrúsíraante'o simátímakain-
aai.*

²⁴ Fíríkisi simásuwena ména tuwímbaikanaa maisuwéna awaainímbá Yúndaaininkon-awi'a Túrúsíraamba áí'maena taména Póromba áántowana téna séna Ísu Káráisitinaaisafesa timankúnkumbo un-ááígóní áwáu simátimuwasarai ísóyana

²⁵ Póro kawe'-ááígóní áwáu séna miwí túra'o káráwiyian-aai séna Maníkó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-aai súwana Fíríkisi áá'a úwana séna éni'fo waaó. Ánaaemba ímbo kisaumo wéraindara'a áántanaiye séna

²⁶ imáyáa éna Póro ándáfa'a méyán-onaná faúsinkainkwaé séna óntamba simína'a fau'ankanae-imayaa éna mindásafena aasiyaasikánáá Póromba áántowana túwasarai aai símaesarai iyáaye.

²⁷ Aai símae iyúyana kae'-áátái maisuwéna moóráwígon-awi'a Pósíyasi-Fésítasi Fíríkisin-anonnda kámáni-kisau iyámainda ampáámbá

úwana Fíríkisi Yúndaa-waasi tirunkó kawe'á
ínkwae séna Póromba ímba faú'ánkaraifo úwoi
ándáfa'a méraiye.

25

*Póro aifa-káwáágómpá'á kónaumnemo siyáin-
aai.*

¹ Póro ándáfa'a mérowana Fésítasi mináémpá'á
Sísááriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbó
tawaúmba minkákémbá Yérúsaremufa'a
imérowasa

² Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-
kisau-waasiye wempá'á tésa sésa Pórombo
simánkaraundantenta anekató simánkanae sésa

³ súwa'nai esa Póromba kuai'márénana
Yérúsaremufa'a iyíno. Minááímó sumbá tuwímbai
aampa'á káráwiyesa tufíyan-imayaa ésa mináái
suwaná

⁴ Fésítasi séna Póro Sísááriyaa-naopa ándáfa'a
méraiye. Kemá ampáánká'á kumónaumpo

⁵ kempínkémbá óraa'-waasi kesé'a kumésa Póro
sáwí'o uráinda-aai síya'a ísáano simásuwena
Fésítasi

⁶ afakaumboé-no'waana'i siyáánkai-
no'waana'iyó waéna Sísááriyaa-naopa'a
kumbéna aafáyáara'a aaimó ísón-daumpa'a
iména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa
tuwasá

⁷ Yúndaa-waasi Yérúsaremufakembo kúmúwai
Póromba úkúresa mésa áuíyain-aai simánkówana

⁸ Póro miwí táái anondáá simátimena séna
kemá ímba Yúndaa-wasiti áamámba taráíye'a
óraa'-amaan-damba ímba sáwí'a é'a Rómu-
kamani-wasiti áamámba ímba taráíyaumne Póro
súwana

⁹ Fésítasi Yúndaa-waasi tirunkó kawe'á ínkwaé séna Póromba áísai ena séna Yérúsaremufara íyínara simánkaraan-aaí ísámai kawe'á ónaumno súwana

¹⁰ Póro séna ímbaniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási ómpo kesáái ísámai kawe'án-uwo. Yúndaa-waasiti áamáamba ímbo taráiyaunda é'a suwánaraane.

¹¹ Áamáambo taráíye'o sáwí'o úndaraka tu-fuwónaemo sembá ímba a'áo súsino. Úwoi sínkamowisino. Simásínkáán-aaí ímba érai'-aaí pó'a ímba iyónaumpo Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawe'á íníye Póro súwana

¹² Fésítasi iséna wení kawe'-ímáyááwára'-wáásíyé aaí simásuwena Pórontafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónae sénda pó'a ai'maráana wínone Fésítasi siyáíye.

Póro Ágírípaante Pénáisinte'o simátímakain-aaí.

¹³ Fésítasi simásuwena mérowana ánaaemba moóráwigo Yúndaa-oraa'-waasigon-awi'a Ágírípa úwana ámanaankon-awi'a Pénáisiye'a mindárai Sísááríyaa-naopa'a kumésarai Fésítasi kámáni-kawaa-kisau maiyóntafesarai wempá'á kumésarai ayáamba amésarai

¹⁴ tuwímbai-no'waamba wáúyana Fésítasi Ágírípaamba Póron-aaí simámena séna Fíríkisi moóráwigomba ímbo faú'ánkáimba úwoi ándáfa'a ánkáísana méraiye.

¹⁵ Yérúsaremufa'o iméraawandara'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-

waasiye kempá'á tésa wembó simánkaraan-ai
sésa tufuwó suwa'á

16 simátime sé'a Rómu-waasi ímba úwoisa
tínkamonaumne. Aoisankwárá'-wáásímó
éna wemá aaimó simánkéwise'a mérainata
éfo simánkén-ai anondáá siyómó senaná
síníye. Rómu-waasiti áwáuma miyán-iyé.
Simátimewanasa

17 kúmúwa'a ímba úwoi maéwánda
aafáyáara'a aaimó sen-dáúmpá'á imé'a Póromba
áántaawanasa áí'mae íyúwasa

18 wembó simánkaraan-kwaasi íyáfasinowa'a
sáwí'o uráinda-ai sénááwe-imayaa ówánasa

19 kentáái aantemba sésa moóráwigon-awi'a Ísu
pukáiwaintafesa sésa Póro séna wemá íyáfasinena
úwoi méraiye siyáin-aaisafesa aaisambá siyáawe.

20 Kemá sé'a nóraumaiya minááígóní
áwáu isánaumno sé'a Póromba áísai e'a sé'a
Yérúsaremufara íyínara simánkaraan-ai ísámai
kawe'á ónaumno séwánana

21 Póro séna ímbaniye. Ándáfa'a méraunasa
káráwiyaamba pó'a Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawe'á
íníye súwa'a káráwiyaan-kwaasisafe sé'a
káráwimai kawe'á uréwana aambá paápé ina'a
ai'maráanana wíníye siyáumne

22 Fésítasi súwana Ágírípa séna miwán-áái
isánae súwana séna éniyo aafáyáa isaaó Fésítasi
siyáíye.

23 Úwasarai Ágírípaae Pénáisiye waiyóyamba
aafáyáara'a íyáfasinesarai kawe'-únánkwátói
úmaesarai i-wáásítí óraa'-waasiye mindáópaken-

oraa'-waasiye aáno úmai íyúyasa seyaafá'nánká
tuwánowasarai aaimó sí-náúmpá'á íyúyana
Fésítasi Póromba áántowasa áí'mae íyúwana

²⁴ Fésítasi séna óraako Ágírípaae'o
méraan-kwaasiye ísáaro. Yérúsaremu-
naopakewiye maafákéwiyé Yúndaa-waasi aaimó
maankwáásímó simánkaraamba awánaaro.
Tufuwíyana puwínomo óraaka'o símae'o iyáamba

²⁵ saafá úmae'o iyúnda ímba sáwí'a uráifo ímba
puwíníye. Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a
kónaumne siyáintafe'a ai'máráanana wínda

²⁶ kemó aúfái agaimáimo áménda ímba wéraiye.
Mindásafe maaméraan-kwaasifimba Ágírípaan-
aúranka'a máankaunda po wemó sínda-ai isé
simásímína'a aúfái agaénaumne.

²⁷ Ándáfa'o mérain-kwaasi úwoimo ai'maré'o
simánkaraan-aaimo ímbo aúfáifimbo agaimáimo
áménda uwófi'a ónaumne Fésítasi siyáiyé.

26

Póro anondáámo simátímakain-ai.

¹ Súwana Ágírípa Pórontafena séna éniyo
simánkaraan-ai anondáá simátimiyo súwana
Póro ayáamba mósá tuwéna simánkaron-
aaigomba anondáámo síndasafena séna

² kentáásí óraako Ágírípao Yúndaa-waasi
simásínkaraan-ai enaúranka'a anondáámo
sendasáféna sirunkó aamoí wéiyé.

³ Yúndaa-waasiti áwáuwara amáánkwara'a
kawe'-úmai isáándasafena sirunkó kawe'á
intáféna ímba suwesaraí iyé sé kesáái kawe'-
úmai isáínone.

4 Kemá iyámpóiyakemba kesí Yúndaa-waasifimba mé'a Yérúsaremufa'a komé'a kemó ówándawini áwáu Yúndaa-waasi seyaafá'á suwánaraawe.

5 Ámáán-kawaa-waasiti aampa'á arupíse úmae kuráumne. Ámáán-kawaa-waasi Maníkón-ímáyáásá éta fasi'aén-ámpátá arááiwaeta minámpá'á arupíse úmae kuráumne. Yúndaa-waasi ayáátáaka suwánaraamba pósa sésáinasamo ésa kentáfésa érai'a siyé sénááwe.

6 Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'násafena érai'-aai simátímakomba paápé índasafe'a amu'makáumnemo siyáunda-aaisafesa aafimbá maisínkaraawe.

7 Kentáá síwá'ná sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Yúndaa-waasi aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Maníkón-ímáyáá mósá marésa minéráí'-áái amu'maráántemba miyámó úndasafesa aafimbá maisínkaraawe.

8 Yúndaa-waasisono. Maníkó waási pukémpinkemba kanaa'ó iyáfasintinkainda-aaisafe'a nóra isará ímba érai'e wéseo.

9 Ááéma kemá imáyáa é'a Ísu Násaretifakewini aampa'ó kuwái sáwí'o uwátínkáanda-imayaa uráumne.

10 Yérúsaremufa'a miyá ówánana óraa'-amaan-kisau-waasi si'márówa'a Maníkóní waási sáwífa'nanka tí'mai ándáfa'a tínkááwánasa tínkamiyasa púwóro sumbá kewará'á miyán-oro siyáumne.

11 Aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpimpa'a wéne'a Ísun-aai símai sáwí'a íwae sé'a

tínkambae iyáumne. Sirunkó ika fówa'a némpa'-naopa'wara'a wéne'a tínkambae kuráumne.

¹² Óraako Ágírípaa mindásafesa óraa'-amaan-kisau-waasi aúfái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'o kówánda

¹³ wááwái sáma aafáúgóní sáwara'o íyáákarosama tuwówana wiyómpakemba kuména kesinepakéné kesé'o kun-kwáásí tinepakéné sán-kówata

¹⁴ marapátá tanaa fááwánanasa aaigó aantemba súwa'a isááwánana simásimena Yúndaa-waasi-taafinkemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono. Póimo ándámo wímakaawanamo ayáambo naráráintemba emá miyá wéone súwa'a

¹⁵ Fasi'aénkó nááwa'ono séwánana Fasi'aénkó séna kembá Ísumba sáwí'o wéuwasinkaandawi úne.

¹⁶ Íyáfasinaao. Kesí kísau maínkwae sé'a íyáfasinanke'a enaúranka'o paápé únda káfé'o suwánáandarakemba aráánáménda-ai simátíma'mae iyínone.

¹⁷ Ai'maráana Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye simátímínasa tuwímbai aaisambó aiyá'a miwí tiyáámpinkemba aiyánaumne.

¹⁸ Simátímínasa kumeu'ó índa-ampa'a ifátuwesa sámo káínda-ampa'a teró. Waántáwankoni fasi'aémbá tuwésa Maníkóní fasi'aémbá tamáéro. Simátímínasa kesááisafesa tímankúnkúmba iya'a miwití sáwí-imayaa maitiyuwé'a Maníkóndé-i'o uwátínkaraunda-waasifimba mótínkáano Ísu simásímakaiye.

¹⁹ Óraako Ágírípaa wiyómpakembo

simásímakain-aai ímbo tuwáúnda úwoi miyá wéune.

²⁰ Aifa'á Támásikasi-naopa simátíme'a ánaaemba Yérúsaremufa simátíme'a minkákémbá Yúndaa-waasiti marafá simátíme'a fí'onkaa-waasiti marafá simátíme sé'a

kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá té'a kawe-kísáú maíyasa tuwánésa sésa Maníkómpá'ó tiyáawin-owe síwae sé'a simátíma'mae'a kuráumne.

²¹ Mindásafe'a óraa'-amaan-daumpa méraawandara'a Yúndaa-waasi kembá ta'ótokesa sínkamonaé siyáambanifo

²² Maníkó súwa'nai úmaena káfé'wara'a íyísa'a maanká'á mé'a óraa'-waasiye úwoi-waasiye kesáái simátíme'a Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aai Mósesé agaimakáin-aai simátímunda-aai mimbórá-áái wésimatimune.

²³ Maará siyáawe. Maníkómó íyáfasinankaiwaintafesa agaimarésa sésa áí'ó índa-i'a íyana aifarááwí pukáimpinkemba íyáfasinankainda-aai agaimakáamba pósa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai isésa sámó kain-ámpá'á wíwae sésa agaimarésamo siyáan-aai kemá wésimatimune Póro siyáíye.

²⁴ Pórombo simánkaraan-aai anondáá simátímuwana Fésítasi óraaka séna Póroo uwóí'a wéone. Aúfáípinkemba sáwífa'-imayaa uwáitái'-uráanana ení imáyáago embá uwóí'a wéíye Fésítasi súwana

²⁵ Póro séna óraakoo ímba uwóí'a úmpo súnda-aai érai'-aai arupíse-aain-íye.

26 Súnda-tantaa'a ímba aúpá'á uráafo seyaafá'-wáásí táaka'o siyáamba ewará'á mináái ísaraampo kemá ímbo inkaisúnda úwoi wésimamune.

27 Maníkón-aaimo simátímakowi-taaisafe érai'e wéseno. Érai'emo sembá é'a ísaraumne Póro súwana

28 Ágírípa séna kári'-aaimo simásimenda-imayaa e Ísuni waási-i'la úne-imayaa óno súwana

29 Póro séna ímba kári'-aaisafe'la ímba ayáatáá'-aaisafe'la sune. Maníkómpá'á maará sune. Kemó úndantemba kesááimo Ísáán-kwaasiye ewé miyá íwae súmpo kembó kára'uraan-andagoma ímba kempímbá wérainkwae sune Póro siyáíye.

30 Súwasa Ágírípaawe Fésítasiye Pénáisiye seyaafá'-wáásíyé íyáfasinesa

31 máápa'a kumbésa keáímbá sésa ímba sáwí'o uráintafesa ándáfa'a ankésa tufuwíyana puwíno siyáawe suwaná

32 Ágírípa Fésítasintafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne ímbo siyáinkakaa faú'áúwáanana kóisina mináái siyáimba po ai'márénana Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a wíno Ágírípa siyáíye.

27

Póro Rómu-naopa'o kuráin-ai.

1 Súwana Fésítasi to'mayaa éna séna Itáari-marafa Rómu-naopa'a nompín-táómpimba wíwae séna Póronkwara tuwímbai-anda-waasiwara'la moórá-waasigontafena káráwimae wínkwaé séna méankowana minkwáásígón-áwí'la

Yúriyasi wemá Rómu-aifa'-waasigoni i-wáásítí kawaágómbá méankowana

² moórá-nompin-taomba Ándámítiamufakemba wérowana Ésiyaa-maragoni awáífáká'-náópa'a kónae súwata mindómpín-táómpimba iyáteta Máséndóniyaa-marafa'a Tésáróníkaa-naopakenkwaasigon-awi'a Árisítakasi weséta iyáteta wémeta

³ aafáyáara'a Sáíndóni-naopa marapá'á kúwátaawananasa Yúriyasi Póromba arumbá uwánkena séna úwoi ení waási kotuwánenasa ímbo tokénda-tantaa'a áméro súwana miyá úwata kouweréta

⁴ mindómpín-táómpimba iyáteta kówánanasa fiyúndá toréna nompín-táómba ta'óto'marowana ímba kúwata nonafufumpa'ó wérom-baragon-awi'a Sáíparasi-marama wéropa'a mináémpá'á fiyúndá ímba torówata mifátá wémeta

⁵ Sírisiyaa-marafa'a Pámpíriyaa-marafa'a kóyááketa Rísíyaa-marafa'a Máíraa-naopa'a marapá kúwátaawananasa

⁶ moórá-nompin-taonko Árékísándiriyaafakentaonko Ítáári-marafa'a kónae sún-taonko wérowana i-wáásítí kawaágó awánéna mindómpín-táómpinta mósinkaraiye.

⁷ Mósinkowata kówándasa kári-fiyunda toréna mindómpín-táónko ímba aintówata tuwímbaino'waamba waéta miyá úmaeta Náíndási-nao'-ewaata kówándasa óraa-fiyunda toréna nompín-táómba ai'á tosétuwowata sínaaempakenta kouweréta nonafufumpa'-márágón-áwí'a Kíríti-

marafa'a fiyúndá ímbo torópa'a wémeta ayáífa'-
márágón-áwí'a Sárímoni-marafa'a kóyááketa

⁸ uwí-nónáwáífakafamba suwesaraisáfeta
úmaeta wémeta Rásiya-naokoni ewaa'á kawel'-
wáúné supa'á

⁹ ayáátááka'a koméraawanana aifa'-ámáán-
káwáágó Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'a
afufumpin-dáúmpá'ó iyún-kanaa tai'ówana
minkánáá fiyúndá torón-kanaa uwí-nónkó
tufántááfan-úwasa inkaisésa ímba nompín-
táómpimbo nún-kanaa túwana Póro imáyáa éna
simátimena séna

¹⁰ káfétaamo nompín-táómpimbo kondasá
sáwí-tantaa'a kesinetá paápé íniye. Ímba
moparáwín-aantembanifo nompín-táóne waásiye
áwiyoranaawe. Mináái kemá é'a ísaraunda póta
aánota ménaumne Póro súwana

¹¹ i-wáásítí kawáágó Póron-aai ímba
iséna nompín-táómbó to'maé núwain-aaiye
mintáónkoni afowán-áái aantemba iséna Póron-
aaisafena ímba érai'e-imayaamo úmba

¹² mintáómbó wérompa'a fiyúndámo
tóráín-kanaa ímba kawé'ó ún-aempa'a
mésa sáwífa'-waasi sésa tuwéta Fíníkisi-
naopata koméraananasa fiyúndámo toráínda-
kanaa tai'áínata kónaumne sumbá Fíníkisi-
naopa'a Kírítí-marafa'o wéron-daopa'a kawel'-
nónkwaampa'a ímbo fiyúndámo torón-kwaumba
wérowasa mináái siyáawe.

*Óraa-fiyunda torówana uwí-nónkó
tufántááfambo uráin-aai.*

¹³ Suwaná tiyáánaepakemba kári-fiyunda
torówasa awánésa sésa Fíníkisi-naopata kónae

sésa nompímbó túwówanamo ta'ótokon-anda
mósá tafisímai márówata Kíríti-maragoni uwí-
nónáwáifata kówándasa

¹⁴ Kíríti-marafakemba óraa-fiyunda toréna

¹⁵ mindómpín-táómba ta'ótorowana ímba
aíntówana tuwíntámae nún-taamba tuwówana
fiyúndágo weyáárika'a fafúsúmaena kúwana

¹⁶ nonafufumpa'á kári'-maragon-awi'a Kón-
dama wérowana ímba fiyúndá wétoropata
kówándasa tínaaempa'o kárá'umakesamo
tafisímae iyún-taomba tafisímai

¹⁷ óraa-taompimba marésa óraa-taomba
tawísífo sésa ándásamba kárá'umai kawé'á
úmárovana Rípiyaa-marafa'-aempa'a uwí-
nómpímbá nonáámáái-oma'a wérowasa
minómáká'á aikó tawífo sésa fiyúndágo
fafúsúmaenamo kún-ampanta awá'mai múra
márovana wempa'á kúwana

¹⁸ aafáyáara'a mifiyúndá paaí wétorowasa
moparáwímbá tuwímbai uwí-nómpá'á tuwésa

¹⁹ aafáyáara'a mintáómpimbo kisaumo máún-
kwaasi kisaumo máún-tantaa'a nompá'á
túwówana

²⁰ óraa-fiyunda paaí wétorowata ayáátáaka'a
aafáúwé o'é ímba awánéta táonkomo wínda-amba
ímba awánéta imáyáa éta kentáási marasá ímbo
awánaandasa maafátá tai'ánaumne-imayaasa
uráumne.

²¹ Imáyáa ówándasa ayáátáaka'a tómbá ímba
wénowana Póro túranka'a taména séna Kíríti-
marafa'a téta séwanda ímba kesáái ísaraawe.
Isékaa sáwí'o

í-tántáá'ó moparáwímbó tuwái ínta úsino.

22 Énifo tirumbá fasi'ámai méraaro. Nompín-táón-aantemba sáwí'a ínifo waási ínta puwónaumne.

23 Maníkón-ímáyáámó mósá maráúnda káfé'-no'waamba wemá wení kísau-waasigomba ai'maráísana wiyómpakemba kempá'á kuména

24 séna Póroo fasi'ámai méraaro. Emá Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a winaná enáái isáíniye. Maníkó embá kawé'á uwánkáiмба póna esé'o wégon-kwaasi káráwiyinasa íмба puwónááwe siyáíye.

25 Mindásafe'a fasi'ámai méraaro. Simásímíntemba Maníkó miyámó índa é'a isáúmne.

26 Fiyúndágo nompín-táóмба fafúsúsuwainata nonafufumpa'á maragóní awáífátá kónaumne

Póro siyáíye.

27 Súwana uwí-nónkón-áwí'a Éndíriyaa-nompimba sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba fiyúndá toréna fafúsúmaena kúwasa nó'waan-afufuntamba táómpinken-kisau-waasi sésa maragóní ewaatá kúne sésa

28 ándá-ayaiya'a umbaimó tón-tantaa'a fári'wiyesa nompímbá tu'mái tafisímai awánomba mindónkwááúmbá ayáátááka'a 120-ya'a úwasa wéwesa aneka'á mótu'mai awánomba kárika'a 90-ya'a úwasa

29 maragóní awáífá'á óntambo wéraindara'a tanaa fáúnafo sésa táátafesa ésa

éiyain-anda faútúwówana ánaaempakemba nompímbá kuména ta'ótorowasa

minúwóiyáámbá siyaráinata nóin-tantaara
wéraiya awánánae sésa

³⁰ nompín-táómpinken-kisau-waasi imáyáa
ésa aúpá'á kónaumne-imayaa ésa karo'á sésa
aikakén-ándá faútuwanae sésa kári-taomba
nompá'á múra túwówana

³¹ Póro

i-wáásiyé miwítí kawáágóntáfénawe séna
táómpinken-kisau-waasimo ímbo óraa-taompimbo
méresamo ésa seyaafá'á tai'ánááwe Póro súwasa

³² i-wáásí

kári-taonkoni ándá kárásuwowana kóuraiye.

³³ Kóúwana siyarónka'a Póro séna
sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-
no'waamba úwoi mé'a ímba tómbá náráafo káfé'a
tómbá naaró.

³⁴ Kemá óraaka simátime sé'a tómbá newaná
túgo kawé'á ína'a mé'a ímba tai'ánááwe

³⁵ Póro simásuwena seyaafá'-wáásí túranka'a
tómbá maiyéna Maníkóntáféna súwi séna tómbá
tafámbai nówasa

³⁶ awánowana tirunkó kawé'á úwata tómbá
nááwándasa

³⁷ mindómpín-táómpimba sáwífa'-waasi 276
waasi méraawanda-waasisa tómbá nááwánanasa

³⁸ símú'a fówanasa mintáómba umbaí tówasa
mimpímbó wéron-tonkon-awi'a wítí nompímbá
maisulmárówana fetóí uráiyé.

*Nonkó tufántááfan-éna mintáómbó
tawísísukain-aai.*

³⁹ Úwasa siyarónka'a awánomba ímba awánom-
barama wérowasa awánomba mifá'á nonkó
iyówana kawé'-áámáái wérowasa awánésa sésa

mefátá íyónanasa kawel'-áámááífá'á póna táonko úwoi iyíniye sésa

⁴⁰ táombo ta'ótóráin-anda kárásuwowana nompá'á kumúwasa fafúsúmaesa nún-taanka'lo kárá'umaron-anda awátuwesa aipa'á ampantá fári'wimaresa fiyúndágo weyáárika'a fafusínata áámááífa'a kónae sésa

⁴¹ kuwaná nompímbá nonáámáái-oma'a wérowana mimpímbá mintáónkon-ai'a tawiyúwana nonkó ayámifa'a tufántááfan-émena tawísísukaiye.

⁴² Tawísísuwowasa i-wáásí sésa ándá-waasi nombá tufámbaesa kófainifo tínkamonaesuwaná

⁴³ i-wáásítí kawáágó Póromba áwa'nai ena séna ímba tínkamoro simásuwena séna nombó tufámbaimo kawel'ó iyawi nompímbá ásáfe'a tufámbae'a aápá'á koró.

⁴⁴ Tuwímbai ímbo nombó tufámbaimo awánewi nompín-táonkoni taaimá maiyé'a minká ta'ótoke'a fafúsúmae aápá'á koró súwata miyá éta seyaafá'-wáásísá kawel'á úmaisá aápátá kógosa uráumne.

28

Mórita-marafata kógo uráunda-ai.

¹ Aápátá kawel'á úmaisá koméraawanasasa mindónáfúfúmpá'-márágón-áwí'a Mórita-marawe suwatá ísaraumne.

² Aa'á téna táwi'a wéuwasa mimbárafákén-kwáásí kawel'á uwásinkesasa iyamá agaisínkówata siyáánta wégaufowananasa

3 Póro iyáárí'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana koko'á úwana waaifainkó téna Póron-ayáámba taunkutúwasa

4 waási awánésa keáímbá sésa moórá-waasi tufúwísana púwísana nompín-táómpimbo timbá nonkómá ímba tufúkáimba póna káfé'a wen-ánóndáá maéna waaifainkó fáínana puwíníye keáímbá suwaná

5 Póron-ayáámba tufimpín-úwana minkwáifáínkó tará'maena iyafímbá ánkúfowana ímba Póromba áí'a úwasa

6 minkwáási Pórontafesa imáyáa ésa intoráínana puwíníyo. Marapá'á kunténa puwíníyo-imayaa ésa ayáátáaka'a aúrampimba karákésa amu'matuwésa mérowana ímba ááéma puwúwasa imáyáa ésa sésa minkwáási maníkón-íye siyáawe.

7 Suwaná mimbárafákén-óráá'-wáásígón-áwí'a Pápíríyasi wení maramá ewaa'á wérowi kawé'á uwásinkenasa másinkowata wení naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kowaéwánanasa

8 Pápíríyasi afowámbá áuíyankena ayánómbá naaewará'á wéuwana mérowana Póro wempá'á wéna awánéna Maníkómpá'á inai séna ayáántamba ane'á ta'ótorowana mináí'á tai'águwasa

9 awánésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa Pórompa'a tuwaná miyáumai asófatinakafa'a kúwasa

10 aamoí ésa tuwímbai-tantaa'a símúwata méraawanasasa nompín-táómpimba kónae séwánda-kanaasa ímbo makáawanda-tantaa'a símúwata kuráumne.

Rómu-naopa'o kuráunda-aaí.

11 Árékísándiriyaafakemba moórá-nompintaonkon-awi'a keáfáráwái-káro'-máníkó éna fiyúndámo torái-kánáá mimbárágóní nonkwaaúmpímbá wérowata kaumbo-wiyómbá maisuwéta mindómpín-táómpimba iyáteta wémeta

12 Sísari-marafa'a Sáírákusi-naopa'a wéta marapátá kuméta kaumbo-nó'wáámbá waéta

13 nompín-táómpimba iyáteta wéta Rísíyamu-naopa'a kówaeta aafáyáara'a sínaaempakenta fiyúndá toréna fafúsúmaenasa kúwata kae'-nó'wáámbá kówaeta Ítáári-marafa'a Píútíyorai-naopa'a marapátá kumówánasasa

14 Ísun-aaímo ísówi mérowata kotuwánááwánasasa simásimesasa sésa moórá-sondaa keséta méranaawe suwatá miyáumaisa moórá-sondaa miwíséta maéta Rómu-naopata marapátá kówándasa

15 Rómu-naopakemba Ísun-aaímo ísówi kówánda-aaísa isésa aampakémbá kotiyánae sésa Ápíyasi-naopa'a maaketi-márúpá'á seyaafá'-wáásí wááumo waí-námbá kaumbo wéropa'a tuwaná Póro tuwánéna Maníkómpá'á amoí úwana arunkó kawé'á uráíye.

Póro Rómu-naopa'o mérain-aaí.

16 Póron-arunko kawé'á úwata Rómu-naopa'a kówánanasa mindáópaken-kamani-waasigo Pórontafena séna ímba ánda-naumpa'o máínda úwoi-naumpa'a ménana i-wáásígó enká'á káráwiyiniye súwana

17 kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yúndaa-waasiti óraa'-waasi táántowasa wení naaúmpa'a tuwaná simátimena séna kesí waásisono. Yúndaa-waasi ímba símai sáwí'a uráumpo kentáá síwá'náti áamáamba ímba taráíyaundanifo Yérúsaremu-naopa'a kembá ta'óto'mai Rómu-kamani-i-waasi tíméwasa ándáfa'a sínkaraawe.

18 Sínkaresa sínkamiyanesa kesí áwáumo saafá ombá ímba isasá faú'ankanae sewasá

19 Yúndaa-waasi mináái taráísúwa'a kesí áwáuma ímba sáwí'a uróntafe sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái isáíníye. Kesí Yúndaa-waasi aái simátinkanæ ímbo súnnda kesáái isáínkwæ sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a tiyáumne.

20 Yúndaa-waasisa Maníkómó iyáfasinankaraiwaimbo amu'makáundawin-ai séwánasa ta'ótokesa siyáánka'a kárá'uraamba pó'a táántamai tuwáné'a simátimena Póro súwasa

21 isésa miwí sésa Yúndiyaafakemba Yúndaa-waasi ímba entáfésa aúfái agaimái túwááwana tiyáíye. Ímba tuwímbai aái másimasimesasa entáfésa sáwí'-aai ímba wésimankaawe siyáawe.

22 Seyaafá'-áémpá'á Ísuni aampa'ó kontáfésa sáwí'o uwátínkáamba wéisaumpo mináái simásímínata ísáano siyáawe.

23 Simásuwesa moóra'-kanaa Póro simátiminda-kanaa marésa komésa minkánáá túwasa sáwífa'-waasi Póromo méropa'a tuwaná aafáyáarakemba ómbakena Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái simátíma'maena nó'waamba tai'áraiye.

Naaófá'á Mósese mo agaimakáin-aaifinkene Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aaifinkene Ísun-aaimo simátíma'maena tirumbá toréna iyéna Ísun-aaifesa timankúnkúmba íwae séna simátimuwasa

²⁴ iséna tuwímbai séna érai'-aaiye suwasá tuwímbai séna karo'-ááiyé suwasá

²⁵ miyáumai aaisankáámbá séna tuwínkaa'-uwaná Póro séna naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó moóráwigomba Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáyaamba simámuwana kentíwá'násomba simátímakomba mináái érai'-aain-iye.

²⁶ Áísáya agaimaréna séna

Maníkó séna minkwáásísáfé kosimátime sé isáámbanifo ímba isámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe.

²⁷ Miwítí imáyáago umbaí taisaná táako aaimó isáísáféna tuwesaraí isaná túranko awánaisafena tógáfaa'a wéifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesáaimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkaka sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino Maníkó siyáiyé

Áísáya agaimaréna siyáiyé. Póro simásuwena

²⁸ séna kemá miyá owa'á pó'a simátime sé'a Maníkó sáwí'o úmimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáin-aaí fí'onkaa-waasi kosimátímakoundasa Maníkón-aaí wéisaawe

²⁹ Póro mináái simásuwowasa Yúndaa-waasi wesimán-kwesiman-esa aaisambá símaesa kóuraawe.

³⁰ kóuwana Póro mindáópa'a ména kae'-áátái maisuwéna wení óntamba naanka'á wétuwena méromba sáwífa'-waasi wempá'á tuwaná aamoí éna

³¹ Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-aai simátíma'maena iyáíye. Kámáni-waasi minááísáfésa ímba aambá faiyúwana óraaka simátíma'maena iyáíye.

Kemá Rúku súnda-aai taí'áíye.

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c